

۱۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۹۷-عکس

خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ وقف درگه مولانا [فیلمها ف: ۳-۲۷۱]

۱۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۹۸-عکس

خط: نسخ، بی کاه، بی تا [فیلمها ف: ۳-۲۷۱]

→ کلیات شوقی دنبلی < کلیات

→ کلیات صاحب علی آبادی < کلیات

→ کلیات صادقی افشار < کلیات

→ کلیات صبای کاشانی < کلیات

→ کلیات صهبای قزوینی < کلیات

● کلیات صهبائی / شعر / فارسی

kolliyāt-e sahbā'ī

تهران؛ غفاری، حسن علی؛ شماره نسخه: ۲۲

بی کاه، تا: ۱۰۰۰ق [نشریه: ۵-۱۱۲]

● کلیات الطب = ارجوزة: توق اذ استطعت ادخال

مطعم / طب / عربی

kulliyāt-utṭibb = urjūza: tawq id istaṭma'ta idxāl-a maṭ'am

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

هشت بیت عربی است به قافیه میم بدین گونه: «توق اذ استطعت ادخال مطعم xx علی مطعم من قبل فعل الهواضم / ولا تتعرض للدواء و شربه xx مدی الدهر الا عند احدی العزائم».

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۰/۳۱

آغاز: توق اذا استطعت ادخال مطعم xx علی مطعم قبل فعل الهواضم

خط: نسخ، کاه: فضل الله بن مسعود، تا: ۱۰۴۷ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، اص (۱۷۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۱۱سم [ف: ۳۰-۱۷۴]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۴۶

کاه: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: یزد؛ سپس چند بند پراکنده است؛ جلد: تیماج، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۸۰]

● کلیات طب / طب، شعر / فارسی

kolliyāt-e teb

ملک الاطباء، محمد تقی، - ۱۲۸۵؟ قمری

malek-ol atebbā', mohammad taqī (- 1869)

یک دوره پزشکی قدیم است به نظم که فهرست آن در ۱۶ بند در چاپی آن آمده است.

چاپ: چاپ شده در مجموعه آثار اوالمجموعة الناصرية

مجلد: خط: نسخ کهن، بی کاه، بی تا؛ ۲۲۱گ (۱-۱۱۵ و ۱۱۵-۲۲۰) [عکسی ف: ۲-۱۲۹]

۱۰۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۷۷-عکسی

آغاز: من اگر مستم. اگر هشیارم xx تو را خواهم، دگر یاری نخواهم

خط: نسخ کهن، بی کاه، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۷۷گ، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۲-۱۲۹]

۱۰۵. تهران؛ دانش سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گورکانی؛ شماره نسخه: ۸۸/۱۶

شعری منسوب به ملای روم که درباره حافظ سروده. (۱۴)؛ بی کاه، بی تا؛ کاغذ: کبود، قطع: بغلی بیاضی [نشریه: ۵-۶۲۲]

۱۰۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲

آغاز: ای طائران قدس را عشقت فزوده بالها xx در خرمن سودای تو روحانیان را حالها؛ انجام؛ ای خواجه نظاره گر تا چند اشد این نظر xx ارزان بدی گرزین نظر معشوقه بیرون آمدی

خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ تملک: محمد علی ناصح در ۱۳۴۱؛ جلد: تیماج، ۴۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۵/۵×۱۵/۵سم [مؤید: ۳-۱۸۲]

۱۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۹۲

بی کاه، بی تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۴۹

بی کاه، بی تا؛ خریداری از احمد کاوند [رایانه]

۱۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۸/۲۳

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ جلد: تیماج، ۲۷گ (۹۰-۱۱۶)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۸-۵۵۵]

۱۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۱-ف

نسخه اصل: موزه قونیه ش ۶۶؛ بی کاه، بی تا [فیلمها ف: ۱-۹۳]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۷۹/۵

منتخب؛ خط: شکسته نستعلیق، کاه: محمد باقر لواسانی، بی تا، جا: کرمان، برای محمد اسماعیل خان؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۷۲-۸۶پ)، اندازه: ۲۱×۱۳سم [ف: ۳۶-۴۳۸]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰۷-ف

نسخه اصل: نورعثمانی ش ۹۳۲؛ بی کاه، بی تا [فیلمها ف: ۱-۹۴]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا 11563 Or.؛ خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ ۱۴۳گ، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۱-۹۴]

۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۷/۱

قصاید و ترجیعات، با تخلص «شمس»، در ستایش از علی (ع) و باید ساختگی باشد؛ خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ جلد: تیماج، ۴۴گ (۱-۴۴پ)، ۱۷ سطر (۱۹×۱۰)، اندازه: ۲۸/۵×۱۸/۵سم [ف: ۹-۹۱۷]

۱۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۹۶-عکس

خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ وقف درگه مولانا [فیلمها ف: ۳-۲۷۱]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

وابسته به: حاشیه شرح المیبدی علی هدایة الحکمة = حاشیه علی شرح هدایة الحکمة؛ فخرالدین حسینی، محمد بن حسین (-) (۹۸۴)

اصل کتاب که «هدایة الحکمة» باشد تألیف اثیر الدین مفضل عمر ابهری است شارح آن قاضی میر حسین میبدی است و محشی آن میر فخر الدین سماکی ولی نام مترجم آن معلوم نیست.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹-۲۱۰/ر

آغاز: بسمله و به نستین - قوله اعلم ان الحکمة علم باحوال اعیان الموجودات الخ؛ **انجام**: مدرک لا محاله در وضع و خبری که پس در شان اوست پس آن جسمانی است و الله اعلم بالصواب
خط: شکسته نستعلیق، بی کاف، بی تا؛ افتادگی: **انجام**؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکلی، ۹۷ گ، ۱۵ سطر (۱۲×۷)، اندازه: ۲۰×۱۳ سم [ف: ۱-۱۸۳]

حاشیه شرح هیاکل النور < حاشیه شواکل الحور فی شرح هیاکل النور

● حاشیه شروح الاشارات = حاشیه شرح الاشارات و

المحاکمات / فلسفه / عربی

hāšīyat-u šurūḥ-il iṣārāt = hāšīyat-u š.-il iṣārāt wa-l muḥākimāt

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ - ۱۰۹۹ قمری
mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

وابسته به: الاشارات و التنبیها؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۴ شعبان ۱۰۷۱ق

این کتاب حاشیه بر اشارات ابن سینا می باشد، که به شرح های «خواجه، فخر رازی و محاکمات» و «حاشیه شرح الشرح» یا «حاشیه المحاکمات» میرزا جان باغنوی است. ایراد شده و از ابن سینا دفاع شده است و ناگفته نماند که محشی از فخر رازی به عنوان شارح و از خواجه به عنوان شارح محقق و از قطب الدین رازی به عنوان عالم نام برده است. نام این کتاب در کتاب هایی که تألیفات او را ذکر کرده اند، دقیق نیامده است و هر کس به تناسب موضوع و عنوان، نامی به آن داده است. در تعریف این کتاب نیز دقت لازم صورت نگرفته است. این کتاب حاشیه ای است (نه شرح) نه بر متن اشارات، بلکه اکثراً تعلیقه ای است بر «حاشیه المحاکمات» محقق باغنوی و شامل طبیعیات و الهیات و قسم تصوف اشارات می شود. این حاشیه کامل نیست، زیرا اشارات و شرح اشارات دارای ۱۰ نمط است ولی حاشیه محقق

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن مولانا عبداللطیف، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، ۴۱ گ (۷۸-۱۱۸ پ)، اندازه: ۱۸×۱۲/۵ سم [ف: ۱-۱۳۹]

۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹/۱

آغاز: بسمله، اعیان الموجودات فسرہ الشارح فی الحاشیه بالموجودات الخارجیه و فیہ بحث، لان الحکمة علم باحوال الموجودات فی نفس الامر و هی اعلم؛ **انجام**: بل الثابت بالبرهان خلافه كما مر فاحسن تدبره. قد تيسر لي تميم تسويد هذه الحواشی علی الشرح الهدایة ...

حاشیه مختصری است بر شرح هدایة الحکمة میبدی، با نقل مطالبی از: شرح تبریزی، حاشیه شرح التجرید، المواقف فی الکلام، المقاصد فی الکلام، الشفاء، شرح المواقف فی الکلام و غیره؛ خط: نستعلیق، بی کاف، تا: ۲۵ رمضان ۱۰۴۲ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج سرخ، ۷۴ گ (۷۴-۱ پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۷ سم [ف: ۲-۲۸۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۶۴/۱

آغاز: و لمان كان اكثر الايرادات مندفة ... قوله الهدایة امر من لديه قيل هی الدلالة علی ما یوصل الی المطلوب؛ **انجام**: بیحیث لا یمكن ان یرجع بریج

خط: نستعلیق، بی کاف، تا: ۱۱۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴ سطر (۱۰×۶/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵ سم [ف: ۱۶-۴۷۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۲/۲

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... قوله اعلم ان الحکمة علم الخ اعلم ان الحکمة و الکلام یبحثان عن الاحوال؛ **انجام**: یعنی الدلیل یكون اخص من المدعی.

توضیحی است بر شرح میر حسین بن معین الدین میبدی (۹۱۱ق) بر هدایة الحکمة اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۰ق) که با عبارات «قوله» ترتیب یافته است؛ خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی کاف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴ ص (۷۱-۸۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۱/۳×۱۵/۵ سم [ف: ۴۵-۱۹۲]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۴

آغاز: بسمله، حمد له ... اعلم ان الحکمة علم باحوال اعیان الموجودات الخارجیه علی ما هی علیه فی نفس الامر بقدر الطاقه البشریه؛ **انجام**: و اجیب بان الاکثرین لم یعدوه من الحکمة و هذا التعریف انما هو علی رای الاکثرین تمت.

رساله بسیار مختصری است در معنی حکمت از دیدگاه فلسفه؛ خط: نستعلیق بد، کا: روح الله، تا: ۱۳۱۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای، ۴ گ، ۲۴ سطر (۱۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۲۳×۱۸ سم [رایانه]

● حاشیه شرح هدایة الحکمة (توجه) / فلسفه / فارسی

hāšīyat-u š.-i hidāyat-il ḥikma (t.)

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

۱۳۱۰ق؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۳گ، ۹سطر
[۱۴/۵x۸/۵]، اندازه: ۲۱/۵x۱۴/۵سم [ف: ۱-۷۹]

● **جواهر = کتاب در مناقب ائمه اثنی عشر / فضایل و مناقب / فارسی**

javāher = k. dar manāqeb-e a'emme-ye esnā 'ašar

سجواهر الابکار < شرح اربعون حدیثاً

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷۹/۱

آغاز: و علی در رفتار ... و می گفت به ایشان چون من؛ انجام: پس اورا هفت درهم باشد و تو را یکی
خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول زرین؛
جلد: تیماج قهوه ای، ۱۶۲ص (۱-۱۶۲)، اندازه: ۲۴/۵x۱۱/۵سم [ف: ۳۲-۲۹۷]

● **جواهر الایات = دیوان الخادم / شعر / عربی**
jawāhir-ul abyāt = d.-un xādīm

شیرازی انصاری، محمد هاشم بن مفید، ق ۱۳ قمری
šīrāzī ansārī, mohammad hāšem ebn-e mofid (- 19c)
اهداء به: حاج محمد حسن شیرازی تاجر پسر محمد حسین پسر اسماعیل بیک

قصیده هایی است در ستایش خدا و پیامبر و امام و رثای خاندان پیامبر یا شرح برخی از آنها و بندهایی در مرثیه و تاریخ و هجو و سخریه درباره اختلاف با پسر عموها در امامت مسجد شیراز. تاریخ روز چهارشنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۷۶ در دیباچه دیده می شود. بیشتر شعرها و همه بندهای مثنوی به عربی است و شعر فارسی هم در آن هست. تاریخ ۱۲۶۷ هم در پایان در یک بند تثری دیده می شود. (دانش پژوه)

● **جواهر / تاریخ معصومین / عربی**

javāher

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۰۴

آغاز: و عن شعیب بن عبدالرحمن الخزاعی قال وجد علی ظهر الحسین بن علی یوم الطف اثر فسالوا زین العابدین؛ انجام: و هدی قصتی مع شرح حالی الا یا سامعون ابکو علینا
خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۰

قصایدی است در ۱۲۰۰ بیت به ترتیب تهجی با دیباچه ای در سه صفحه که در سالهای ۱۲۷۶ تا ۱۲۹۲ سروده شده و در آن از برخی از شعراء نام برده شده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۴۰گ، ۱۵سطر (۱۵x۱۱)، اندازه: ۲۱x۱۶سم [ستا: ف: ۱-۶۶]

● **جواهرات = جواهر نامه / طبیعیات / فارسی**

javāherāt = javāher-nāme

در دیباچه به خواجه نصیرالدین طوسی نسبت داده شده است، ولی از او نیست. گفتاری است در دوازده «باب»: ۱. معرفت الماس؛ ۲. معرفت یاقوت؛ ۳. معرفت لعل؛ ۴. معرفت مروارید؛ ۵. معرفت فیروزه؛ ۶. معرفت فاز هر حیوانی؛ ۷. معرفت عنبر اشهب؛ ۸. معرفت لاجورد؛ ۹. معرفت مرجان؛ ۱۰. معرفت زمرد؛ ۱۱. معرفت عقیق؛ ۱۲. معرفت یشم. نسخه های دیگری از این گفتار دوازده بابی در دست است که به کسان دیگری نسبت داده شده است. [رک: جواهرنامه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۷

آغاز: هذا الكتاب الموسوم بجواهر الایات و المسمى ایضا بدیوان الخادم من منشآت ... شیخ محمد هاشم ابن ... الحاج شیخ محمد مفید الجابری الانصاری ... البحرانی الجزائری الشیرازی المبراعن المآتم بسملة الحمد لله خالق الفصاحة و اللغة الفصحی؛ انجام: كما التی خاتم النبیین و من سلبتا (۹) xx امامنا یكون خاتم الوصیین لشرعه و دینا

[نسخه های منزوی ۴۰۹/۱: که نادرست به جوهریان نسبت داده شده است، همانجا: از زین بن حاجی؛ مشترک پاکستان ۴۱۶/۱-۴۱۷: از زین بن حاجی که به دستور شاهرخ (۸۰۷-۸۵۰) نوشته شده است، نیز ناشناخته ۱۲ بابی]

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، ۱۲۶گ، ۱۷ سطر (۱۵x۱۰)، اندازه: ۲۲x۱۶/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۱۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۷۶

● **جواهر الاجسام السماویة = الاجرام العلویة = بیان**

جوهر الثمین = تعریف الرأی المحصل ... / فلسفه / عربی
jawāhir-ul ajsām-is samāwīyya = al-ajrām-ul 'ulwīyya = bayān-u juwhar-it-ṭamīn = ta'rif-ur ra'y-il muḥaṣṣal ...

آغاز: بسملة، حمدله، صلوات. این کتابی است که ملک الحکماء خواجه نصیرالدین طوسی، نور مرقد در خاصیت و مواضع [جواهرات] تصنیف کرده، مشتمل بر دوازده باب: باب اول، در معرفت الماس؛ انجام: سود بسیار از آن حاصل گردد. تمام گردید کتاب مشهور به جواهرات از تصنیفات ... خواجه نصیرالدین طوسی ...

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمود، تا: پنجشنبه ۲۹ صفر

رساله ای است در تعریف رأی محصلی که رؤیت قدما درباره

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد یازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276249

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

سنه ۱۲۵۶.

خط: نستعلیق تحریری، بی کما، تا: ۱۲۵۶ق، ؛ محشی؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۷۶۰ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۸سم [ف: ۴۵-۳۲]

● **حزن الحزین / تاریخ / فارسی**

hozn-ol hazīn

شریف یزدی، محمد جعفر بن محمد باقر، ق ۱۳ قمری
šarīf yazdī, mohammad ja'far ebn-e mohammad bāqer (- 19c)

تاریخ تألیف: پنجشنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۷۶ق؛ محل تألیف: قهستان یزد

مؤلف پس از تألیف کتبی چند - مانند ذخیره المعاد و لوامع الانوار و مصابیح الانوار و منهج السالکین - در احادیث و روایات، خواسته تا کتابی در ذکر مصائب اهل بیت بنگارد که به ویای قریه قهستان گرفتار شده و به برکت امام حسین نجات یافته و این کتاب را در مدت چهل روز بدون در دست داشتن کتابی نگاشته و آن را در یک «توصیه» و یک «فهرست» و ۲۲ «فصل» و ۷۸ «حزن» ترتیب داده است.

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۰۰

آغاز: الحمد لله العلی المنان القدیم الکریم السبحان الولی الوفی المستعان الذی تفرد بالقدرة و الامتتان و تفضل علی عباده بالبرهان؛

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۹۰ق؛ ۱۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۱۷سم [ف: ۱-۱۹۴]

● **حزن العاشقین / تاریخ معصومین / فارسی**

hozn-ol 'āšeqīn

موسوی سمنانی، علی اصغر بن محمد اسماعیل، ق ۱۴ قمری

mūsavī semnānī, 'alī asqar ebn-e mohammad esmā'il (- 20c)

دارای ۱۶۳ «مجلس».

[فهرستواره منزوی ۱۶۱۸/۳ و ۳۰۳/۷]

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۸۸۶

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بعد از حمد بر خدا و نعت به رسولش بنده کمترین اقل السادات علی اصغر بن ... جمع نمودم احادیث را و مجالس مختصر نموده و نام نهادم او را به حزن العاشقین به جهت ذاکرین حسین مظلوم و التماس دعاء از کسانی که در بالای منابر ذکر مصیبت می‌نمایند؛ انجام: گفتم چون از کسی یادگاری بماند موجب حیات ابدی خواهد بود بنده جمع کردم احادیث را باین مجموعه مسمی به حزن العاشقین از برای

هر که در بالای منبرها رود. اتمام پذیرفت در شب یکشنبه ۲۵ رمضان ۱۳۰۴ ...

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ رمضان ۱۳۰۴ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۹]

● **حزن المؤمنین فی مصائب آل طه و یس / تاریخ**

معصومین / فارسی

hozn-ol mo'menīn fī masā'eb-e āl-e tāhā va yāsīn

نجفی کاظمی، محمد علی بن موسی، ق ۱۳ قمری
najafī kāzemī, mohammad 'alī ebn-e mūsā (- 19c)

اهدا به: سلطان امجد علی شاه (-۱۲۶۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۵ق

مشمول بر هشت «فصل» و یک «خاتمه» و هر کدام دارای مجالسی است و برای هر مجلس خطبه و قصیده‌ای به فارسی و عربی قرار داده و مجموع مجالس ۸۶ مجلس است.

آغاز: خون حسین جوش زند هر صباح وشام xx تا حجت خدای کند درجهان قیام / از لوٹ کفر پاک کند عرصه وجود xx آن دم کند امر حق بکشد تیغ از نیام

انجام: آنگاه مأمون با امانت خود داخل خانه شد و به زعم خویش متوجه تجهیز و تکفین آن امام مبین گردید اباصلت گوید که بموجب امر آنجناب دریاب قبر مطهر معمول داشتم و آن حضرت را به خاک سپردند انالله ...

چاپ: بارها به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۳۹۸/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۶۱۸/۳]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰-۱۱/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا حسین بن حاج علی رضا گلپایگانی، تا: چهارشنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۶۸ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۱۶۲۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۴۸

آغاز: لان الاعمال بالنیات و این است؛ انجام: که بشنود از من حدیث راست

خط: نسخ، بی کما، تا: ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۸

آغاز: کمن زار الله فی عرش المجید؛ انجام: بر محمد و آل محمد صلوات

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ۱۲۹۵ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی ف: ۲۲۱]

● **الحزن و اسبابه = ماهیه الحزن / روان‌شناسی / عربی**

al-ḥuzn wa asbāb-u-h = māhiyat-ul ḥuzn

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۲۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

«استضاءة النور» از آن نام برده و دو نسخه نشان می دهد. (دانش پژوه)
آغاز: سألتني وفقك الله و آياتنا للصواب أن اعتذر بالاختصار عما افترق به من مخالفة الجمهور في أمر استضاءة الجو و امر الطول و العرض و العمق المأخوذ جميع ذلك في حد الجسم ...
انجام: فأمر ما يحتاج الآن إلى أن أشرحه فقد بالعبارة إلى مواضع أخرى
[مصنفات ابن سينا - مهدوی ۷۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۸۶/۱۱-ف

نسخه اصل: لیدن Cod. Or. 184 (ش ۱۴۷۷)؛ بی کاه، تا: با تاریخ ۱۵۱۵ق [فیلمها ف: ۱-۶۲۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۵۸- (۱) ۴۶۳/۵۸- (ب) ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی کاه، تا: با تاریخ ۷۵۴ق؛ ۳ گک (۱۱۶-۱۱۸پ) در هامش [فیلمها ف: ۱-۴۸۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۵۲-ف

آغاز: برابر؛ انجام: و انه هل يجد ح شيئا من ذلك متعينا في جوهره ليس بقياس الى غيره لعمري انه لايجده و السلام.

بی کاه، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشکی تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۳ گک (۳۲۵-۳۲۷ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۱۳سم [ف: ۶-۲۴۲۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴/۸-ف

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکي، ۷ص (۵۴-۶۰)، ۲۰ سطر (۱۳×۷)، اندازه: ۲۰×۱۴سم [سنا: ف: ۱-۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۴۷/۹-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: با تاریخ ۱۰۲۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ گک (۸۶-۸۷پ)، اندازه: ۱۹×۱۲/۵سم [ف: ۱۲-۲۲۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴/۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۳۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۴/۱۴-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کاه، تا: با تاریخ ۱۰۶۱ق، جلد: تیماج، ۲ گک (۲۱۴-۲۱۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۱۰/۵سم [ف: ۳-۱۴۲]

۸. تهران؛ هیات؛ شماره نسخه: ۸۱۰/۲-ف

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: جمادی الاول ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲ گک (۱۱-۱۲پ)، اندازه: ۲۵×۱۲سم [ف: ۳۹۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۷۷/۳-ف

آغاز و انجام: برابر

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای درباره حدوث

آغاز: سئل عن الحدث، فقال ای شیء تعنی بالحدث؟ قيل كون الشيء بعدن ان لم يكن. فقال: بعد، انما اذا تقدمه قبل، و القبيل و البعد في الزمان فقت أثبت زماناً قبل الزمان. قيل فالقدم؛ قال ايش تعنی بالقديم؟ قال ...

انجام: و نسبة الحكيم الى التعطيل و الامساک عن فعل الخير مع القدرة عليه زماناً لانهاية له، تعالی الله عما يقولون علواً كثيراً

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۵۹/۱۱-عکسی و ۳۷۱/۱۱-عکسی

و ۴۳۷/۱۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: ایاصوفیا، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ کهن، بی کاه، تا: مقابله شده ۶۹۷ق؛ ۲ص (۹۷-۹۸) [عکسی ف: ۲-۹۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۱۳-ف

همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۱۶-ف

آغاز: برابر؛ انجام: من حيث الجواهر ذلك المعنى موجود فيه قبل تركيب و الحمد لله

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: ۱۰۹۹ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱ گک [رایانه]

● حدث العالم لبعض المحدثين / کلام و اعتقادات / عربی
ḥadaṭ-ul 'ālam li-ba'ḍ-il muḥdiṭīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۵-ف

خط: نسخ، بی کاه، بی تا، راغب پاشا ش ۱۴۶۴؛ ۳ گک (۵۶-۵۸)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۸]

→ الحدث في اثناء الغسل ← حکم الحدث اثناء غسل الجنابة

● حد الجسم = استضاءة الجو = الضوء = الطول و

العرض = المشف / فلسفه / عربی

ḥadd-ul jism = istiḍā'at-ul jaww = aḍ-ḍuww' = aṭ-ṭūl wa-l 'araḍ = al-muṣaf

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

این رساله به نام‌های «حد الجسم» و «الضوء» و «الطول و العرض» و «المشف» نیز ثبت شده؛ به همین جهت برخی آن را سه رساله جداگانه یاد کرده‌اند. این رساله از خواجه رئیس ابوعلی سینا است درباره روشنائی و در آغاز می گوید که در نگارش‌های دیگر خود به تفصیل سخن رانده‌ام. قنواتی در شماره ۵۶ به نام

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

را چاپ کرده است

آغاز: بسمله. اما بعد حمدالله الذی افاض علی الانسان سجالات الجود و الاحسان و شرفه بالقلب و اللسان و زينه بالاخلاق الحسان ... فاعلم يا اخي وفقك الله لدرک المعانی و بلغك بلطفه جميع المقاصد و الامانی ان الصوت قرع فی الهواه تدرکه حاشية السمع و هو نوعان حیوانی و غیر حیوانی
انجام: كما يفعل الابوان بالولد الرضيع حدوا القذة بالقذة هذا آخر ما اردنا تقرير و تحريره من مراتب الحروف و الله الموفق للصواب و اليه المرجع و المآب و الحمد لله كما هو اهله ... و نعم الوكيل
چاپ: قاهره، ۱۳۳۲ق؛ نیز به سال ۱۳۴۸ق

۱. تهران؛ ملكت؛ شماره نسخه: ۲۶۹۴/۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: قرن ۱۱، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴گگ (۲۰۳-۲۰۶)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸-۴۷]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۱۵۲-۱۵۶)، ۲۵ سطر (۱۸×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۲۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طیبی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حیایی، ۶ص (۱۵۳-۱۵۸)، ۲۵ سطر، [سنا: ف: ۱۹۰-۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۲۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، قهوه ای، اص (۱۰۷)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۴]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۲۱

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴گگ (۱۰۵-۱۰۸) [ف: ۴-۲۹۷]

۶. تهران؛ ملكت؛ شماره نسخه: ۵۸۴۵/۵

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳گگ (۱۰-۱۲)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۷سم [ف: ۹-۶۸]

۷. تهران؛ ملكت؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۴گگ (۱۵۶-۱۵۹)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹-۲۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۹۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۴۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۷ ربیع الثاني ۱۰۵۶ق، جلد: مقوی عطف تیماج قرمز، ۳گگ (۸۲-۸۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۴]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱/۱۱

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۴ص (۷۹-۸۲) [عکسی ف: ۷-۲۰۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰۷/۱۳

آغاز: برابر؛ انجام: فیجب أن يساويه ايضاً في كيفية حدوثه على انا قد بينا انما احدث من غيره ليس بمحدث في الحقيقة و العرض. ناتمام.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دفتری خطدار، ۴گگ (۵۳-۵۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۵۲۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲/۳۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۷۵]

● حدوث الاسماء / اسماء الله / عربی

ḥudūt-ul asmā'

قائنی، قاسمعلی، ق ۱۱ قمری

qāyenī, qāsem-'alī (- 17c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۳۰/۱

آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد المحتاج الى قاسم الارزاق قاسم علی القائنی حرر سطوراً لحدوث اسماء الذات و الصفات و الافعال. باب حدوث الاسماء؛ انجام: و لذا كان زحل المعدلة جامع الاسرار، بیت: اسرار یرون می نه توان داد و گرنه xx در خلوت ما هست خبرها ز گذرها / (تمت الرسالة فی شهر رجب ... سنة ست و تسعون بعد الالف ... کتبه ... محمد کاظم).

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد جعفر، تا: ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۹۶ص (۱-۹۶)، ۱۴ سطر (۱۲×۶)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۵۴۹]

● حدوث الحروف (رسالة فی) / فلسفه / عربی

ḥudūt-ul ḥurūf (r.-un fi)

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

جز رساله «اسباب حدوث الحروف» است که دکتر خانلری آن

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طیبی، تا: ۲۹ ربیع الثانی ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۴ص (۴۸۶-۴۸۹)، ۲۵ سطر، [سنا: ف: ۲-۱۹۴]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۴۷

بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۳۱۲-۳۱۳) [ف: ۴-۳۰۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۱۶/۱۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، ۱گ (۶۳ و پ)، ۱۵ سطر (۱۶×۷)، اندازه: ۲۵×۱۴سم [ف: ۱۶-۳۶۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۳/۷

خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر ۱۲۴۲ق، جا: تبریز مدرسه ملا رضا همدانی؛ در برگ های پایانی صورت وصیت پیامبر به امیرمومنان علی (ع) و فال نامه ای منظوم و فائده ای از شیخ بهائی و دوازده امام میرزا بواما و استخاره منظوم از قرآن و مطالبی به نقل از «خلاصة التجارب» در پزشکی و طلسمات و ادعیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۰۴-۱۰۶ و پ)، اندازه: ۲۰/۵×۱۳سم [ف: ۲۰-۱۸۲]

۱۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸۶/۴

در هامش به فارسی؛ کا: محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۲۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۵۱۶]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۸۴ص (۳۸+۴۶)، ۹ سطر (۱۶×۱۲)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵سم [ف: ۳-۴۱]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۲-۲۷/۱۱۵

آغاز: بسمله بدانکه این لطیفه چندست که ذوالقرنین از ارسطا طالیس یونانی پرسید و او جواب گفت پرسید که جوهر چیست؛ انجام: گفت مرا بیرون از هر دو راه سخن نیست الا اثبات صانع گفت اسرار حال چه بود گفت اول خالق بود و آخر خالق تمت خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۱۲سم [ف: ۴-۲۳۴۵]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۰۷/۵

بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲گ (۵۸-۵۹)، اندازه: ۱۷/۳×۱۳/۶سم [ف: ۵-۱۸۸]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۱/۸-۴

نسخه اصل: بادلیان ش ۲۸۸ الیوت ۱۴۷۶ اته. پرسشهای صد و ده گانه اسکندر از ارسطو و پاسخ او؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱۵ سطر، [فیلمها ف: ۱-۵۴۴]

● الحدود = الحدود و الرسوم = حدود الاشياء / فلسفه

اعربی

al-ḥudūd = al-ḥudūd wa-r rusūm = ḥudūd-ul ašyā'

گفت ...

انجام: گفتم درونشان هست، گفت نقطه پرکار از دائره. تمام شد مسائل بحمد الله و حسن توفیقه. [فهرستواره منزوی ۸۸/۶ و ۱۳۴/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶/۳

خط: نسخ، بی کا، تا: آغاز ذیحجه ۶۶۷ق [ف: ۵-۲۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۸۱/۲-۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۵۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه ۲ محرم ۷۲۳ق، جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۶۵۳-۶۵۴)، ۴۱ سطر، اندازه: ۳۲×۱۹سم [ف: ۴۱-۱۰۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۲/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: نوروز ۱۸ محرم ۱۰۲۱ق، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳گ (۱۵۷-۱۵۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲/۳×۱۲سم [ف: ۸-۴۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۷

خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع حسینی مشهدی، تا: ۱۰۲۹ق، جا: اصفهان؛ با شعر فارسی ابن سینا در ص ع؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۵۶-۱۶۱)، ۱۸ سطر (۱۲×۵)، اندازه: ۲۰×۱۲سم [سنا: ف: ۱-۳۸۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۱۴) با شماره ۲۸۶/۴ آمده؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۴۵-۴۶)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۷/۵×۱۸سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۲۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ نسخه نخست آن در شماره ۲۸۶/۱۳ گذشت؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۳۲۶-۳۲۷)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۷/۵×۱۸سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۴۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۹۰-۹۱)، ۲۱-۳۹ سطر، اندازه: ۲۵×۱۵سم [ف: ۳۸-۳۹۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۴۷

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طیبی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: اصفهان، جلد: تیماج حنایی، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲-۱۹۴]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۴۷

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

ابوغالب بن المدبر بقلسطین.

گفتگو نموده است.

آغاز: اما بعد فان من شمر عن ساق الجدل للبلوغ الی مرتبة
الواصلین فلیقصد سلاح ذکر الله.

انجام: وقتنا الله لكل ذلك حتی ... حتی یبلغ منزل السکینة بمنه و
جوده و سعة رحمته و الحمد لله رب العالمین و صلواته علی سیدنا
محمد و آله اجمعین.

چاپ: در رسائل، جلد اول (قم، انتشارات بیدار: ۱۴۰۰ق)

[دنا ۴۹۴/۴ (۱۰ نسخه)؛ الذریعة ۲۴۸/۶؛ و مهدوی ش ۵۴؛ قنواتی ش ۲۱۶ و
[۲۲۱]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۹۰/۱۷ - ۵

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۸؛ اص (۵۰پ) [ف: ۱ - ۲۰۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله

در ۹۶۲ق، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱ق، محمد طاهر پزشک تفرشی

۱۱۳۵ق، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعدہ ۱۲۴۵ق؛ کاغذ:

سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱گ (۱۴۷-۱۴۸ار)،

۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۱۳سم [ف: ۶ - ۲۴۰۹]

۳. تهران؛ سپسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۷۱/۱۸

کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: ۱۰۲۶ق؛ به نام «الخلوة و الذکر و

الحث علی»؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکي، ۲گ

(۱۵۷-۱۵۸ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۲۱

خط: نستعلیق تحریری، کا: شاهمراد فراهانی، تا: حدود ۱۰۷۵ق؛

اص (۱۳۷ر) [مختصر ف: ۶۶۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۰/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۰ رمضان

۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱ سطر، اندازه:

۱۹×۱۲/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۷۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴/۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج

مشکی، ۲ص (۲-۳)، ۲۰ سطر (۱۳×۷)، اندازه: ۲۰×۱۴سم [سنا:

ف: ۱ - ۶]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۵۰

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

تیماج سرخ، اص (۲۱۶پ)، ۲۴ - ۳۳ سطر (۲۲×۱۲)، اندازه:

۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۴۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۴۱

آغاز: برابر

نام مؤلف با تطبیق آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا:

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۱۴

آغاز: الحمد لله المؤلف للصواب ... و بعد فان هذا مما وفقني الله و

السادة العارفين من معالجة الطب و التحنين من تحنن رب العالمین

فנסال الله بكل امر حكيم ان يسهله علی جميع المخلفين؛ انجام:

فاذا جفت جفافا جيدا عبتها فی درج و غطيتها بالحريرة فانها

تعشب و تبيض فی جمعيتين او ثلاث ان شاء الله تم السفر الثالث من

كتاب حبيب العروس و ريحان النفوس.

سفر سوم از كتاب حاضر را داراست؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۷؛

روی برگ اول نام كتاب با نسبت تأليف آن به شيخ مشايخ

الاسلام عباس (ابن عباس) دیده می شود؛ تملک: اسماعیل

چلبی زاده؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۱۷۰گ، ۱۷ سطر، اندازه:

۲۵×۱۸سم [ف: ۲۰ - ۱۵۶]

● حبيب و محبوب / شعر / فارسی

habīb va mahbūb

پروانه فراهانی، میرزا محمد صادق، - ۱۳۰۶ قمری

parvāne farāhānī, mīrzā mohammad sādeq (- 1889)

مثنوی است در بیان حکایت پروانه و طیب. از این مثنوی در

کتاب شناسی ها یادی به میان نیامده است. متزوی در فهرست

نسخه های خطی فارسی اشعار (۲۲۵۷/۳) و مثنوی نخبة المدياح

شاعر (۳۲۷۰/۴) را معرفی نموده است.

آغاز: بسم الله بنده خداخواه xx در اول و آخر است الله / آغاز

سخن بدو گذارم xx جز او کس دیگری ندارم

[دنا ۴۹۳/۴؛ الذریعة ۱۵۸/۹؛ فرهنگ سخنوران ص ۱۰۳؛ فهرستواره متزوی

[۷۷۹/۱۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۶۲

آغاز: بسم الله بنده خداخواه xx در اول و آخر است الله / آغاز

سخن بدو گذارم xx جز او کس دیگری ندارم؛ انجام: فرمان ترا

به جان پذیرم xx چون نیست به جز تو دستگیرم / ای بر تو سپرده

من دل و هوش xx عرضم ز چه رونمی دهی گوش

مثنوی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۴۷گ،

۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۱۱سم [ف: ۳۶ - ۳۱۰]

● الحث علی الاشتغال بالذکر = الخلوة و الذکر و

الحث علی تصفية الباطن / عرفان و تصوف / عربی

al-ḥatt ‘ala-l ištigāl bi-d-dīkr = al-xalwat wa-d dīkr

wa-l ḥatt ‘alā taṣfiyat-il bāṭin

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

ابن سینا در این گفتار از اینکه رهروان بایستی به یاد خدا باشند

فهرستگان : نسخه های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

القانون في الطب لابن سينا
والمنظومة المنهجية للشراح البغداديين والسوريين

تفاعل وتواصل

أ.د. ماهر عبد القادر محمد علي
جامعة الإسكندرية - مصر

مقدمة:

يصف أحد مؤرخي علم الطب والصيدلة عند العرب ابن سينا بقوله: "شخصية فذة وعبقرية نادرة قل أن يوجد عنها الزمن، لذلك فقد تنازع على أصله الإيرانيون والترك والعرب والروس، لأن مولده وحياته وثقافته موزعة بين هذه الشعوب". ولهذا أقيم له مهرجاناً بمناسبة مرور ألف سنة (هجرياً) على ولادته: الأول في بغداد سنة ١٩٥٢م، والثاني في طهران سنة ١٩٥٤م (امجد هندي، دور العرب في تقدم علوم الطب، ٧٤). ولا يعكس لنا هذا التنازع من معنى سوى إبراز الأهمية العلمية لابن سينا، وأنه ابن للثقافة الإسلامية التي تصدت المشهد العلمي والثقافي والحضاري في ذلك العصر. وهو ما يؤكد الفندي من خلال تناوله بالتحليل لأسباب تسميته بالشيخ الرئيس، حيث يرى أن "هذه الشهرة ترجع إلى عصره نفسه، لأنه هكذا نجد تلميذه الجوزجاني يلقبه فيقول "الشيخ الرئيس"، ويرى الجميع أنه لقب بذلك اللقب لعلو كعبه في العلوم كلها وخاصة الطب. وليس هذا الرأي بمستكر، لولا أن غير ابن سينا ممن عاصروه قد لقب بهذا اللقب أيضاً من غير أن يكون له في العلوم والطب شهرة، بل من غير أن تكون له خبرة، وذلك مثل أبي الحسن سهل بن محمد السهلي، وهو ممن اتصل بهم ابن سينا وقدم إليهم بعض آثاره العلمية المهمة، فقد كان يلقب بالرئيس" ولذلك فإننا نرجح أن الرئيس لقب من الألقاب السياسية كان يلقب به الوزراء تمييزاً لهم وتعظيماً. ولذلك فقد لقب به ابن السهل كما يلقب به ابن سينا لأنهما كانا وزيرين ويظهر أيضاً أن فيلسوفنا كان يلقب "بشرف الملك". (محمد ثابت الفندي، ابن سينا، ص ٢٥)

لكن أشهر الألقاب التي عرف بها ابن سينا هو لقب أمير الأطباء، هكذا نعته سير وليام أوسلر في كتابه تاريخ الطب، وجورج سارتون في كتابه تاريخ العلم. وبهذا اللقب عرف في أوروبا والعالم العربي الإسلامي أيضاً. ويرجع هذا إلى واحد من أهم كتاباته على الإطلاق وهو كتاب القانون في الطب.

منشورات جامعة حلب
معهد التراث العلمي العربي

el-Kanun fi't-Tib

110322

Ibn Sina

090637

أبحاث

الندوة العلمية

الصلات العلمية والتاريخية بين العراق وسورية

عبر التاريخ - تجذر وتجدد

المنعقدة في حلب ٢٣-٢٤ نيسان ٢٠٠٨م

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	267689
Tas. No:	509.563 GB.H.N

تحرير وإعداد

الأستاذ الدكتور مصطفى موسى
عميد معهد التراث العلمي العربي

MADE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKUMAN

Al-Ṭūsī trouve dans cette superposition cinématique une condition suffisante pour établir l'égalité d'une figure curviligne et d'une droite. Mais il observe les différences suivantes entre cette superposition et celle qu'on opère entre deux grandeurs homogènes – appelons-la la superposition géométrique :

– La superposition géométrique est continue et se réalise tout entière en une seule fois. Elle est condition suffisante pour établir l'égalité entre grandeurs homogènes.

– La superposition cinématique est discrète, elle se fait point par point, et donc progressivement dans le temps du mouvement. Elle est condition suffisante pour comparer des grandeurs non homogènes.

Al-Ṭūsī énonce indirectement une condition que doit remplir cette dernière superposition : l'existence de la tangente. De plus, dans le cas des courbes concaves, il exige, pour que l'on puisse procéder par superposition, que la tangente existe en tout point de la courbe. C'est avec cette ligne composée de segments de droite infiniment petits, à laquelle on rapporte la ligne initiale, que l'on peut juger de l'égalité ou de l'inégalité d'une courbe et d'une droite.

On note toutefois que, à part cette condition de l'existence de la tangente, al-Ṭūsī ne discute d'aucune autre condition de ce modèle du mouvement de roulement ; il ne s'interroge pas non plus sur la valeur exacte de la preuve établie grâce à ce modèle. Il admet simplement que ce mouvement est une superposition et une preuve d'égalité entre courbe et droite. Il admet aussi, implicitement, que les points du cercle se superposent aux points de la droite. Ce sont en effet des points qui coïncident et non pas des parties continues. Or al-Ṭūsī, mathématicien et philosophe, ne pouvait ignorer que cette hypothèse tacite soulève deux questions redoutables : la divisibilité à l'infini, et l'infini actuel ; questions auxquelles il ne s'arrête pas. Peut-être est-il conscient de ces difficultés lorsqu'il écrit, pour finir :

En somme, c'est là une longue recherche, en dehors de ce que nous traitons. Et c'est en effet au philosophe qu'il incombe de la vérifier.

À ma connaissance, aucun philosophe de l'Islam classique n'a répondu à cet appel. Il fallait pour cela attendre Leibniz. Quant aux mathématiciens et astronomes successeurs d'al-Ṭūsī, tels que Quṭb al-Dīn al-Šīrāzī et Kamāl al-Dīn al-Fārisī en particulier, ils ont poursuivi le chemin tracé par al-Ṭūsī, en procédant comme lui par une synthèse entre Ibn al-Haytham et Avicenne.

AVICENNA'S INFLUENCE ON MAIMONIDES' "EPISTLE ON ASTROLOGY"

ELON HARVEY
 The University of Chicago
 Email: elon@uchicago.edu

Abstract. This paper shows for the first time that Maimonides significantly relied on Avicenna's "Refutation of astrology" (*Al-Išāra ilā fasād 'ilm aḥkām al-nujūm*) when composing his own refutation, the "Epistle on astrology" (*Al Gezērat ha-kōkhabīm*). Maimonides consulted a copy of Avicenna's Refutation, partially using its structure as a model for his Epistle, and adapting some of its arguments. Therefore, it may be said with certainty that Maimonides carefully read at least one of Avicenna's works, and that his Epistle is not based solely on his own previous works, the "Commentary on the Mishnah", the "Code of Jewish law", and the "Guide of the perplexed".

Résumé. Cet article montre pour la première fois que Maïmonide s'est appuyé de manière significative sur la « Réfutation de l'astrologie » d'Avicenne (*Al-Išāra ilā fasād 'ilm aḥkām al-nujūm*) pour composer sa propre réfutation, la « Lettre sur l'astrologie » (*Al Gezērat ha-kōkhabīm*). Maïmonide a consulté une copie de la Réfutation d'Avicenne, en utilisant sa structure comme modèle partiel pour sa lettre et en adaptant certains de ses arguments. Par conséquent, on peut dire avec certitude que Maïmonide a lu attentivement au moins une des œuvres d'Avicenne et que sa lettre ne se base pas uniquement sur ses propres œuvres antérieures, le « Commentaire sur la Mishnah », le « Code de la loi juive » et le « Guide des égarés ».

In this paper, I discuss the influence of Avicenna (Ibn Sinā, 980-1037) on Maimonides (1138-1204). In particular, I shall examine the influence of Avicenna's "Refutation of astrology" (*Al-Išāra ilā fasād 'ilm aḥkām al-nujūm*¹) on Maimonides' refutation, the "Epistle on astrology" (*Al Gezērat ha-kōkhabīm*²). To the best of my knowledge, the connection presented here between the two refutations has never previously been mentioned. I will show that Avicenna's refutation was a significant source of inspiration for Maimonides' Epistle, commonly considered a work which he composed drawing primarily on his earlier writings. I will expose the manner in which Maimonides built upon Avicenna's

¹ Avicenna, *Réfutation de l'astrologie*, ed. and transl. Yahya Michot (Beirut: Albouraq, 2006), Arabic text, p. 1-44 (the numbering is reversed); French translation, p. 47-150.

² Maimonides, *Iggerot ha-rambam*, ed. Isaac Shailat (Maaleh Adumim: Maaliyot, 1995), p. 478-90. English translation: Ralph Lerner, *Maimonides' Empire of light* (Chicago: University of Chicago Press, 2000), p. 178-87. Quotations follow Lerner, unless noted otherwise.

IBN AL-HAYTHAM, IBN SİNĀ, AL-TŪSĪ :
ÉGALITÉ OU CONGRUENCE

ROSHDI RASHED

Laboratoire SPHERE, UMR 7219, université Paris Diderot – CNRS

Email : rashed@paris7.jussieu.fr

Abstract. As their greek predecessors, mathematicians and arab-speaking philosophers raised several important epistemological questions. One of those questions concerns the concept of equality and the concept of congruence of geometric magnitudes. What was the meaning of such concepts? How were they related to the idea of movement? Answers to these questions were often combining metric elements and other, philosophical (topological) elements, and I chose to study those of a mathematician, of a philosopher, and of a mathematician-philosopher.

Résumé. Les mathématiciens et les philosophes arabophones, comme leurs prédécesseurs grecs, ont soulevé plusieurs questions épistémologiques fondamentales. Parmi ces questions figure celle qui porte sur le concept d'égalité et sur celui de congruence des grandeurs géométriques. Mais qu'entendait-on par de tels concepts ? quelle était leur relation à l'idée de mouvement ? Comme les réponses à ces questions combinaient souvent des éléments métriques et d'autres, philosophiques (topologiques), j'ai choisi d'étudier celles d'un mathématicien, d'un philosophe et d'un mathématicien-philosophe.

Les mathématiciens et les philosophes arabophones, comme leurs prédécesseurs grecs, ont soulevé plusieurs questions épistémologiques fondamentales. Par « fondamentales », j'entends ces questions qui mènent à l'examen des principes mêmes de la connaissance mathématique et de son apodicticité. Parmi ces questions figure celle qui porte sur le concept d'égalité et sur celui de congruence des grandeurs géométriques. Pour étudier les réponses proposées, j'ai choisi celles qu'ont apportées trois grandes figures : Ibn al-Haytham ; son contemporain philosophe : Ibn Sīnā ; et un mathématicien héritier des deux à la fois : al-Tūsī.

Comparer les grandeurs entre elles, c'est pouvoir dire si elles sont égales ou inégales, proportionnelles ou non. Les mathématiciens et les philosophes de l'antiquité s'étaient interrogés sur ces notions et sur ce qui les lie à d'autres, telles que la superposition et la similitude¹. Mais cette interrogation a pris une tout autre extension lorsqu'ils eurent entre les mains les *Éléments* d'Euclide et le corpus

¹ Cf. notamment : « Gleichheit, Kongruenz und Ähnlichkeit in der antiken Mathematik bis auf Euklid », dans Kurt von Fritz, *Grundprobleme der Geschichte der antiken Wissenschaft* (Berlin : De Gruyter, 1971), p. 430-508 ; et aussi Oskar Becker, « Eudoxos-Studien II : Warum haben die Griechen die Existenz der vierten Proportionale angenommen ? », dans O. Neu-

DS15

Ibnü'l-Heysem

090882

Ibn Sina

090637

Tusi, Nasirüddin

191098

01 Ocak 2019

MADE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

رساله‌ای در خصوص داروهای چشم است و چگونگی استخراج بعضی از ادویه مفرده و مرکبه آن، و بیان فایده آن و طریقه ساختن و درست کردن هر یک مشتمل بر «مقدمه» و چهار «فصل» و «خاتمه»: ... فصل چهارم در الحاقات و زوررات و غیر هم از ادویه عینی آنچه که خشک استعمال می‌کنند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۱۳

آغاز: بسمله چنین گویند حقیر الفقیر سراپا تقصیر بعون الله تعالی با ذیال الطاف جناب بهترین خلق الله؛ انجام: انار ترش بسایند و فیتله کنند و بر آن موضع

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ خرید از سراپی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش کاغذ آبی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۹ گ (۴۹-۷۸ پ)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۲ سم [رابانه]

← ادویه قلبیه ← الادوية القلبية
← الادوية القلبية ← الفصول

● الادوية القلبية = احكام الادوية القلبية / طب / عربی

al-adwiyat-ul qalbīya = ahkām-ul adwiyat-il qalbīya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تاریخ تألیف: حدود ۴۰۵ق، محل تألیف: همدان
رساله‌ای در چند «فصل» و آمیزه‌ای از طب و فلسفه و روان‌شناسی است که به رابطه جسد یا قلب و منشأ لذت‌ها و دردها و سلامت قلب پرداخته و درمان بیماری‌های روانی را آورده و در دیباچه آن از ساختمان دل و نیروهای روان و حواس یاد نموده، سپس در چند فصل از زندگی و خوشی و اندوه و ترس و خشم و کینه و داروهای سرخوش‌کننده گفتگو کرده آن‌گاه داروهای قلبی را شناسانده و در اینجا داروهایی که از کان و گیاه جانور به دست می‌آید و خوش‌کننده و دل را سودمند است برمی‌شمرد سپس داروهای آمیخته را می‌آورد. مؤلف آن را به درخواست شریف ابی‌الحسین علی بن‌الحسین حسینی نگاشته است. شامل فصولی همچون: الفرح، اسباب استعداد الفرح و الغم، ضعف القلب، الحقد، الادوية المفرحة، الخاصة، الادوية المفردة و المركبة (ادویه مفرده را به ترتیب حروف معجم می‌آورد (ابریسم - غاریقون) و ادویه مرکبه از تریاق شروع می‌کند) ادویه مختصر بهذا الشان، استقراغات ... این رساله به نام «احکام الادوية القلبية» نیز خوانده شده است. مرحوم استاد مهدوی در کتاب مصنفاات چنین آورده است: «رساله ادویه قلبیه فقط یک کتاب پزشکی نیست بلکه چند فصل آغازین آن را می‌توان یک نوع روان‌شناسی پنداشت که از اقسام روح و محل آن و حالات و انفعالات نفسانی مثل روح و غم و

● ادوية العين = منتخب القرابادين للسمرقندی / طب

adwiyat-ul 'ayn = mn.-ul qarābādīn li-s-samarqandī

سمرقندی، محمد بن علی، - ۶۱۹ قمری
samarqandī, mohammad ebn-e 'alī (- 1223)

داروهای درمان بیماری‌های چشم از قرابادین نجیب الدین سمرقندی است که در این نسخه آورده شده است.
[فرهنگ سخنوران ۱۳۱؛ الذریعة ۹۰/۱۷؛ ریحانة الادب ۷۲/۳]

قم؛ مرعی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۹/۳

آغاز: ذکر ادوية العين الذي صنفه الامام ... كحل بنت الاشقار، نوى التمر المحرق خمسة دراهم، دخان الكندر اربعة درهم؛ انجام: قطور، نافع لكل صنف من الرمد ... و يعصر ماء فى العين و يوضع الباقى فوقه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر سده ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مطالبی در پزشکی از کتاب «کامل الصناعة» هوازی و غیر آن، در حاشیه آمده است؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۳ گ (۱۶۲-۱۶۴)، ۱۵ سطر (۱۱×۶)، اندازه: ۱۸×۱۲/۵ سم [ف: ۳۴ - ۱۳۰]

● ادوية العين = منتخب مجربات / طب / فارسی

adwiyat-ul 'ayn = montaxab-e mojarrabat

صدر علیا، طبیب اصفهانی، ق ۱۰ قمری
sadr-e 'olīyā, tabīb-e esfahānī (- 16c)

داروهای درمان چشم از مجربات صدر علیاء طبیب اصفهانی، در این نسخه آورده شده، عناوین این کتاب به صورت «کحل»، «شیاف» و «صفت آن» است. مؤلف ممکن است، جلال الدین طبیب اصفهانی، معاصر شاه اسماعیل صفوی (۹۰۷-۹۳۰ ق) باشد.

[فهرست مروی ۱۳۰؛ فرهنگ سخنوران ۱۳۱]

قم؛ مرعی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۹/۴

آغاز: كحل الجواهر، مقوى بصر بود بغایت، صفت آن، یاقوت رمانی، لعل بدخشی از هر یک دو مثقال؛ انجام: شیاف قیصر، طفره را مفید بود، شادنه دوازده درم ... زنجار هر یک هشت درم ایون دو درم و هم کوفته

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۳ گ (۱۶۲-۱۶۴)، ۱۵ سطر (۱۱×۶)، اندازه: ۱۸×۱۲/۵ سم [ف: ۳۴ - ۱۳۰]

● ادوية عين / طب / فارسی

advīye-ye 'eyn

طبیب کابلی، حسین بن یارمحمد
tabīb-e kābolī, hoseyn ebn-e yārmohammad

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها - ف: ۱ - ۶۹۸]

← الارادة < اثبات حدوث الارادة

● الارادة / فلسفه / عربی

al-irāda

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

قطعه‌ای است با عنوان «فائده له (یعنی شیخ رئیس) فی معنی الارادة و القدره و الحیوة و الحکمه» و شاید فصلی است از فصوص یا تعلیقات و یا التقاطی است از آثار شیخ رئیس.

آغاز: الارادة عبارة عن كون الفاعل عالما بفعله

انجام: مع القصد الى ایضا له الیه.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۱۵

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:

تیماج مهر قرمز، ۱۳۰ ص، ۲۰ سطر، قطع، رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹ اسم

[ف: ۱۰ - ۳۵۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۱/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۲۹۹ق؛ ۱۷۰گ، ۹ سطر [ف: ۳ - ۲۰۴]

● الارادة / کلام و اعتقادات / عربی

al-irāda

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۷۲

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۷۲۰ق؛ سفینه تبریز؛

اص (۳۴۰ ار) [مختصر - ف: ۴۲]

● الارادة / فلسفه / عربی

al-irāda

در این رساله درباره اراده از نظر روان‌شناسی قدیم و به روش فلسفه و کلام شیعی بحث شده و اخباری که در این مورد بوده جمع و شرح شده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۹۸/۲

آغاز: بسمله. قال الشيخ رحمة الله: باب الارادة انها من صفات الفعل. لعل المراد من الاحاديث الموردة في هذا الباب ان الافعال الصادرة من الله ... بالارادة و الاختيار ليس مثل الافعال الصادرة من العباد؛ انجام: فيكون اولی بالعقاب من المذنب.

خط: نسخ، بی‌ک، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زر و سوخت

زرکوب، ۱۵گ (۵۴-۶۹)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷ اسم [ف: ۳ - ۹۴]

چاپ: با تصحیح سید موسی صدر، آفاق نور، شماره ۶، مؤسسه معارف اسلامی، امام رضا، قم، پائیز و زمستان ۱۳۸۶ش
[فهرستواره منزوی ۷۸/۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸/۱۵۰-۳۶۳۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بهاء اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،

۲۶گ (۱۸-۴۴پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸ اسم [ف: ۱ - ۲۷۲]

← اراء و اضائة < تجويد

● اراجيز العلوم = مجموعة الراجيز / چنددانشی / عربی

arājiz-ul 'ulūm = majmū'at-ul arājiz

وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیق، ۱۲۳۲ - ۱۲۹۸

قمری

vaqār-e šīrāzī, ahmad ebn-e mohammad šafi' (1817 - 1881)

دیباچه منظوم وی بر مجموعه «الاراجیز» اوست که به فرمان معتمد الدوله فرهاد میرزا در سال ۱۲۹۵ق گرد آوری کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۲/۱

آغاز: الحمد لله ملیک الحشر xx و جامع الاشتات يوم النشر؛ انجام:

من عجب انی وجدت بعد ما xx جمعت ذا الكتاب ثم اختما

خط: نسخ، کا: مؤلف، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قرمز مجدول

گرهی زرین، ۲گ (۱-۲پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵ اسم [ف:

۲۷/۲ - ۳۶]

● الراجيز في مقتل الحسين / تاریخ معصومین / عربی

al-arājiz fī maqṭal-il-ḥusiyn

کنجی بیگ تبریزی، محمد باقر بن الحافظ، ق ۱۱

قمری

kanjī beyk-e tabrizī, mohammad baqer-e-bn-e hāfez (- 17c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۰۷/۹

آغاز: بسمله هذا ما روی من الراجيز؛ انجام: عده مراتب ضرب

مساوی عدد محفوظ شود حاصل اخیر.

کا: محمد باقر تبریزی، تا: ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی

زاهدانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز عطف

پارچه قرمز گوشه‌ها کاغذ عنابی، ۱۸گ (۱۴۳-۱۶۱)، اندازه:

۱۴×۲۰ اسم [ف: ۴ - ۱۱۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۳/۱۰-ف

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۲

یزد؛ وزیر؛ شماره نسخه: ۲۳۱۴

mūsā ebn-e ja'far, emām-e haftom (747 - 800)

آغاز: و اجرینی من السیئات؛ انجام: شرح زیارت ابی عبد الله فی

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۱۴

یوم عاشورا من قرب و بعد.

غیر از مصباح المتعجد است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛

ادعیه منتخبه از موسی بن جعفر (ع)؛ خط: مختلف، بی کا، بی تا،

افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۷۵گ، ۱۲ سطر

جا: مشهد غروی؛ جلد: تیماج مشکى مجدول عطف تیماج

[۱۱×۷] (ف: ۴-۱۲۴۶)

مشکی، اندازه: ۲۰×۹سم [ف: ۱-۲۶۷]

● ادعیه / دعا / عربی

● ادعیه / دعا / عربی

ad'iye

ad'iye

؟ غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

ربعی، صاعد بن حسن، - ۴۱۷ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

raba'ī, sā'ed ebn-e hasan (- 1027)

مجموعه تعویذات از جمله دائره جنه الاسماء منسوب به ابو حامد غزالی.

مشمول بر ادعیه مختصره مرویه به طریق اهل سنت و جماعت و مشحون به گفتار عرفا است. عناوین بعضی از مندرجات عبارت است از: دعاء السر الذى خص الله تعالى به، لابی الحسن علی بن سالم رحمه الله تعالى، دعا فاطمه علیها السلام، دعا ابراهیم (ع) حین رمی فی المنجیق، دعا الفرج لیوسف الصدیق (ع)، دعا هبة الله الزاهد البغدادی، حجاب سهل بن عبدالله التستری، الدخول علی السلطان مما نقل من عیون الاخبار، و كان الفضیل بن عیاض یقول فی دعائه، و كان سرى السقطی رحمه الله یقول فی دعائه، و قال یحیی بن خالد البرمکی رحمه الله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۴۹/۲

خط: نسخ ممتاز، بی کا، تا: حدود ۱۲۵۶ق؛ ۱۳گ (۳۶پ-۴۹پ)

[مختصر - ف: ۴۰]

● ادعیه / دعا / عربی

ad'iye

حموی، محمد بن مؤید، ۵۸۶ - ۶۴۹ قمری

hamavī, mohammad ebn-e mo'ayyed (1191 - 1252)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۱/۱۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۱۹؛ بی کا، بی تا [فیلمها - ف: ۱-۴۱۷]

● ادعیه / دعا / عربی

ad'iye

ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹ - ۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, 'alī ebn-e mūsā (1194 - 1266)

در آن از «الابواب الدامغة» ابی بشیر احمد بن ابراهیم بن احمد القمی و از «فتح الابواب بین ذوی الالباب و رب الارباب» خودش یاد کرده است، در چهار «فص» است.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۷۷/۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا [نشریه: ۷-۲۲۶]

● ادعیه / دعا / فارسی

ad'iye

ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹ - ۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, 'alī ebn-e mūsā (1194 - 1266)

گرد آوری ابن طاوس، حاوی یک دعا که دارای خواص و اعمال چندی است و آن را در نیم شب هر شب و در شب جمعه می توان

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۵۴

آغاز: بسمله، مما نقل عن شیوخ الحرم سنه ثلث عشره و اربع مائه عن سعید بن المسیب رضی الله عنه انه قال انی لا عرف آیه فی کتاب الله تعالی ما قرأها رجلی تغنیها بها عن رحمه من سواک دعا لكل مهم؛ انجام: فجعلل برده حتی خرجت نفسه.

خط: نسخ مشکول، بی کا، تا: اواخر قرن ۶؛ نسخه جهت خزانه شیخ اجل عمید ابی سعد محمد بن منصور کتابت شده؛ کاغذ: حنایی خانبالغ، ۳۳گ، ۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۷سم [ف: ۱۵-۱۱۰]

● ادعیه / دعا / عربی

ad'iye

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۵-ف

نسخه اصل: توپقوسرای احمد ش ۶۰۶۳ (رسالة فی الدعاء)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۲گ (۴۴-۴۶)، ۱۵ سطر [فیلمها - ف: ۱-۴۳۶]

● ادعیه / دعا / عربی

ad'iye

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996 - 1069)

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

چاپ: مجله كلية الآداب بالجامعة المصرية، محقق: بول كراوس، جلد ۵، جزء ۱، ۱۹۳۹م. (از روی مجموعه ش ۲۹۰ اخلاق تیمور پاشا)

خط: نسخ، کتاب = مؤلف، تا: ۱۱۱۲ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن ضربی. برون دارای ترنج و سرترنج، ۱۰ سطر (۱۱/۵×۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۸×۱۰سم [الفائی ف: ۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۰۱-ف

نسخه اصل: از روی چاپی؛ بی کاب، بی تا [فیلیم ها - ف: ۲ - ۱۱۷]

● اخلاط / طب / فارسی

axlāt

گفتاری است در اخلاط و چگونگی هضم غذا و انواع آن و نبض شناسی.

● الاخلاق = رسالة ارسطاطاليس في الاخلاق / اخلاق / عربی

al-axlāq = r.t-u arisṭāṭālis fi-l-axlāq

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ق قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

قم؛ گلیایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۶/۶-۱۸/۱۷۶

آغاز: بسمله در اخلاط بدانکه غذا که وارد بدن می شود تا آن وقت که جزو تام اعضا می گردد او را چهار استحال لایق می شود؛ انجام: در سرعت و تواتر افزایش و در ورم بارد ... و در ورم صلب منشاری باشد و الله اعلم بحقایق الامور.

خط: نستعلیق، بی کاب، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۸ گک، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۱۰سم [ف: ۱ - ۱۵۹]

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۶۵/۸

بی کاب، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۷/۵×۱۲/۵سم [رشت و همدان - ف: ۱۱۹۵]

● اخلاق / اخلاق / عربی

axlāq

کوفی، علی بن احمد، - ۳۵۲ قمری

kūfi, 'alī ebn-e ahmad (- 964)

● الاخلاط الاربعة / طب / عربی

al-axlāṭ-ul-arba'a

قسطنطین بن لوقا، ق ۳ قمری

gostā ebn-e luqā (- 9c)

در اخلاط و در چهارده «باب» نگاشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۱۴

آغاز: بسمله الحمد لله ولی الحمد الذی لا ینزع؛ انجام: بیل یجب ان یکون صابرا ... محمد رفیع بن عبدالله الشبستری
خط: نسخ خفی، کاب: محمد رفیع بن عبدالله شبستری، بی تا؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج عنابی ضربی دارای ترنج و سرترنج، ۱۷ سطر (۱۴×۸/۵)، قطع: رحلی کوچک، اندازه: ۱۹/۵×۱۴/۵سم [رایانه]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۸۸/۴

آغاز: بسمله. کتاب الاخلاط الاربعة و ما اشترک فیہ و هو اربعة عشر بابا. الف. ما اخلاط البدن و بماذا الحد، ب. کم اخلاط البدن و کم اصنافها؛ انجام: فتجمع من ذلك فی بدنه الاخلاط الاربعة، و لا یتبها ذلك فی غیر بدن الانسان. ثم الكتاب بعون الله تعالى
خط: شکسته نستعلیق، بی کاب، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن عنابی لایبی، ۶ گک (۱۸-۲۴ پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۱۲/۸سم [ف: ۹ - ۲۲۳]

● الاخلاق = علم الاخلاق / اخلاق / عربی

al-axlāq = 'ilm-ul-axlāq

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در اخلاق و بیان راه ترک رذائل و تحلی به فضایل و چگونگی تحصیل ملکات فاضله و شمارش خصال محموده که می توان با تحصیل آنها نفس را کامل نمود. مؤلف معتقد است که برای این جهت باید قوای نظری (علوم رسمی) و عملی را تحصیل کرد و این رساله برای بیان امر دوم نوشته شده است. مؤلف اخلاق را امری اکتسابی دانسته و معتقد است که فضایل و رذایل اخلاق را می توان به وسیله عادت به دست آورد و یا ترک کرد زیرا محاسن اخلاقی را عبارت از حد وسط بین افراط و تفریط تعریف کرده و رذایل را همان افراط یا تفریط می داند. چنان که شجاعت حد وسط بین جبن و تهور است و هر کس مبتلا به افراط یا تفریط باشد با میل کردن به طرف دیگر می تواند حد

→ الاخلاق < الحکمة العملية

→ اخلاق < آداب و اخلاق

→ اخلاق < نصیح نامه

→ الاخلاق < لمرموزات العشرون (خلاصه و ترجمه)

→ اخلاق < صابیح

→ الاخلاق < مجمل الاخلاق

● الاخلاق / اخلاق / عربی

al-axlāq

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۲

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e-sinā, hoseyn ebn-e-'abd-ol-lāh (981-1038)

نامه ای است که ابن سینا به «الکیا الجلیل ابو جعفر محمد بن الحسین بن المرزبان» نوشته و به نام «اختلاف الناس فی امر النفس و العقل» هم خوانده می شود. شیخ در پایان گوید: کتابی به نام «انصاف» نگاشتم، دانشمندان را در آنجا به دو بخش شرقی و غربی تقسیم نمودم و میان ایشان با انصاف گفتگو نمودم، و مشکلات «فصوص» و «اثولوجیا» را با همه شکی که در اثولوجیا هست [پل کراوس خاورشناس از این عبارت ابن سینا استنباط می کند که بوعلی سینا در نسبت اثولوجیا به ارسطو تردید داشته است. ن. گ. بدوی حاشیه ص ۱۲۱ «ارسطو عند العرب» چاپ ۱۹۴۷م] بازگشودم و ضعف بغدادیان را نشان دادم، و این کتاب که ۲۸ هزار مسأله در برداشت در یک پیشآمد از من ربوده شد، و بازسازی آن دشوار است، پس بایستی همانند اسکندر و ثامسیتوس و محیی و مهمتر از آنان فارابی رفتار کنم، و از بد خطی پوزش می خواهم که دو سال است بیماری، از نامه نگاری من جلوگیری کرده است و این نخستین نامه است که می نویسم. آغاز: کیانی طال الله بقاء الکیاء الفاضل اوحده دام عزه و تأییده و نعمته. .. و وصل کتاب الکیاء الفاضل الاوحد. ..والذی ذکره من اختلاف الناس فی امر النفس و العقل...

انجام: .. و کانت قد اعدتني وكفت يدي عن الخط و الكتابة و هذا اول ما (کتبت) بیدی و هو من برکات معرفته. چاپ: عبدالرحمان بدوی این رساله را از روی نسخه لیدن و مجموعه موجود در دارالکتب مصر، با رساله «مباحثات» در ضمن کتاب «ارسطو عند العرب» به سال ۱۹۴۷م چاپ و پخش کرده است. [فهرست مصنفات ۲۰؛ دنا ۱: ۴۲۲ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۱۰

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی زرکوب، ۳ص (۱۱۹-۱۲۱)، ۲۵ سطر (۱۸×۸/۵)، اندازه: ۲۴/۵×۱۵ سم [ف: ۹ - ۱۱۲۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۶/۷

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۳گ (۱۳۸-۱۴۰-ار)، ۱۹ سطر (۱۳×۴/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۹ سم [ف: ۸ - ۷۴۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکلی، ۱گ (۱۱۹-ار-۱۱۹پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۷/۵×۱۸ سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

آغاز: بعد بسمله و نستعین و حمد. يقول احوج خلق الله الخ بیک سالتی بعض اخوانی من الطلبة عما فی التحفة من اختلاف المنظر حين بحثهم عنه و لا يستغنی ان انطق فیما فیها من الايجاب و السلب فسودت هذه الاوراق. انجام: ای منها قدرأ محسوساً و نصف فلك الظاهر اصغر عندالجمهور و بالعکس عند این الهیثم الحمدلله اولاً و آخراً و باطناً و ظاهراً تمت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: امیر بیک بن مرتضی بن صنع الله حسینی عربی احدی سلامی، بی تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۵ص (۷۹-۸۳)، ۱۷ سطر [سنا - ف: ۲ - ۲۹۶]

● اختلاف منظر القمر (مسئله فی) / هیئت / عربی

ixtilāf-u manzar-il qamar (mas'alat-un fi)

ابن هیثم، حسن بن حسن، ۳۵۴ - ۴۳۰ قمری
ebn-e heysam, hasan ebn-e hasan (966 - 1039)

[سزگین ۲۵۸/۶ ش ۱۰]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۸۶/۳

آغاز: بسمله، مسئله فی اختلاف القمر للشیخ ابی علی بن الحسن الهیثم اذا كان ارتفاع القمر اقل من ثلثین درجة و كان غریباً و كان عرض القمر فی الجنوب؛ انجام: فان قوس اختلاف المنظر فی الطول الی خلاف توالی البروج و ذلك ها اردنا ان نبین خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی پازهری، ۳گ (۵۶-۵۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۱۱ سم [ف: ۶ - ۲۰۷]

● اختلاف منظر قمر (جدول) / هیئت / فارسی

extelāf-e manzar-e qamar (jadval)

طبق رصد محمد شاهی

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۵۵/۱۰

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳، جا: هندوستان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه ای عنابی، ۱ص، اندازه: ۲۰/۵×۵ سم [ف: ۱ - ۵۱۴]

● اختلاف الناس فی امر النفس و العقل = امر النفس

و امر العقل = رسالة الی الکیا ابی جعفر محمد بن

حسین مرزبان / فلسفه / عربی

ixtilāf-un nās fi amr-in nafs wa-l 'aql = amr-un nafs wa amr-ul 'aql = r-un ila-l kīyā abī-ja'far muḥammad ibn-i ḥusayn-i marzbān

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خیرالدین بن عماد الدین شافعی، تا: ۱۰۲۲ق؛ تملک: حسین بن عبدالغنی حسینی به سال ۱۱۶۱ با مهر «عبد حسین»؛ یادداشت محمد علی بن محمد یوسف رضوی الطیب و مهر «علی اکبر» (بیضی)؛ مهر: «سلام علی ابراهیم» (خشتی)، «... سعید الدوله» (۱۲۶۸) (خشتی)، «یا علی بن ابی طالب» (بیضی)، «صراط علی حق نمسکه»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه، ۱۳۳گ (۱-۱۳۳)، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۲۰×۱۴سم [ف: ۱۶ - ۵۴]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۱۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۴۰]

الجواهر و الطول و العرض و العمق / فلسفه / عربی

al-jawhar w-aṭ-ṭūl w-al 'arḍ w-al 'umq

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۳۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳۵ سطر، اندازه: ۲۵×۳۶سم [ف: ۱ - ۶۶۳]

الجواهر و العرض / فلسفه / عربی

al-jawhar wa-l 'arad

نظام الدین گیلانی، احمد بن علی، ۱۱ قمری

nezām-od dīn-e gīlānī, ahmad ebn-e 'alī (- 17c)

رساله کوتاهی است در مقارنه بین جوهر و عرض و اثبات اینکه بر حسب حقیقت شرافت بر عرض دارد چون مستغنی است از موضوع و عرض محتاج بدان می باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱/۳

آغاز: اما بعد واجب الوجود بذاته القیوم بالبقاء و الدوام المنزه عن خواص الجواهر و الأعراض و الأجسام؛ انجام: التاسع الانفعال و هو التأثر كما قرر مشروحاً فی موضعه

خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد بن غیاث الدین محمد، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۸-۹ر)، اندازه: ۲۵/۵×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۷۹]

الجواهر و العرض و غیرهما / پاسخ پرسشها / عربی

al-jawhar w-al 'arad w-a ḡayr-i-himā

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

'alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

دارای هشت مسئله و پاسخ آنها با عنوان های «المسئلة، الجواب»: ۱ تا ۴. درباره جوهر و عرض؛ ۵. شرحی درباره احکام نجوم و

درج شده از جمله درباره علم حروف و جفر و شعبات دیگری از علوم غریبه؛ جلد: تیماج، قهوه ای، ۱۵۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف مخ: ۱ - ۱۶۶]

جوهر النفس (من رساله فی) / فلسفه / عربی

jawhar-un nafs (min r.-in fi)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۸-ف

نسخه اصل: راغب پاشا ش ۱۴۶۴؛ خط: نسخ، کا: صدقه بن حسین، تا: ۵۲۵ق؛ ۲گ (۶۱-۶۲)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۸]

الجواهر النفیس فی سیاسة الرئیس / حکومت و سیاست / عربی

عربی

al-jawhar-un nafs fi siyāsāt-ir ra'īs

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۳-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۴؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن منصور بن دبیس واعظ معروف به ابن الحداد برای خزانه سپهسالار شمس الخواص سعدالدین، تا: دوشنبه ۲۳ جمادی الثانی ۶۴۹ق؛ در پایان شعر نصیرالدین است: «بسی صورت بگردیده است عالم ...»؛ ۳۵گ (۳۲-۳۶)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۷]

الجواهر النفیس فی شرح ارجوزة الرئیس / طب / عربی

al-jawhar-un nafs fi š.-i urjūzat-ir ra'īs

کحال، موسی بن ابراهیم، - ۸۷۹ قمری

kahhāl, mūsā ben ebrāhīm (- 1475)

وابسته به: الطب (ارجوزة)؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

شرحی است بر منظومه ابن سینا در طب با آغاز: «الطب حفظ صحه برؤ مرض xx من سبب فی بدن منه عرض». مؤلف در مواضع متعددی از شرح، از اقوال حکیمان و طبیبانی همچون جالینوس، بقراط، ارسطو، رازی، ابوسهل مسیحی و حنین بن اسحاق استفاده کرده و در مقدمه کتاب فصولی در شرف علم طب و شرح حال ابن سینا و تصانیف وی نگاشته است.

آغاز: بسمله، فصل فی شرف علم الطب - اعلم، ان کل علم انما شرف بموضوعه و موضوع علم الطب هو بدن الانسان ... الطب فی لغه العرب یطلق علی معانی منها الاصلاح تقول طبیته اذا اصلحته ...

انجام: و اعلم، ان الدلائل لا تتغیر بحسب الازمان و لا البلدان و لا الانسان. و الله سبحانه و تعالی اعلم.

[دنا ۱۱۲۷/۳؛ قناتی ۱۱۴؛ مهدوی ۱۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۸/۱

فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد یازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276249

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

کیفیت اخبار منجمین از حوادث؛ ۶: درباره رویا؛ ۷: از اینکه شک مقدمه یقین است؛ ۸: درباره جبر و اراده.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۳/۳

آغاز: قال سيدنا الشريف السيد الاجل الواحد المرتضى ... (پس از يك صفحه) المسئلة الاولى ما المانع من كون الجوهر جوهرًا بالفاعل و جواز بنيوته؛ **انجام:** في كيفية الاختصاص حتى تؤثر ما قلناه من المقارنة لأول جزء من اجزائه تمت الرسالة و الجواب المسائل و اجوبتها في الجوهر و العرض و غيرهما؛ بی کا، تا: با تاریخ ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای نو، ۴۴ص (۱۷۴-۲۱۷)، اندازه: ۲۱/۸×۱۳/۵سم [ف: ۵-۹۳]

● **الجوهريّة / فلسفه / عربی**

al-jawharīyya

تاریخ تألیف: ۱۲۹۰ق

تألیف از: شیخ محسن. رساله‌ای است در جواهر و اعراض که نگارنده پس از خطبه آغاز مقصود خود را بحث در تکلم و احوال اعراض و تحقیق فصاحت متکلم ذکر می‌کند، سپس در چند مقدمه به بیان این امر می‌پردازد: مقدمه ۱. تعریف جواهر و اعراض و انواع آن؛ مقدمه ۲. بیان نقطه؛ مقدمه ۳. وجود اطراف و عدم آن ...؛ تعریف ملکه و کیفیت: در تفصیل علم وی از اقوال طوسی و تفتازانی شواهدی مناسب با موضوع ذکر کرده، و در پایان رساله جهت اطلاع به اسم خود رباعی آورده که ناتمام است. در فهرست اعلام الذریعه بسیار کسان با نام «محسن» که در قرن سیزدهم صاحب اثر می‌باشند آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۶/۱

آغاز: بسملة، الحمد لله الذي تقدس ذاته عن مشابهة الجوهر و العرض، و تنزهه بجلال قدسه عن مقابلة الغرض (گک ۱پ) ... و الصلوة على قطب دائرة الوجود (گک ۲) و مركز نقطة الموجود محمد المحمود (گک ۲پ) ... البحث في هذا المقام في التکلم و البحث عن احوال الاعراض اولاً ثم تحقيق معنى فصاحة المتکلم؛ **انجام:** و هذا هو الترجيح أيضاً لغدم الانقلاب بالنسبة الى الوجود الخارجی من الجوهر. الى هنا جف القلم ... قد اتفق الفراغ من تسويد هذه الرسالة الشريفة في الالف الثاني و المائة الثالثة و العشر التاسع بل العاشر ... قدمت الرسالة الشريفة الموسومة برسالة الجوهريّة بيد ... اسماعيل بن شيخ محمد تقی دزفولی في عاشر شهر رمضان المبارك من سنة ثمان و تسعين و ماتين بعد الف من الهجرة خط: نسخ جلی، کا: اسماعيل بن شيخ محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و حنایی، جلد: مقوایی رویه تیماج حنایی، ۵۸گ (۱پ-۵۸)، اندازه: ۱۹×۱۲ [ف: ۱۱-۴۰۳]

● **جوهرية النار = الاجوبة عن المسائل / فلسفه، پاسخ**

پرسشها / عربی

jawharīyyat-un nār = al-ajwibat 'an-il masā'il

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در نسخه‌ها نام مخاطب مذکور نیست و با «المسألة الاولى» شروع می‌شود لکن صاحب تذکرة النوادر این جواب را به نام «رسالة الى جعفر الکیا» ثبت کرده و از آن دو نسخه در هندوستان نشانی داده است. شاید تصور شود مخاطب همان کیا بهمنیار شاگرد شیخ باشد ولی این تصور متقن نیست؛ زیرا بهمنیار را «ابوالحسن بهمنیار بن مزربان» خوانده‌اند، ثانیاً اگر این سؤال از بهمنیار بود بایست قاعدتاً جزء المباحثات مندرج می‌شد، ثالثاً عناوینی که شیخ در ابتدای رساله برای مخاطب آورده مغایر با عناوینی است که معمولاً در رسائل دیگر با آنها بهمنیار را مخاطب قرار داده است؛ چنین استفاد می‌شود که مخاطب کسی بوده که شیخ برای او احترامی بیش از آنچه یک استاد برای شاگردش قائل می‌شود قائل است. اگر عنوان «رسالة الى جعفر الکیا» نسبتی با عنوان و مخاطب اصلی این اجوبه داشته باشد، شاید بتوان گفت که مخاطب این جوابها همان «الکیا ابوجعفر محمد بن الحسین بن المرزبان» است که رساله «اختلاف الناس فی امر النفس و امر العقل» شیخ خطاب به اوست. (مهودی)

آغاز: بسملة. کتابی یا سیدی و مولای و کبیری و خلیلی اطال بقاءک يوم کذا و کذا عن سلامة اما الجواب عن المسائل التي آثرت ان تعرف ما عندی فيها فانا ذاکره علی ما انا علیه من تقسيم الفكر و بالله التوفيق (المسألة الاولى) عیل ما آورده المسائل بلفظه قال بان المنار جوهر لانها مركبة من هیولی و صورة؛

انجام: فهذا ما عندی فيما سألت و آثرت معرفة معرفته من جهتی و ارجو ان يكون كافياً بعون الله تعالى. تم السئوال و الجواب.

[دنا ۱۱۱۱۲۷۳؛ مصنفات ابن سینا، مهودی، شماره ۱۱؛ مجمع علمی عراقی ۲۶۶/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۱/۱۲-ف

نسخه اصل: اونیورسیتیه ش ۴۷۲۴؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول ۷۰۰ق؛ ۳گ (۸۷-۸۹)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: تعليق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشکی تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعد ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۱گ (۳۵۳-۳۵۳پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۱۳سم [ف: ۶-۲۴۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۲۷-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲گ (۱۱۱پ-۱۱۲پ) [فیلمها ف: ۱-۶۶۳]

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد یازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276249

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

۱۸×۵/۲۶ (ف: ۱-۳۸۹)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲/۴-۲۷۶۰

● جوائز السلطان / فقه / عربی

jawā'iz-us sultān

محمد حسین بن آقا باقر، - ۱۳۳۶ قمری
mohammad hoseyn ebn-e āqā bāqer (- 1918)

آغاز: بسمه ... فصل فی نسه (صلعم) هو محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف؛ انجام: و ان اجدت الولاية منهم قطع اله قطع دابر الظالمين ... خط: نسخ، بی کا، تا: شوال ۱۰۴۹ق؛ مجداول؛ جلد: تیماج مشکى، ۶۹گک (۱۰۶پ-۱۷۴پ)، اندازه: ۵/۱۴×۲۰سم [ف: ۲۶-۱۰۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲/۳۲۶

● الجواهر و الغرر فی كشف اسرار الدرر / فقه / عربی

al-jawāhir wa-l ġurar fī kašf-i asrār-id durar

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ابعاد متن: ۱۱×۱۵ (ف: ۱۷-۱۰۸)

ثلاثی، یوسف بن احمد، - ۸۳۲ قمری

salāsī, yūsof ebn-e ahmad (- 1429)

● جود و سماحت / اخلاق / عربی

jūd wa simāḥat

تهران؛ ملکت؛ شماره نسخه: ۱۸/۳۲۲۴

کتاب فرائض و موارث «درر الفرائض فی جمع الجلی منها و الغامض» سید علی بن حسین حسنی یمنی (-۷۲۹ق) را با عناوین «قوله - قوله» به درخواست بعضی شرح نموده است. [مؤلفات الزیدیه ۳۸۴/۱ شماره ۱۱۱۲]

عباراتی در آن؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ گک (۷۸ پ) [ف: ۶-۴۰۹]

قیم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱/۱۱۲۰

● الجودیة / طب / فارسی

al-jūdīya

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

آغاز: الحمد لله القديم الدائم الغفور الراحم و صلى الله على نبي الاعارب و لاعاجم محمد و آله السادة الاكارم، و بعد فان بعض الاخوان

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان مرم ۱۱۷۴؛ خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن اسعد بن احمد بن قبابک، تا: دوشنبه ۲۵ ربیع الثاني ۲۷ق، به رسم فخر الدین عبدالله بن مطهر بن محمد بن مرزوق؛ ۲۰۳ص (۲-۲۰۴) [عکسی ف: ۳-۴۰۳]

اهدای به: سلطان محمود غزنوی (۳۸۸-۴۲۱ ق)
رساله‌ای کوتاه در درمان پارهای از بیماری‌ها که در چند «باب» نگاشته شده و به ابن سینا نسبت داده شده است که محل تردید است. در سرگذشت و بیهقی و خزرچی چنین نگارشی از شیخ یاد نشد.

● جواهر الولاية / فضایل و مناقب، تاریخ معصومین / فارسی و ترکی

javāher-ol velāya

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... بدان عزیز که این رساله‌ای است بر سبیل ایجاز و اختصار ... بدانکه جمیع علتها از خوردن بسیار و گفتن بسیار ...

واصف سلماسی، محمد باقر بن زین العابدین، ق ۱۳ قمری

vāsef-e salmāsī, mohammad bāqer ben zayn-ol 'ābedīn (- 19c)

انجام: بدان هر که به عرق پیکان تیر آب دهد آن تیر به هر که زند در حال بمیرد بلاشک، بدین اختصار افتاد هر که آن قدر مطالعه کند و به عمل آورد فایده بیند.

منظومه‌ای است در شرح معجزات حضرت رسول اکرم و مولای متقیان علی بن ابیطالب با ذکر بعضی مصائب اهل بیت حضرت پیغمبر.

چاپ: تهران، انجمن آثار ملی تهران، ۱۳۷۰ق / ۱۳۳۰ش، به تصحیح محمود نجم آبادی

[دنا ۱۱۱۸/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۶۱۳/۳]

[نسخه‌های منزوی ۵۱۷/۱؛ الذریعة ۵/۲۸۶؛ مصنفات ابن سینا ۲۶۸؛ فهرستواره منزوی ۵/۳۴۰۴ و ۱۳۱/۶؛ هدیه العارفين ۱/۳۰۸؛ دنا ۱۱۱۸/۳]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۴

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷/۱۲۶۵۷

آغاز: هذا كتاب جواهر الولاية، بسم الله الرحمن الرحيم خدا راست حمد و پسندیدگی xx جز او را شاید پرستندگی؛ انجام: واصفم گر یا خماسان گه عشوه و گه نازله xx ایلرم هر دم شکایت حضرت عیسیاه من

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد قاسم بن غلامعلی الطیب؛ کاغذ: شرقی، ۳گک (۱۸۴-۱۸۶)، ۲۸ سطر مورب، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۲-۱۶۲]

خط: نستعلیق زیبا، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۳ق؛ مهر: «زین العابدین»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۶۵گک، ۲۳-۱۹ سطر، اندازه:

فهرستانگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد یازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276249

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۳ / ۱۳۹۱

● احوال النفس / فلسفه / عربی

aḥwāl-un nafs

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰ - ۳۳۹ قمری
fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875 - 951)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۴/۱۶

خط: نستعلیق، کا: میر محمد مؤمن حسینی، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سیاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۷۶ص (۲۰۱-۲۷۶)، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۵)، اندازه: ۱۹×۹/۵سم [ف: ۹-۱۴۳۷]

● احوال النفس / فلسفه / عربی

aḥwāl-un nafs

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

سزگین این رساله را در فهرست آثار شیخ ثبت کرده است، لکن در نسخه احمد ۳۲۸۶ که تنها نسخه آن است دلیل قاطعی بر این انتساب دیده نشد، زیرا فقط در پشت صفحه اول این مجموعه که با فوز الاصغر شروع می‌شود به خطی غیر از خط کاتب نوشته شده است: «و فیہ رسالۃ فی ماهیة النفس لابی علی ابن سینا» و در کنار صفحه اول رساله نوشته شده است: «الرئیس سلمه الله و ابقاه». قنوتی (صفحه ۱۴۳) در باب این نسخه نوشته است «ولکن اتضح لی ان هذا المخطوط للفارابی» و دلیلی برای این انتساب نیاورده است.

چاپ: قاهره، محقق: احمد فؤاد الالهوانی، دار احیاء الکتب العربیة، ۲۰۳ص، ۱۳۷۱ق.

[فهرست مصنفات شیخ رئیس مهدوی ص ۲۶۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۸۰/۴-۳

آغاز: فکلهم قد اثبت ان نفسا ثم اختلفوا فیما بینهم و انما اختلفوا من سوء النظر و قلة المعرفة؛ انجام: و لیست الاشیاء کلها مشتاقۃ الی العقل فالعلة الاولى اذا یسلک فی الاشیاء و العقل لایسلک
نسخه اصل: احمد ثالث ش ۳۲۸۶. نام کتاب به استناد گزارش فهرست مصنفات مهدوی ص ۲۶۰ تغییر یافت؛ بی‌ک، بی‌تا [فیلم‌ها - ف: ۲-۱۵۱]

● احوال النفس بعد الموت / کلام و اعتقادات / عربی

aḥwāl-un nafs ba'd-al mawt

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۸۷/۷

خط: نسخ، بی‌ک، تا: قرن ۶؛ ۸گ (۱۲۴-۱۳۱ر) [نشریه: ۲-۱۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱/۷-۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلم‌ها - ف: ۱-۵۶۳]

باشد که در «ایضاح المکنون» (۳۱۸/۱) از آن به «تلخیص البیان فی علامات مهدی آخر الزمان» نام برده است. آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین. اما بعد ... این چند علامتی است مقدور از امام محمد مهدی صاحب الزمان در چهار فصل بیان کرده می‌شود.

انجام: کعبه مشرفه را اهل حبشه ویران کنند و بعد از آن قیامت قائم شود و العلم عندالله

[کشف الظنون ۸۹۴/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۷۲۰/۳ و ۴۴۵/۹]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳/۳ و عکسی ۲۳۳۵/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق نازیبا، کا: عبدالنبی عثمانی شطاری، تا: ۲۲ صفر

۱۰۲۰ق، جا: شاه آباد هند؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۸۲پ-)

۸۳پ)، اندازه: ۲۰×۱۱/۵سم [ف: ۱-۱۳۲] و [عکسی ف: ۶-۳۹۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۱۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ

(۳۹-۴۷ر)، اندازه: ۱۵×۱۰سم [ف: ۲۴-۱۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن، تا: ۲۷ محرم ۱۲۷۳ق؛ جلد:

مقوایی عطف تیماج مشکی، ۸گ (۱۰۷پ-۱۱۴ر)، ۱۱ سطر،

اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف: ۲-۱۲۹]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۸/۲

آغاز: برابر؛ انجام: تکبیر بگوید فتح شود و ششصد هزار کس را بکشد و در این شهر

خط: نسخ خوش، بی‌ک، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (یک برگ)؛

کاغذ: سمرقندی آهارمهره نخودی زرافشان، جلد: تیماج تریاکی

ضربی مجدول با بوته‌های ریشه‌ای مقوایی، ۴گ (۱۳۰پ-)

۱۳۳پ)، ۲۰سطر (۱۱×۷)، اندازه: ۲۲/۵×۱۴سم [ف: ۱۳-۲۹۰]

● احوال النبی (ص) / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

aḥwāl-un nabī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶/۳

از فصل الخامس فی منشاه و تنقله تا الفصل السابع فی ازواجه

فصل ذکر العشرة من الصحابه: از ابو عیبه آغاز می‌شود و

می‌رسد به «شرح غریب اللواحق»؛ خط: نسخ، بی‌ک، بی‌تا؛ کاغذ:

سفید، جلد: تیماج تریاکی و مقوایی نو، ۲۱ص (۶۱-۸۱)، ۳۳

سطر [سنا - ف: ۲-۲۰۹]

← احوال النفس < السماویات

← احوال النفس < النفس علی طریق الدلیل و البرهان

فهرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

تقسیمات

● **تقسیمات زمین و شناخت قبله / جغرافیا / فارسی**
بی تا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن قهوه‌ای، گک (۱۰۸ پ-)
۱۱×۱۹/۷ اسم [ف: ۷-۴۰۴]

● **تقسیمات زمین و شناخت قبله / جغرافیا / فارسی**
taqsīmāt-e zamīn va šenāxt-e qeble

● **تقسیم اجزاء صناعة المنطق للمبتدی / منطق / عربی**
taqsīm-u ajzā'-i šanā'at-il manṭiq li-l-mubtadi
نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad
(1201 - 1274)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۴۷/۶

خط: نستعلیق، کا: ملا شکر الله بن ملا رضا قلی مازندرانی شاگرد
اشرفی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، گک (۱۷۱-)
۲۰ سطر (۱۴×۸/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵ اسم [ف: ۱۶-۶۲۱]

رساله بسیار مختصری است در تقسیم اجزاء صناعة منطق برای
مبتدی. در منابع موجود نشانی از این اثر خواجه نصیرالدین
طوسی نیافتیم.

● **تقسیمات ناس / مترقه / عربی**

taqsīmāt-e nās

تقسیم ناس به اقسام زیر: طائع و عاصی و تقسیم عاصی به تائب و
غیر تائب و تقسیم غیر تائب به مصر و غیر مصر و تقسیم مصر به
مصر بر صفات و مصر بر کبائر و تقسیم مصر بر کبائر به معتقد
حلیت و غیر معتقد به حلیت.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۶۹۰

آغاز: بسمله، قال لما كان نظر صاحب الصناعة في المعاني فكل
معنى اما المفرد و اما مؤلف و كل مفرد اما كلي اما جزئي؛ **انجام:**
و الى ما يعرف به المركبات و هو الحد و الى ما يعرف به
المركبات و هو نفس البرهان و الله اعلم تمت
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی نهبانندی، تا: ۱۳۰۲ق؛ مهر: «عبده
محمد تقی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی،
گک (۱۶ پ-۱۷)، ۱۱ سطر (۱۲/۵×۶/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵ اسم
[رایانه]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۶۷-طباطبائی

آغاز: قال بعض المحققين الناس على قسمين طائع و عاصی
خط: نستعلیق، بی تا؛ کا: تا: قرن ۱۳؛ گک (۶۱) [ف: ۲۳-۷۳۴]

← تقسیم اجسام زنده دانایی ذات

● **تقسیمات نبضیه / طب / عربی**

taqsīmāt-e nabzīye

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)
رساله‌ای است پزشکی درباره عروق و نبض.

● **تقسیم ادویه / طب / فارسی**

taqsīm-e advīye

طیب قاینی، میرزا عبد الله، ق ۱۳ قمری
tabīb-e qāyenī, mīrzā 'abd-o-llāh (- 19c)
تاریخ تألیف: ۵ ربیع الاول ۱۲۹۸ق
گویا از میرزا عبد الله طیب قاینی.

تهران؛ ملکت؛ شماره نسخه: ۴۴۵۲/۱۱

آغاز: بسمله. العروق الضواریب منها ما تدرک حرکتها حساً بمنزلة
العروق التي في اليدين و الرجلين، و منها ما لاتدرک حرکتها
حساً؛ **انجام:** يكون صلباً متساوياً صغيراً، و اما ان ينقل مقدارها لا
امتلا من الطعام او من الاخلاط.

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد نهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276247

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

۱۵/۵م ۲۲سم [ف: ۱۶۶-]

● معانی هلال و عین / ادبیات

ma'ānī-ye helāl va 'ayn

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۳۱/۴

خط: شکسته نستعلیق، بی کاء، تا: ۱۲۶۷ق؛ گک (۱۰۲ار) [ف: ۶-۳۵]

● معانی الهمزة و الیاء و الواو و النون و الطاء / ادبیات /

عربی

ma'āni-l hamza wa-l yā' wa-l wāw wa-n nūn wa-ṭṭā'

معانی الهمزة و الیاء و الواو و النون و الطاء و الکاف و الزاء و السین و الصاد و الباء.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۰/۵

خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۱ ص، ۲۵ سطر

(۲۰×۱۳)، اندازه: ۲۹×۱۷سم [سناف: ۲-۶۸]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۷۶]

● المعاودة في امر النفس و الفيض = جواب ابی

سعید ابی الخیر / فلسفه / عربی

al-mu'āwada fī amr-in nafs wa-l fayḍ = javāb-e abī sa'īd-e abe-l xeyr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۹۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

ابوسعید می پرسد چرا طبیعت نمی تواند آغاز و بنیاد چیزی باشد و شما این را به کتاب های دیگر و مباحثات بازگشت دادید؟ باز از فیض الهی می پرسد که چیست و می گوید من هنوز کتاب مباحثات را ندیده ام. شیخ در پایان یادی از فیض الهی خود می کند و می گوید من آنرا نوشته ام و اکنون باز آنرا می آورم. در اینجا عبارتی از آغاز رساله «فیض الهی» یا «الفعل و الانفعال و اقسامهما» (چاپ دکن به سال ۱۳۵۳؛ ش ۱۹۰ قنواتی) می آید و پاسخ پایان می یابد ولی باید همه آن در دنبال باشد و گرنه سخن بریده خواهد ماند. پداسست که شیخ این رساله را که پیش نوشته بود چون با پرسش میهنه ای می ساخت در دنبال پاسخ او گذارده است و سخن شیخ بدین گواهی می دهد. (دانش پژوه)

در بعضی از نسخه ها قید شده است که آن را شیخ در جواب ابی عیید جوزجانی نوشته است. مهدوی احتمال می دهد که رساله «فیض الهی» ابن سینا جواب سؤال دومی باشد که در این رساله مطرح شده است.

آغاز: فکتب الشیخ سلطان العارفين خاتم المشايخ ابوسعید بن ابی

الخیر، قدس الله روحه: أسبع الله تعالى على الشيخ الرئيس مواد النعم المتواليّة و رفع له عماد الدولة النامية قد تجدد على الخادم اشكالان اما الأول ... قد ذكرت في خلال الكلام و قلت ان الطبيعة لا يجوز ان يكون مبدأ الأشياء المنسوبة اليها ... و اما اشكال الثاني فهو من اعظم المهمات و قد ذكرت في عدة مواضع الفيض الالهي و الفيض من واهب الصور فأتوقع الجواب. فأجاب: و قد فقد وصلت المسألة و المعاودة في امر النفس و الفيض اطال الله بقاء الشيخ الاجل سلطان العارفين خاتم المشايخ ... و وقفت الآن على غرضه فيها و صادفته لم يتأمل ما قلته في الجواب الأول تاملا بالاستقصاء ... اما فيض الالهي فسنذكر بعد هذا الجواب ان شاء الله تعالى ...

انجام: و ليس كل ما ليس وجوده من ذاته يجوز ان يزول وجوده و هو الذي ليس فيه التركيب المذكور و هذا ما اردنا ان نبين و بعد هذا نذكر رسالة الفيض الالهي ان شاء الله تعالى.

چاپ: در رسائل، جلد دوم (استانبول: ۱۹۵۳م)

[مصنفات ابن سینا (مهدوی) ص ۵؛ مجمع العلمي ۱: ۱۱۹، ۳: ۲۵۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۴

آغاز: برابر؛ انجام: هذا ما أردنا أن نتبين و بعد هذا يذكر رسالة الفيض الالهي في أول السؤال الثاني من أمر النفس فأقول الأفعال و الإنفعالات

خط: نستعلیق، کاء: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج، ۲ گک (۳۴-۳۵)، ۲۷ سطر،

اندازه: ۲۷/۵×۱۸سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۵

آغاز: برابر؛ انجام: و هذا ما اردنا ان نتبين و بعد ها نذكر رسالة الفيض الالهي و قد كتبناها ... الفيض الالهي في اول السؤال الثاني من امر النفس فأقول الأفعال و الانفعالات.

خط: شکسته تعلیق، کاء: نصیرالدین حسین حر حسینی، تا: ۱۰۷۶ق؛ گک (۶۰-۶۱ر) [ف: ۳-۱۷۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۵/۴

در فهرست با عنوان «جواب سوال ابوعیید جوزجانی» آمده است که با توجه به مهدوی (مصنفات ابن سینا، ص ۵) تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی کاء، بی تا؛ ۱۲ سطر، اندازه: ۲۵/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲-۳۸۵]

● معاول العقول في قلع اساس الاصول = سيف الله

المسلول علی مخربی دین الرسول = قلع الاساس /

اصول فقه / عربی

ma'āwil-ul 'uqūl fī qal'-i asās-il usūl = sayf-ul lāh-il maslūl 'alā muxarribī dīn-ir rasūl = qal'-ul asās

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ قمری

axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765 - 1817)

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۵/۱
به نام ابوعلی در ص ع؛ کا: محمد بن صفی الدین سید محمد حسینی، تا: رجب ۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۱ص (۱-۲۱)، اندازه: ۱۵×۹سم [سنا: ف: ۱-۱۴۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۸
در این نسخه که گزیده‌ای از آن است از ابن سینا دانسته شده؛ خط: نسخ، کا: شاه کوهی، علی اصغر، تا: ۱۲۲۶ق؛ ۱۶ص (۱۱۷-۱۳۲)، ۱۸سطر (۱۲×۷)، اندازه: ۱۷×۱۰سم [ف: ۱۴-۳۵۹۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۹۲/۱
آغاز: بدانکه این رساله ایست در بیان علمی که همه علما عاجز مانده است در پیش این علم؛ انجام: و وصیت می‌کنم که این رساله و نسخه آن بنا مستعدان و شریران ندهند.

خط: نستعلیق زیبا، کا: عبدالله بن ابوالحسن طیب حسینی بهبهانی دهدشتی، تا: جمعه ۲ ربیع الثانی ۱۲۸۲ق، جا: نجف اشرف؛ ۲۰گ (۱-۲۰)، ۱۶سطر، اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف: ۱۵-۱۷۷]

● **یزدان شناخت = ایزد شناخت / عرفان و تصوف / فارسی**
yazdān šenāxt = īzad šenāxt

؟ عین القضاة، عبدالله بن محمد، ۴۹۲ - ۵۲۵ قمری
'ayn-ol-qozāt, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1100-1132)

اهداء به: جمال الدین محمد بن محمود
رساله‌ای در حکمت الهی؛ در سه «باب»: باب ۱. در اثبات باری تعالی و شناختن بعضی از صفات و افعال او (هفت فصل)؛ باب ۲. در معرفت نفس انسانی (هشت فصل)؛ باب ۳. در معرفت نبوات و معجزات و کرامات (شش فصل). این کتاب به عین القضاة همدانی و نیز به ابوعلی سینا و بابا افضل و شیخ اشراق هم منسوب شده است.

آغاز: بسمله، چون از جناب مقدس ازلی و پرده قدم بند ای را از بندگان خویش برگزینند و لباس سعادت و خلعتی از کرامات دروی پوشانند و رقم اصطفتیانه فی الدنیا برناصیه او کشند.

انجام: میسر گرداناد بمنه وجوده و سعة فضله و کرمه تمت الرسالة ایزد شناخت تصنیف القاضی ابو المعالی عین القضاة الهمدانی نور الله مرقدہ
[نسخه‌های منزوی ۸۶۶/۲؛ الذریعة ۲۵/۲۷۸]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳-عکسی
نسخه اصل: از ترکیه کتابخانه ایاصوفیه؛ بی‌کا، تا: ۷۳۱ق [نشریه: ۲۸۱-۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۱۳۸
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۵۷۱) [ف: ۱۵-۲۰۱]

قومهم و عالجهما صح المجروح و اما الذی قطعت یدہ فهذا الطیب اخرج بقية یدہ من المفصل و جاء ید میت اخرو و صل یدہ بهذه حتی التزم عظمه بعظمه و عرقه بعرقه و مخه بمخه و جلده بجلده ... حتی جرى دمه بهذه الید المیتة و تحرك النبض تحرکاً صحیحاً ساوی فی القبض و البسط کیده الصحیحة ...
انجام: مع ان ادراجها فی التبعية اولی هذا ما تیسر لی اجابة لمسئول من لا یسعی رده و هو جناب السید العالم ... السید الند و الفاضل المعتمد المولوی صاحب دائم علاؤه ... زین العابدین ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۷۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۴گ، ۱۷سطر، اندازه: ۲۰×۱۲سم [اهدائی رهبر: ۸۰۶-۳] و [ف: ۲۰-۶۰۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۵۴۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج، ۴گ، ۱۴سطر، اندازه: ۲۵/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۸۰۶-۳]

● **یرلیغ فتح راه حجاز و سفر کعبه - /**
yarlıq-e fath-e rāh-e hejāz va safar-e ka'be

جوینی، عطا ملک بن محمد، ۶۲۳ - ۶۸۱ قمری
joveynī, 'atā malek ebn-e mohammad (1227 - 1283)
تاریخ تألیف: رجب ۶۶۷ق

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۹/۱۰

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: سمرقندی، ۴ص (۱۰۳-۱۰۶)، ۱۶سطر (۱۶/۵×۱۰)، اندازه: ۲۲/۵×۱۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۷۲]

● **یزدان شناخت = ایزد شناخت / عرفان و تصوف / فارسی**
yazdān šenāxt = īzad šenāxt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای کوتاه و بسیار فشرده که به ابن سینا نسبت داده شده و همان است که در فهرست منزوی (ص ۸۶۶) معرفی شده؛ در سه «باب»: باب ۱. در اثبات باری و شناختن بعضی از صفات و افعال، در هفت فصل؛ باب ۲. در معرفت نفس انسانی و حال او بعد از مفارقت بدن، در هشت فصل؛ باب ۳. در نبوات و معجزات و کرامات، در شش فصل. همان است که به عین القضاة همدانی و یحیی بن حبش سهروردی و بابا افضل کاشانی نیز نسبت داده شده است.

فهرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد سی و چهارم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276272

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۳/۲۰۱۴

مؤمن بن غلامعلی کرمانی، بی تا؛ محشی از محمد هادی بن محمد علی منجم؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۶گ، ۱۹ سطر (۱۴×۶/۵)، اندازه: ۱۱×۱۲سم [ف: ۴-۹۱۹]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۵۳
بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **تنقیح المکنون من مباحث القانون / طب / عربی**
tanqih-ul maknūn min mabaḥiṭ-il qānūn

خجندی، محمد بن عبداللطیف، - ۵۵۲ قمری
xojandī, mohammad ebn-e 'abd-ol-latif (- 1158)

وابسته به: القانون فی الطب؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

خجندی می گوید: «فقد التمس منی بعض من حسن ظنه لی ان اجمع له کتابا یشتمل علی ما علق المکنون من مباحث القانون»؛ ظاهراً کتاب قانون بوعلی سینا به وسیله یکی از افاضل مختصر می شود و نام مکنون می گیرد و بعد از خجندی خواسته می شود که این مکنون را تنقیح کند و در ضمن آن مطالبی می آورد که در قانون خود شیخ رئیس نیامده است.
[دنا ۳۷۴/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸

آغاز: بسمله، عونک اللهم، اسأل الله الاجابة فی العلم و العمل؛ انجام: من کلیات الطب علی سبیل الایجاز و لتقل بعده العلوم الجزئیة ان شاء الله تعالی.

خط: نسخ، کا: الیاس بن بلحسن موسوی اصفهانی، تا: ۶۹۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی تیماج عنابی، ۱۶۶گ، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۶/۵سم [ف: ۱۰-۴۱۸]

۲. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۷۶

بی کا، تا: قرن ۷ و ۸ [نشریه: ۳-۳۶۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۲۱

تنها کلمات است؛ خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: ۱۰۰۸ق، جا: اصفهان و بافق؛ کاغذ: سفید [ستا: ف: ۱-۱۸۷]

● **تنقیح المناظر لاولی (لدوی) الابصار و البصائر /**

فیزیک / عربی

tanqih-ul manāzir li-uli-l (li-dawi-l) abṣār wa-l baṣā'ir

فارسی، حسن بن علی، ۶۶۸ - ۷۱۸ قمری

fārsī, hasan ebn-e 'alī (1270 - 1319)

وابسته به: المناظر = مناظر ابن هیثم؛ ابن هیثم، حسن بن حسن (۳۵۴-۴۳۰)

تاریخ تألیف: ۷۱۸ق

اصل کتاب «المناظر» از اقلیدس صوری است که ابوعلی محمد بن حسین بن حسن بن سهل بن هیثم بصری (- ۴۳۰ق) به عربی

۲۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۸۸

آغاز: برابر؛ انجام: صلاة الکمال جاریه الی یوم یعرض فیہ الاعمال

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: محرم ۱۲۶۹ق؛ مصحح، با بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [مؤید: ۳-۱۶۱]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۵۱

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: کاغذ آهار مهره فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲/۱۳×۲۱/۷سم

[ف: ۲-۱۶۸]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۱۲

آغاز: برابر؛ انجام: شامل جمیع اقسام و کافل رفع تمام سلوک و اوام باشد والله المستعان و علیه التکلان

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ با اشکال نجومی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، ۱۱۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۵/۱۴×۲۱/۵سم

[ف: ۱۰-۳۵]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۸

آغاز: برابر؛ انجام: صلوة الکمال جاریه یوم یعرض فیہ الاعمال

خط: نسخ، کا: محمد بدیع بن سید مصطفی بن امیر عبدالحمید موسوی اصفهانی، تا: ۱۲۷۶ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، ۱۶۵گ، ۲۱ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۷۷-۵]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۲۷

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶-۵۱]

۳۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۷۳۲۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابو تراب حبیب الله بن شکر الله، بی تا؛ جا: گجرات؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: آبی، جلد: چرمی، ۱۳۰گ، ابعاد متن: ۵/۱۲×۱۷، اندازه: ۱۷×۲۱سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۰۵]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۴-۱۹/۵۴

آغاز: برابر؛ انجام: وما ابریء نفسی و لا اربکها از این جهت در این کتاب مستطاب اصابع صوت نموده و اختیار این عمل.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲-۱۰۶۳]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۳

آغاز: چه اگر وی را هیچ طرف وضعی نباشد هر آینه مقدار نیز متناهی باشد ... و (خط) با وجود اختلاف بسیار و انحاء بیشمار (یا مستقیم بود یا منحنی) (از بخش یکم مقدمه در مبادی ریاضی)؛ انجام: برابر

پاره‌ای از بخش یکم مقدمه و بخش دوم آن و دو مقاله را دارد و خاتمه را ندارد و مانا او گزارش نمود؛ خط: نستعلیق، کا: محمد

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد نهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276247

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

لابه‌لای اوراق هست که برخی فیش‌هایی است که وی برای تهیه این کتاب تهیه کرده و یک مورد هم نامه‌ای است از «علی محمد محبوی به حاجی سید اسماعیل تقوی» درباره تهیه کردن یک شوفر خوب برای آقای تقوی (گویا سید نصرالله)؛ جلد: مقوایی، ۱۱۳ گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۶ سم [ف: ۲۷/۱-۶۶]

قصاید و قطعات شعری است که مؤلف آن را از دیوان‌های قدیم و جدید انتخاب کرده است. مجموعه ابیات منتخب ۳۳۶۵ بیت است. در ۱۸ رمضان ۱۳۷۲ ق جمع‌آوری را آغاز کرده و در روز چهارشنبه ۱۳ محرم ۱۳۷۳ ق به پایان برده است.

کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [دلیل المخطوطات: ۱-۲۹۵]

● **الهندباء = رسالة فی الهندباء = هندباء غیر مغسولة =**

کاسنی = خواص کاسنی / طب / عربی

al-hindibā' = r-un fi-l hindbā' = hindbā' gayr-i
maḡsūla = kāsnī = xavass-e kāsnī

● **هنجار گفتار / بلاغت / فارسی**

hanjār-e goftār

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تقوی، نصرالله بن رضا، ۱۲۸۸ - ۱۳۶۷ قمری
taqavī, nasr-ol-lāh ebn-e rezā (1871 - 1948)

از شیخ رئیس پرسیدند که چرا پیامبر دستور داده که کاسنی را نشسته به کار برند و دانشمندان هم چنین گفته‌اند؟ او کاغذ برداشت و بی‌درنگ این نامه را نوشت و در آغاز آن گفت که پیامبر فرمود کاسنی را نشسته به کار برید که باران بهشت بر آن باریده است. سپس این گفته را روشن ساخت و در پایان نوشت که با این سخنانم درستی گفته‌های پزشکان و گفتار پیامبر که بیشتر آن مثل و رمز است آشکار گردید. شیخ در اینجا هم آن‌چنان‌که در اثبات النبوه و معراج‌نامه درباره سخنان پیامبر گفته است درباره این خبر نبوی اندیشید و پیداست که او روش تأویل باطنی گرفته است. شیخ می‌گوید گروهی از دانشمندان می‌گویند که شیر کاسنی نشسته و نخته را باید به کار برد و دسته‌ای می‌گویند که باید آنرا شست و پخت و شیر آنرا پاکیزه ساخت و خورد. او با آوردن اصلی از علم طبیعی سخن خود را استوار می‌دارد و گفتار پیامبر را درست نشان می‌دهد و از دیسقویدوس یاد می‌کند. (دانش پژوه)

مؤلف که از رجال برجسته علمی - سیاسی معاصر است، این کتاب را در یک «مقدمه»، سه «سخن» و یک «خاتمه» در موضوع بلاغت فارسی (معانی، بیان، بدیع) به همراه شواهد بسیار از اشعار خودش نگاشته است. تقوی کتابخانه بی نظیری از آثار خطی داشت که برخی به کتابخانه مجلس منتقل شد و برخی همچنان در خاندان وی نگهداری می‌شود. این که عده‌ای از منابع مانند خیامپور در فرهنگ سخنوران نام پدرش را محمد رضا ضبط کرده‌اند با نوشته خودش در پایان نسخه‌ای از کتاب که منزوی دیده و نیز اجازه میرزا حسین نوری به وی (که در نامه فرهنگیان عبرت نائینی نقل شده است) متفاوت است. نام پدر سید نصرالله در دو مورد اخیر «رضا» ضبط شده است. از هنجار گفتار به جز نسخه حاضر نسخه دیگری نمانده زیرا در حیات مؤلف چاپ شده است.

آغاز: بسمله هذره رسالة الهند بالشیخ رئیس ابی علی الحسین بن عبدالله بن سینا رحمه الله سئل عنه ان یملی کلاما فی علة امر النبى علیه السلام الصلوة و باستعمال الهندبا غیر مغسول فاخذ الدرجه و کتب ارتجالا روى عن رسول الله صلى الله علیه و سلم انه امر بتناول الهندبا غیر مغسول

آغاز: بسمله - ستایش بیحد خالق را سزااست که خلقت انسانی نمود و او را نعمت بیان ارزانی فرمود و ... و بعد این مختصری است در علم معانی و بیان و بدیع و مرتب است بر یک مقدمه و سه فن و خاتمه ...

انجام: صواب ما قاله المهره من الاطباء المذكورین و بان معنی الکلام النبوی الخارج کثیر منه مخرج الامثال المضروبه و به و الرموز الواقعه و بالله التوفیق تمت الرساله
چاپ: در قسطنطنیه توسط سهیل انور به چاپ رسیده است.
[الذریعة ۱۵۰/۸؛ فهرست نسخه‌های مصنفات ابن سینا ص ۲۵۴]

چاپ: این کتاب در زمان حیات مؤلف به سال ۱۳۱۷ ش و یک بار نیز در اصفهان به سال ۱۳۶۳ ش (فرهنگسرای اصفهان، ۳۴۴ ص) منتشر شد.

[الذریعة ۲۴۶/۲۵؛ نسخه‌های منزوی ۲/۱۵۲/۳؛ فرهنگ سخنوران ۱۸۸/۲؛ نامه فرهنگیان ۷۷۹-۸۰۱؛ مدخل «تقوی» از رقیه رسولی در دانشنامه جهان اسلام ج ۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۰/۶-ف

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۳۳

نسخه اصل: اونیورسیتیه ۴۷۱۱؛ خط: نسخ، بی‌ک، تا: با تاریخ ۵۰۶ ه؛ مقابله شده؛ ۴ گ (۵۳-۵۶)، ۲۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۳۸]

آغاز: برابر؛ انجام: و دلها را از دنیا سرد نموده بجانب عقبی بر می‌گرداند. کاش عقلای دنیا پند این دیوانه را بکار می‌بستند تا از مکاره دنیا و آخرت رستگاری می‌جستند.

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌ک، تا: قرن ۷؛ جلد: مقوا، ۶ ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶ سم [ف: ۱۹-۲۲۹]

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ دارای رکابه، مسوده مؤلف است با خط خوردگی‌های بسیار و اصلاح در حواشی؛ یادداشت‌ها و فیش‌هایی از مؤلف

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد سی و چهارم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276272

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۳/۲۰/۱۴

نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی صفایی خوانساری، تا:
۱۳۲۹ق؛ مصحح، محشی، رکابه دار؛ ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴-۳۹۰]

● **معنی القيامة / بهائیت / عربی**

ma'na-l qiyāma

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۱۵/۸

آغاز: بسمله. الحمد لله انزل الامر في الكتاب للذين اتبعوا امر الله
بالحق ... و بعد قد نزل كتابك في ارض الضاد، و اطلعت
بخطابك، فاعلم؛ **انجام**: و سبحان الله عما يصفون ... و الحمد لله
رب العالمين

به روش بهائی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن
قهوه ای، ۲ گک (۲۵-۲۶ پ)، ۱۹ سطر [ف: ۹-۱۷۲]

معنی الكراهة في العبادات < كراهة العبادات (رسالة في معنى
...)

معنی الكراهية < كراهة العبادات (رسالة في معنى ...)

● **معنی: «لا جبر و لا تفویض بل امر بین الامرین» /**

کلام و اعتقادات

ma'nā: «lā-jabr-a wa tafwīḍ bal amr-un bayn-al
amrayn»

در بیان معنی «لا جبر و لا تفویض بل امر بین الامرین».

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۰۰/۶

خط: نسخ روشن، کا: میرزا حسین بن غلامحسین نهاوندی، تا:
۱۳۳۹ق؛ ناتمام؛ جلد: میشن، ۲۶-۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم
[فهرست عراقی: ۱-۴۲۷]

● **معنی لفظ الواحد / فلسفه / عربی**

ma'nā lafz-il wāḥid

بندی از کتابی فلسفی است در معنی لفظ واحد و بحث درباره
اسم و صفت باری تعالی. در این رساله از تفسیر آیه الکرسی
ملاصدرا نقل قول شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۲/۱۰

آغاز: بسمله. و اعلم ان لفظ الواحد قد يكون اسماء هو الواحد بما
هو واحد و قد يكون صفة؛ **انجام**: مرأة في حقيقة المنطع فيها لما
مر فافهم و تدبر.

بی کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۱۹ ص (۱۳۳-۱۵۱)، اندازه:
۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴-۱۷۱]

معنی لفظ جلاله < تحقیق در معنی لفظ جلاله

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳ جمادی الاول ۱۲۹۹ق؛ ۵ گک (۱۶-۲۰)،
۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۵۳-]

● **معنی القدر / فلسفه / عربی**

ma'na-l qadar

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ قمری - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۶۷۴/۱

خط: نسخ جلی خوش، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا، ۳ گک (۱-
۳)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۵-]

● **معنی قرآن / عرفان و تصوف / فارسی**

ma'nī-ye qor'ān

نعمة الله ولي، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰ قمری - ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh
(1330 - 1431)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۲۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ ۴ ص (۲۹۹-۳۰۲)، ۱۷ سطر،
اندازه: ۱۹×۹/۵سم [ف: ۳-۵۲۱]

● **معنی قول الاطباء لشيء انه مركب من قوى**

متضادة / طب / عربی

ma'nā qawl-il aṭibbā' li-šay'-'in anna-hū marakkab-un
min quwā mutaḍāda

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ قمری - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۱۵-ف

نسخه اصل: روان کوشکو، ش ۲۰۴۲؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن
موید، تا: ربیع الثانی ۸۸۸ق، جا: شیراز [فیلمها ف: ۱-۴۳۷]

معنی قول الصوفية: «من عرف سر القدر فقد الحد» < سر القدر
معنی قول الصوفية: «من عرف سر القدر فقد الحد» < اوراد
سبعه

● **معنی قول النبی انا و انت یا علی کهاتین / کلام و**

اعتقادات / عربی

ma'nā qawl-in nabī ina wa ant-a yā 'alī ka-hāṭayn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷/۲۴ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ض ۲۱۵۰۹؛ خط:

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۳/۱۳۹۰

مسمی بمعيار المقول.
انجام: پس واجب کند که چرخها را بر استقامت یکدیگر سازند و بدین جمله نموده آمد و صورتش این است.
چاپ: حیدرآباد، سنگی، ۱۲۵۰ق، ۲۰ص؛ به تصحیح جلال الدین همایی، تهران، انجمن آثار ملی: ۱۳۳۱ش
[نسخه های منزوی: ۱۵۸/۱؛ معیار العقول چاپ تهران؛ الذریعة: ۹۴/۵ و ۲۸۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۹۲/۵]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱/۷

خط: نستعلیق، کا: سلطان حسین، تا: ۱۰۴۶ق، جا: کرمان [نشریه: ۱۰۵-۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۷/۱۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که در هیچ شعبه از شعب دانش چندان فایده یافت نشود که در علم جر اثقیل؛ انجام: و طریق افکنده تا بر هر یک از بکرات صورت ارتسام بدن طریق یافت تا بر طالبان این آسان بود و منه العصمة و التوفیق والیه تفتی.

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن غلامعلی طیب، تا: ۱۰۵۳ق؛ کاغذ: شرقی، ۸گ (۱۶۷-۱۷۴)، ۲۷ سطر مورب، اندازه: ۱۵×۸سم
[ف: ۱۵۹-۳۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، ۱۳گ، ۱۴ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۶-۲۸۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۷۴/۳

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۸ق؛ جلد: میشن قهوه ای، ۸گ (۱۲۶-۱۳۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۵-۳۳۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۱۷/۲

کامل؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر بن بنت آقا سید عباس بن سید محمد مجاهد و ابن سید عبدالحسین بن سید محمد صادق بن سید مهدی بن سید منصور، تا: ۱۳۰۹ق، جا: قزوین؛ واقف: سید باقر سزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: تیماج، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۰۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۶/۷

در چند باب، باب اول پنج فصل و در فصل پنجم از انجام کتاب، از باب چهارم افتادگی دارد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: وسط [ف: ۶-۴۷۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۷۳/۱

آغاز: در ذکر آداب جرثقیل و تفصیل آلات و ادوات، بسمله. بدانکه آلهایی که بدان چیزهای گران نامعلوم را بقوت اندک معلوم توان کرد ... آلات جرثقیل و ان مرتب است بر پنج فصل؛ انجام: و چرخ اب ... همین کنند (در ص ۲۸ جرثقیل است به عربی)

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۷ شوال ۱۰۶۳ق [ف: ۶۵-]

۸. قم؛ گلیایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۱/۴-۶/۱۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۸-۴۴۳۹]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸ سطر (۱۵/۵×۹)، اندازه: ۲۱×۱۴/۵سم [ف: ۴-۲۰۸۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۵۴/۲۰

آغاز و انجام: برابر

شعر فارسی فارسی با تخلص «نجم» در پایان هست و چهار عنوان فصل دارد؛ خط: نسخ، کا: تولمی، علی عسکر بن مؤمن، تا: ۱۲۲۲-۱۲۲۴ق، برای آقا محمد علی پسر حاجی حسین رشتی؛ جلد: تیماج مذهب، ۹گ (۵۴مکرر-۶۲ر)، ۲۹ سطر (۲۳×۱۲) [ف: ۱۲-۲۶۶۵]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۴۵/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله عرفانی» و از نسفی دانسته به احتمال؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: میشن، ۱۶گ (۱پ-۱۶ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲/۲×۱۵/۷سم [ف: ۷-۱۶۵]

۱۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۳

خط: نستعلیق، کا: مینوی، مجتبی، تا: ۱۳۵۹ق؛ از روی نسخه موزه بریتانیا ش 7963 Or. مورخ روز یکشنبه ۲ ذیقعده ۷۷۲ که در پایان آن تاریخ مرگ شیخ اویس خان در تبریز در عمارت خواجه رشید در روز ۳ جمادی الاول ۷۷۶ و کشته شدن شهزاده مرحوم شیخ حسن پس از او به سه روز دیده می شود [نشریه: ۶-۶۸۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۷۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۵۹ص [عکسی ف: ۷-۲۷۵]

● معیار العقول = جرثقیل = جراثقال / ریاضیات / فارسی
me'yār-ol 'oqīl = jarresaqīl = jarasqāl

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۴۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

این رساله از شیخ رئیس دانسته شده است، در پنج «باب»: ۱. ذکر نامهای آلات جرثقیل؛ ۲. شرح آلات جرثقیل؛ ۳. اندر آن که این آلات سه گانه را از قوت به فعل باید آوردن؛ ۴. اندر ترکیب این آلات با یکدیگر؛ ۵. اندر انجام کتاب و معانی پراکنده.

آغاز: بسمله الحمد لله الذی رفع مقادیر اهل الکمال ... بعد از حمد پروردگار ... چنین گوید ... ابو علی ... که این رساله ایست بی نظیر و بدیل در بیان اعمال جرثقیل مشتمل بر ابواب و فصول

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخ)؛؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۳/۱۳۹۰

مجدول، مصحح؛ تملك: آيت الله حيدر قلى خان بن نور محمد خان كابلې معروف به سردار كابلې از علمای بزرگ و حكيمان معاصر مقيم كرمناشاهدر ۲۱ رمضان ۱۳۵۷؛ كاغذ: شرقى، جلد: تيماج، ۲۶۰گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۵/۱۶×۵/۲۴سم [ف: ۳۱۲-۲۷]

۲. قيم؛ مرعى؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بى كا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ يادداشتى از فراهانى به تاريخ ۲۰ رمضان ۱۳۲۱؛ جلد: تيماج، ۱۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۱۲×۲۲سم [ف: ۲۰۶-۲۶]

۳. قيم؛ گلباگانى؛ شماره نسخه: ۵۱۰۹/۱-۲۵/۱۹۹

آغاز: برابر؛ انجام: و در هر ركعت الحمد يكبار و قل هو الله احد ده بار و آية الكرسى ده بار بخواند و بعد از نماز اين دعا را كه گذشت بخواند و ثواب او همان ثوابست كه گذشت

خط: نسخ، بى كا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگى: انجام؛ جلد: ساغرى، ۲۰۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۴۴۲۳-۸]

۴. تهران؛ الهيات؛ شماره نسخه: ۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: عرب جزايرى، محمد تقى بن محمد صادق، تا: ۱۱۰۴ق؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: تيماج مذهب، ۳۳۶گ، ۱۱ سطر (۵/۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۴۰۵-]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۱۸ و ۵۸۱۰-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق خوش، كا: قزوينى، محمد امين بن كاظم، تا: ربيع الاول ۱۱۰۸ق؛ كاغذ: سپاهانى، جلد: تيماج، ۲۴۵گ، ۱۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۶۲۰] و [فيلمها ف: ۱۸۳-۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: طابير، محمد هاشم، بى تا؛ مجدول؛ كاغذ: سپاهانى، جلد: تيماج، ۲۳۰گ، ابعاد متن: ۱۰×۱۸، اندازه: ۱۵×۱۶سم [ف: ۱۷-۲۴۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۲۰ ض بى كا، بى تا [د.ث. مجلس]

معراج نامه < معراج النبوة

معراجنامه < معراجيه

معراج نامه < رساله معراج

● معراج نامه = معراجيه = اثبات النبوة = مرشد

الكفاية / كلام و اعتقادات / فارسى

me'rāj-nāme = me'rājīya = esbāt-on nobovva = moršed-ol kefāya

ابن سينا، حسين بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمرى

يزد؛ وزيرى؛ شماره نسخه: ۴۹۵

آغاز: برابر؛ انجام: روز پنجشنبه هزار مرتبه يا ذوالجلال و الاكرام. خط: نسخ، بى كا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مجدول؛ كاغذ: اصفهانى، جلد: تيماج، ۲۰۴گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۴۳۰-۱]

يزد؛ جامع كبير؛ شماره نسخه: ۱۹۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۱۳]

● معراج المؤمنین فی صلاة اللیل و آدابها / آداب و سنن

/ فارسى

me'rāj-ol mo'menīn fī salāt-el layl-e va ādābehā

رستم بن صفى قلى، ق ۱۲ قمرى

rostaṁ ebn-e safī qolī (- 18c)

اهداء به: شاه سليمان صفوى

در آداب و فضيلت و ادعيه بيدارى و نماز شب (شفع و وتر) و نافله صبح و اوقات آنها در يك «مقدمه» و شش «منهج» و «خاتمه»: مقدمه: در فضيلت ذكر بعضى از آداب و اوقات دعا و ادعيه متضمنه بر تمجيد و تحميد؛ منهج ۱. فضيلت بيدارى و نماز شب و ذكر اوقات و ساير امور متعلقه به آن؛ ۲. بيان آداب و ادعيه برخواستن از خواب و آداب و ادعيه بيت الخلا و مسواك و غسل جنابت و وضو و دخول مسجد و استعمالخوشبوى و شانه و ساير چيزهاى كه پيش از نماز سنت است؛ ۳. بيان آداب و ادعيه هشت ركعت نماز شب و ساير امور متعلقه به آن؛ ۴. آداب و ادعيه نماز شفع و وتر و ساير آنچه متعلق است به آنها؛ ۵. بيان اوقات و آداب و ادعيه نافله و دعاهاى طلوع صبح؛ ۶. بيان بعضى فضائل شب جمعه و دعاها و نمازهاى حاجت متعلقه به سحر شب جمعه و دعاهاى متعلقه به نماز تهجد شب جمعه و شب اول رجب و نيمه شعبان و دعاهاى سحر ماه مبارك رمضان؛ خاتمه: در بيان نمازهاى حاجات و دعاهاى طلب روزى و اداى دين و دفع دشمن و زيارت و استغاثه كه از نصف شب تا طلوع صبح پيش از نماز شب و در اثنای آن و بعد از نافله صبح بجا بايد آورد و ذكر بعضى از مناجاتها و دعاهاى مأثوره كه مناسب است خواندن آنها در سحرها. (محمد باقر حجتى)

آغاز: سمله، معراج پايه والای شکرگزاری اقرار به عجز و قصور از گلدسته بندى ازهار ... اما بعد، بر داعيان دوام دولت قاهره و خلود پژوهان سلطنت ابد مدت باهره پوشيده نيست كه پاسدارى حقوق اوليای نعم بر ذمت حق شناسان ...

انجام: لك الاسماء الحسنی و انت علیم بذات الصدور، و نام ببر حاجت خود را

[فهرستواره منزوى ۹۰۸/۸]

۱. قيم؛ مرعى؛ شماره نسخه: ۱۴۷۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بى كا، تا: حدود قرن ۱۱؛ دارای سرلوح مرصع،

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی، به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

فارسی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳۰

kašf-ol xolāse = š.-e xolāsat-ol hesāb

خادم، ابو البرکات بن محمد اسماعیل، ق ۱۲ قمری
xādem, abo-l-barakāt ebn-e mohammad esmā'īl (- 18c)
وابسته به: خلاصه الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-
۱۰۳۰)

تاریخ تألیف: صفر ۱۱۱۱ق
شرحی است به فارسی و ترجمه مانند و بی استدلال بر خلاصه
الحساب شیخ بهایی. نام شارح و کتاب در دیباچه هست و سبک
فارسی نویسی آن چندان خوب نیست.

آغاز: سپاس افزون از حساب و عداد و ستایش بیرون از شماره و
تعداد احدی الذاتی را سزا است که هندسه قدرت کامله اش
ارقام سموات تسعه و اجرام سیارات سبعة را بقلم قضا مرقوم.
انجام: تا حق تعالی نگاهداری تو نماید تاریخ تمام شرح تألیف
شیخ بیست و یکم شهر رجب ... سال هزار و صد و نه واقع شد
فراغ از تسوید این کتاب بر دست شارح ابوالبرکات در عشر
آخر شهر صفر از شهر هزار و صد و یازده.

[الدريعة ۳۴/۱۸؛ مکتبه امیرالمؤمنین ۵۶۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۷۲۳/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دهه سوم صفر ۱۱۱۱ق؛ با خط
خوردگی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۱۳۱گ، ۲۰سطر
(۱۳×۷)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۶۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، تا: ۱۲۱۱ق؛ جلد: تیماج، ۲۷۸ص (۱-۲۷۸)، ۲۴
سطر (۱۵/۲×۶/۸)، اندازه: ۲۰/۷×۱۲/۲سم [ف: ۸-۳۳۰]

۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۲۳

آغاز: برابر

بی ک، تا: ۱۲۳۶ق؛ قطع: خشتی [ف: ۲۰۵]

● کشف الدراية فی ترجمة البداية = کشف الهداية

فی شرح البداية / فقه / فارسی

kašf-od derāya fī tarjome-tel bedāya = kašf-ol hedāyat
fī š.-el bedāya

فراهی، محمد جعفر بن سلیمان، ق ۱۲ قمری
farāhī, mohammad ja'far ebn-e soleymān (- 18c)
وابسته به: بداية الهداية؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-
۱۱۰۴)

تاریخ تألیف: سه شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۱۱۴ق؛ محل تألیف: مشهد
رضوی

شیخ حر عاملی کتاب جامع و مهمی نگاشته است به نام «تفصیل

آغاز: الحمد لله الذي اوجدنا بوجوده و دعانا بلطفه الى شهوده هدانا
من فضله الى القيام بركوعه و سجوده و علمنا من عنده ما نعرف
بالقصور عن القيام؛ انجام: تو لا يقاس الملوك بالحدادين فسبحان
من اقام العباد فيما اراد فالتسليم اسلم و الله سبحانه اعلم و بما قدره
و قضاء احكم

خط: نستعلیق، بی ک، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مجدول؛ مهر: «ابوالغناء
محمد عبدالمجید ۱۲۹۴» (مربع)؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛
۲۴گ، ۱۲سطر، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۲۸۹]

● کشف الخط / خط / فارسی

kašf-ol xat

دستور نوشتن حروف نسخ و ثلث با تعیین اندازه آنها به نقطه های
مربع.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۴۵/۱

آغاز: ۱، اعم از ثلث و نسخ سه تعلیم دارد اول آنکه طول الف
هفت نقطه است؛ انجام: چنانکه در تعریف الف مذکور گشت که
اول و آخر حروف یکی است.

خط: نسخ، ک: محمد رضا بن محمد کریم، تا: ۱۵ محرم ۱۱۱۷ق؛
جلد: تیماج، ۱۸گ (۱-۱۸)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم
[ف: ۲۳-۲۰۳]

● ✓ کشف الخفا من کتاب الشفا / منطق / عربی

kašf-ul xafā min k.-iš šifā

علامه حلّی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری
(1251 - 1326) allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof

وابسته به: الشفاء؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸).
شرحی است نسبتاً مفصل بر کتاب «الشفاء» ابن سینا در چند جزء،
و ظاهراً موفق به اتمام آن نشده است.

[ذریعة ۳۴/۱۸؛ مکتبه العلامة الحلّی ص ۱۶۱ شماره ۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۲۶

آغاز: المقالة الثانية المقولات العشر و فيه فصول الاول في عرض
المقولات و فيه مطالب

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی - ایرلند ۲۶۰۳. جزء دوم کتاب،
از آغاز بحث مقولات تا اول فصل ششم (فی مقولة کیف)
می باشد و تاریخ تألیف آن ۹ ربیع الثانی بوده؛ خط: نسخ بی نقطه،
ک: وشاح بن محمد بن عتبة (عتیبة)، تا: آخر رجب ۷۲۹ق؛ تملک:
عثمان طلّعی یاقعی، کتاب از شیراز برای وی ارسال شده است؛
۱۹۵ص [عکسی ف: ۴-۱۴۶]

● کشف الخلاصه = شرح خلاصه الحساب / ریاضیات /

فهرستگان: نسخهای خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

أجمعين؛ انجام: لو رفعوا أحسن لفضلوا بين أحسن و معموله أی متعلقه
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صادق گلستانی، تا: ۱۰۹۹ق،
جا: مشهد رضوی؛ جلد: چرم، ۱۰گ (۱۵۷-۱۶۶پ)، ۲۱سطر،
اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [مؤید: ۱-۳۰۵]

● **کحل الابصار لاولی البصائر و الانظار القادسات علی**

کتاب الاشارات و المحاکمات / فلسفه / عربی

kuḥl-ul-abṣār li-ūli-l-baṣā'ir wa-l-anzār-il-qādisāt 'alā k.-il-iṣārāt wa-l-muḥākimāt

علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، - ۱۰۵۴ قمری

'alavī 'āmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-'ābedīn (- 1645)

وابسته به: الاشارات و التنبیها؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)

اهدا به: نظام الدین احمد

تاریخ تألیف: ۱۰۳۵-۱۰۳۶ق

حاشیه‌ای است بر اشارات، شرح خواجه و محاکمات. در دیباچه این کتاب می‌گوید، در عنوان شباب حاشیه‌ای بر اشارات شیخ نوشتم و در آن حاشیه مشکلات اشارات را روشن ساختم و خرده‌گیری‌های عالمان و شارحان را نقل کردم و اکنون به درخواست برخی از اخوان صفا آنرا تلخیص و تهذیب کردم.

آغاز: سبحانک اللهم یا قیوم الوجود یا فائض المجد و الوجود ایدنا بنورک لتخرج من رجس ظلمات ابداننا الی مشاهده انوارک ... اما بعد فان افقر عبدا لله، الی رحمة ربه الغنی احمد بن زین العابدین العلوی یملی علی اذهان ارباب الفطره ... قال المصنف هذه اشارات ... لایخفی ان فی هذه العبارة اشاره بل دلالة علی ان المنطق لیس من الحکمه بشهادة ما وقع عنه فی اول الکتاب بقوله انی مهد الیک فی هذه الاشارات و التنبیهات اصولا و جملا من الحکمة ... ثم انه بعد ما فرغ ... قال هذه اشارات الی اصول ... من الحکمه ... التي وعد بها فی اول الکتاب ...

انجام: قال الشارح الخرق ما يقابل الرفق الخرق بضم الخاء المعجمه و اسکان الراء هنا بمعنی الحمق و الجهل و خفة العقل و طفافه الفطنة لا بمعنی مقابل الرفق كما حسبه الشارح و ذلك الحسبان منه عجیب

[کشف الظنون ۴۷۳/۱؛ الذریعه ۷۰/۶ و ۲۰۲؛ ریحانة الادب ۲۱۹/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌ک، تا: ۱۰۴۰ق؛ به نظر مؤلف رسیده و او بخط خود بر کناره‌های آن چیزهایی افزوده، محشی از مصنف با نشان «منه دام بقاء» یا «منه دام ظلّه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۹۴۱ص،
۲۱سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۴۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۳

و بعد بیماری‌های مطلق عنوان شده بدین گونه که واژه عربی بیماری‌هایی را در عنوان آورده و پس از ترجمه لغوی آن به توصیف پزشکی آن می‌پردازد.
آغاز: بنام نامی خالق طبیعت شرافت هر علمی بشرافت موضوع آنست.

انجام: تمام شد امراض چشم بقدر وسع در جامعیت این نسخه علاوه بر لغات عربیه مصطلحه در امراض چشم حسب الامر کوشش نمودم امید است مورد قبول واقع شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌ک، تا: قرن ۱۴ تا اوایل قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور، ۸۰ص، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۲۴۰]

س کحالی و جراحی < قرة العیون

● **الكحل (مسألة) / نحو / عربی**

al-kuḥl (mas'ala)

در کافیه ابن حاجب مسأله ای با عنوان «ما رأیت رجلاً أحسن فی عینه الكحل فی عین زید» مطرح شده که مورد بحث شارحان کافیه قرار گرفته است، و این شرح نیز اختصاص به همین مسأله دارد، رساله حاضر در فهرست کتابخانه ظاهریه به نکساری (-۹۰۱ق) نسبت داده شده، حال آن که تاریخ کتابت نسخه حاضر ۷۷۵ق آمده است.

قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۸۶/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین و بعد، فلما انتهت مباحثنا مع اصحابنا الذین لهم درایة بتحقیق المعانی العاصیه؛ انجام: ساریاً منصوب بوقی و قیل حال من ضمیر اخوف و قیل تمیز منه، و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمود بن عثمان البر دوری، تا: ۷۷۵ق؛ مصحح؛ تملک: احمد الفیاض، موسی بن جعفر تبریزی؛ با مهر «الرواق بالله الغنی، موسی بن جعفر» (مربع) به سال ۱۲۷۵ق؛ ۴گ (۸۵-۷۸پ)، ۲۶سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۳-۱۵۴]

● **الكحل (مسألة) / نحو / عربی**

al-kuḥl (mas'ala)

بیان عویصه نحوی معروفی در افعال تفضیل که این قول است: «ما رأیت رجلاً أحسن فی عینه الكحل منه فی عین زید». محتملاً همان نسخه قبل باشد.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۶۳/۴

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی رسوله محمد و آله

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

المفطر الى البحر و لذلك ظهر بالزخرف ثم بماشاء الله تعالى و هو حال السر السر لا يظهر منه شيء في ظاهر القلب غالبا كالمشرب المحمدي ص.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمود بن يوسف بن شيخ بالشدری، تا: ۱۲۷۴ق، جا: شيخان؛ جلد: گالینگور، ۱۱۶گ (۷۸پ-۱۹۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲-۱۸۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۴۸/۲
آغاز: الحمد لله رب العالمين ... ان هذه اشارات الى فوائد جلیلة من قواعد الأصول كتبها لتكون تذكرة لنفسی
خط: نستعلیق، كاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج، ۵۸گ (۵۶-۱۱۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲۱-۲۰۶]

● **الکنوز المختوم فی ترجمة السر المكتوم / هیث /**

فارسی

al-konüz-ol maxtüm fi tarjomat-es serr-el maktüm

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150 - 1210)

وابسته به: السر المكتوم فی مخاطبة النجوم؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶)

اهدا به: فیروز شاه

ترجمه ای است از کتاب «السر المكتوم فی مخاطبة النجوم» خود مؤلف. این ترجمه در هشت مقاله صورت گرفته است. نسخه های این ترجمه مانند اصل کتاب در تعداد ابواب و فصول اختلاف فاحشی با یک دیگر دارند.

[الذریعه ۱۶۴/۱۸، مشار، فارسی ۳/۳۲۳۸ با عنوان «شرح سر المكتوم» در آن مؤلف ابو عبدالله محمد بن عمر امام فخرالدین رازی ذکر شده است]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۵/۱

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیحد مر واجب الوجودی را که جمله موجودات از فیض وجود بی علت اوست؛ انجام پس آن را در آتش بزرگ اندازد و گرد آتش می گردد و این را می خواند و دست می زند تا ... نزد تو آید و اگر چه در حصارى بود.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجلد: مذهب، ۲۷۲ص (۱-۲۷۲)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۶-۱۱۴]

● **کنوز المعانی / سیر و سلوک / عربی**

kunüz-ul ma'ānī

در طریقه سیر و سلوک و آداب صوفیه، در ده فصل با تمسک به آیات و روایات و نقل مطالب از بزرگان صوفیه: ۱. بیان خلق آدم؛ ۲. بیان اثبات ابتداء الطریقه بالتلقین؛ ۳. بیان وجوه السیر و المقامات؛ ۴. بیان السلسله المشائخ؛ ۵. بیان الطهارة؛ ۶. بیان تبدیل السیئات الى الحسنات؛ ۷. بیان قوله تعالى ادخلنی مدخل صدق ...؛ ۸. بیان النصیحة للسالكین؛ ۹. بیان ایمان المومنین؛ ۱۰. بیان قوله تعالى: ان الله یامرکم ان تودوا الامانات الى اهلها.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۱۸/۵

آغاز: الحمد لله الذى هدانا لكتابہ و فضلنا على سائر الامم باكرم انبيائه و ستجاب المرغوب من رضائه و يستعلف المخزون من عطائه؛ انجام: و للمكلف من السلوس و الجذبة المعراج و هو

● **کنوز المعرفة فی شرح دعاء عرفة / شرح دعا / عربی**

kunüz-ul ma'rifa fi š. -i du'ā' -i 'arafa

مولوی، علی اکبر بن نصرالله، ق ۱۳ قمری
mowlavī, 'alī akbar ebn-e nasr-ol-lāh (- 19c)

به امر: حاج فرهاد میرزا

شرح ممتاز نیکویی است با عناوین «قوله، قوله» و «بیان» بر دعای معروف حضرت امام حسین علیه السلام که در عصر روز عرفة در عرفات (مکه) خوانده، مشتمل بر مسائل ادبی و نکات لغوی و بلاغی و امثال و حکم و بعضی از آیات و روایات مناسب موضوعات، با مقدماتی در معنی عرفة و حدود آن با عنوان «غرة». به امر حاج فرهاد میرزا در هنگام ولایت وی در فارس این تألیف را انجام داده و در دیباجه از وی و ناصرالدین شاه نام برده و تجلیل کرده است.

آغاز: الحمد لله الذى جعل الدعاء مرتقى یترقى به الى ذرى المآرب و وسیلة یتوصل بها الى تحصیل المسائل لنجح المطالب.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۰

آغاز: برابر؛ انجام: و خلق العقیم و هو الريح الشدید من الهواء و خلق النار من الهواء ...

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: در عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۷۱گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۲-۲۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴

آغاز: برابر؛ انجام: و من الدخان و الابخرة تكونت السماء.

خط: نسخ متوسط، بی کا، بی تا؛ مؤلف در حاشیه صفحه ۲ در خطوط مذهب شرح حال پدر و نسبت خویش را به طور اجمال نوشته، تاریخ این حاشیه ۱۲۹۴ق است و می توان حدس زد موافق تاریخ تألیف کتاب نیز باشد، دارای سرلوح، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۵۴۰ص، ۱۵سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۴-۳۴]

● **کنوز المعزمین = العزائم / علوم غریبه / فارسی**

konüz-ol mo'azzemīn = al-'azā'em

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله ای است منسوب به ابن سینا در نیرنجات و طلسمات که به درخواست گروهی از یاران در هفت فصل (در برخی نسخه ها ده فصل و برخی یاده و برخی دوازده فصل) تدوین شده است.

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله در پاسخ به پرسش شیخ ابو سعید ابوالخیر (- ۴۴۰) درباره چگونگی پیوند نفس به بدن نوشته شده است. ابوسعید سؤال کرده تعلق نفس به بدن به جمیع قوای نفسانی است یا به برخی از آنها؟ شیخ الرئیس نیز به تفصیل به پاسخ این پرسش پرداخته است.

آغاز: تعلق النفس بالبدن بجمیع قواها ام ببعضها فأجاب الشيخ ... هذا السؤال یحتاج الی المزید تحریر فنقول و نورد ما یجاب فیه و ان کان الامر یطول فنقول ان تعلق النفس بالبدن بجمیع قواها او ببعضها ...

انجام: فقد اندفعت شبهة المسألة مع وضوح اشیاء آخر من مسائل و نکت فافهم و وقت للسداد.

[مقدمه اسرار التوحید فی مقامات الشیخ ابی سعید، تصحیح محمدرضا شفیعی کدکنی، ج ۱، ص ۳۹۱ و ۳۹۲ - چهل و نه؛ فهرست مصنفات ابن سینا ص ۸-۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۱۴

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

تیماج تریاکی، ۶ص (۱۲۹-۱۳۴)، ۲۵ سطر (۱۸×۸/۵)، اندازه:

۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی،

۲گ (۴۰-۴۱)، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۸/۵سم [ف: ۳۱-۶۸۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا:

۱۰۷۲ق، کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکى، ۴گ (۲۷-۱-۲۷-۱-۱۳۰)

۲۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۳۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته تعلیق، کا: نصیرالدین حسین حر حسینی، تا:

۱۰۷۶ق؛ ۳گ (۶۸-۷۰) [ف: ۳-۱۷۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید،

جلد: تیماج حنایی، ۷ص (۳۳-۳۹)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲-۱۸۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۳۶/۵

خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، بی تا، کاغذ:

سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۹۶-۲۰۱)، ۲۱ سطر

(۱۵×۸/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۸۱۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۴/۹

آغاز و انجام: برابر

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸/۹

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی در دبلین ایرلند جنوبی، ش ۳۴۸۶؛

خط: نسخ، بی کا، تا: تاریخ ۸۸۴ق؛ ۱ص (۱۱۶) [عکسی ف: ۳-۳۶۸]

● تعلق الارواح بالابدان / فلسفه / عربی

ta'alluq-ul arwāh bi-l-abdān

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، - ۱۳۱۰ قمری

qarāḥe-dāqī, mohammad 'alī ebn-e ahmad (- 1893)

رساله فلسفی در چگونگی تعلق ارواح را به بدن و سبب تنزل آنها را از عالم علوی به عالم سفلی است و ضمناً احتیاج به وجود انبیاء و امامان را در هر زمان تشریح می کند.

[دنا ۴۹/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۹۸/۵

آغاز: الحمد لله علی نواله ... مسألة ما حکمة تعلق الارواح علی

الابدان العنصرية و تنزیلها من عالمها الاعلی الی العالم الادنی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ

(۱۱۴-۱-۲۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۷۴]

● تعلق روزها به کواکب / هیئت / فارسی

ta'alloq-e rüz-hā be kavākeb

[دنا ۴۹/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۲/۳

آغاز: بسمله و به نستعین و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم

این رساله در دانستن آنکه هر روز بکدام کوكب تعلق است و در

هر ساعت نظر بکدام کوكب است و رنگ و الوان هر کوكب

چگونه است و در هر کوكب بحساب سال و ماه و روز و ساعت

چه مقدار است و تفاوت هر کوكبی با کوكبی دیگر چه مقدار

است و الله اعلم بالصواب فصل بدان اسعدك الله هر چه زحل

است او با آسمان هفتم می تابد؛ انجام: از حادثه و بلیه ذلك ایمن

گردد انشاء الله تعالی.

در هشت «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی،

جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۲-۴۴)، ۲۰ سطر (۱۵/۵×۷)، اندازه:

۱۸/۵×۹سم [ف: ۱۱-۲۳۸۱]

→ تعلق علم الله بالمعلوم ← کیفیت تعلق علم الباری بالمعلومات

● تعلق النفس بالبدن = جواب ابی سعید ابی الخیر /

فلسفه / عربی

ta'alluq-un nafs bi-l-badan = jawāb-u abī-sa'īd ab-il-

xayr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● **التعليقات / فلسفه / عربی**

at-ta'liqāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

مجموعه یادداشتهای کوتاه و بلند عمدتاً فلسفی است و دارای نکته‌های بسیار دقیق. عدم رعایت ترتیب و نظم موضوعی در این تعلیقات، نشان می‌دهد که حواشی یا توضیحاتی برای کتاب معینی نیست. احتمال دارد این کتاب درس‌های شفاهی شیخ الرئیس بوده و یکی از شاگردان وی آنها را به صورت کتاب تحریر نموده است و یا بنا بر عقیده مورد قبول دیگر، این تعلیقات استدراکات شیخ است بر کتاب شفاء که آن نیز از تألیفات عمده شیخ الرئیس است. آقای دکتر مهدوی و قنواتی درباره تعلیقات شیخ به تفصیل سخن گفته‌اند و بخصوص دکتر مهدوی نسخ مختلف آن را به سه دسته (هیئت) تقسیم و با تعلیقات فارابی تطبیق کرده و گفته‌اند: «تمام این تعلیقه‌ها (ی فارابی) به طور متفرق و گاهی بسیار مفصل‌تر در نسخه‌های تعلیقات منسوب به شیخ الرئیس دیده می‌شود. مثلاً تعلیق اول تعلیقات فارابی، تعلیق دوم از تعلیقات ابن سینا است و ...» به احتمال بسیار قوی (و به گفته آقای دکتر مهدوی مستبعد نیست) این تعلیقات یادداشت‌هایی است که بهمینار یا یکی دیگر از شاگردان، در مجلس درس از گفته‌های استاد برداشته است.

نسخه‌های تعلیقات به سه هیئت دیده می‌شود: هیئت ۱. مصدر است به فهرست به ترتیب حروف ابجد و در عنوان نوشته شده است: «فهرست کتاب التعلیقات عن الشیخ الحکیم ابی نصر الفارابی و الشیخ الرئیس ابی علی ابن سینا روایة بهمینار» و در خاتمه فهرست آمده است: «تولی عمل هذا الفهرست الشیخ الامام الرئیس الحکیم الأدیب وحید الزمان برهان الحق ابوالعباس الفضل بن محمد اللوکری - رحمة الله علیه و رضی عنه - فی شهر سنة ثلاث و خمسمئة»، آغاز فهرست: «فی علم الباری و مقدمة الکلام فی معنی اضافة العالم الی المعلوم و ان اضافة انما تكون بهیئة تحصل فی نفسه و هی علمه»، انجام فهرست: «طفط فی أنه لیس فی وسع أنفسنا و نحن بدنیون ان ندرک الأشياء معاً، ظن فی بیان التصور البسط العقلی»، آغاز تعلیقات: «ان العالم انما یصیر مضافاً الی الشیء المعلوم بهیئة تحصل فی ذاته و لیس الحال فی العالمیة کالحال فی التیامن و التیاسر»، انجام: «هذا هو الملكة المستفادة من واهب الصور و یرخرج به عقولنا من القوة الی الفعل». دکتر عبدالرحمن بدوی با استفاده از آن، کتاب را به عنوان تعلیقات ابن سینا به چاپ رسانده است و در مقدمه آورده است: «هذا کتاب التعلیقات لابن سینا، أملاه و علقه عنه تلمیذه بهمینار. و کما یدل علیه اسمه ان هو الا جمل و أقوال شتی تشمل معظم موضوعات الفلسفة، و علی الأخص المنطق و ما بعد الطبیعة و الطبیعة و علم النفس. و مذهب ابن سینا فیها هو بعینه ذلک الی نجاه فی سائر کتبه. و لعل أقرب کتبه نسباً الی هذا الکتاب

سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۸ص (۴۰۵-۴۱۲)، ۲۸ سطر
(۱۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۲۳]

۲۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۷۳/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن ۱۲؛ ۱۰گ (۱۳پ-۲۲)، اندازه:
۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۲۳]

۲۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۱۸

خط: نسخ، بی‌ک، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز،
۶گ (۷۵-۸۰پ)، ۲۴ سطر (۱۸/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم
[ف: ۲۰]

۲۹. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد مهدی بن علینقی حسینی قمی مشهور به توحید، تا:
۱۰۸۴-۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۴-۲۶پ)، اندازه:
۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۱-۳۵۲]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کر عملی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی
آبی، ۶گ (۲۴۱-۲۴۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۴/۶سم
[ف: ۷-۴۶۴]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۶۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۳۳۰ق، جا: مدرسه سپهسالار؛
کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶گ (۱۰۲پ-۱۲۷ر)، ۱۴
سطر (۱۳/۵×۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱-۱۷۳]

۳۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۲ فوخ

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج عطف
تیماج قهوه‌ای، ۸ص (۵-۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۰۸]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۶-۴/۱۵۵

آغاز: برابر؛ انجام: ثم تكون البحث عن احواله حیث یکون
البحث عن احوال الجسم المخصوص

خط: نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۷گ، ۲۴ سطر [ف: ۲
- ۹۵۸]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌ک، بی‌تا؛ تقریباً بدون نقطه است و
نویسنده نقطه گذاری نموده؛ واقف: نائینی؛ ۴گ، ۲۸ سطر،
اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۴-۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۷۳/۱-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۵۷]

۳۵. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۷/۷

بی‌ک، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۸۷]

فهرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸۳/۲
آغاز: برابر؛ انجام: حيث يتبع في الاول الصغرى و قد يمكن ان
يبين هذا بالخلف
خط: نسخ، کا: عیسی بن ابی نصر بن سعد بن جریر مططب
مسیحی، تا: ۱۵ رمضان ۶۲۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی،
جلد: مقوا زمینه سرنجی با ترنج عطف چرم تریاکی، ۱۹ سطر،
اندازه: ۳۳/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۹۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۲۴-ف

آغاز: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: ۶۹۷ق؛
مقابله شده؛ گک (۱۰۹-۱۱۰ار) [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]

تهران؛ دائره المعارف؛ شماره نسخه: ۳۳۷/۲۳-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۶۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی کا، تا: قرن ۱۰؛ گک (۲۶پ-
۲۸پ)، ۳۵ سطر، اندازه: ۳۶×۲۵سم [فیلمها ف: ۱-۶۶۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۲۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۶۳]

● التعقب و الافتقاد / کلام و اعتقادات / عربی

at-ta'aqqub wa-l iftiqād

سموقی، علی بن احمد، ق ۵ قمری

sammūqī, 'alī ebn-e ahmad (- 11c)

تهدیدنامه‌ای است خطاب به ارخن مخائیل که نائب قسطنطین بن
ارمانوس شده و دعوت وی و پیروانش به دین درزیان.

[دنا ۴۷/۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۱۸/۱۵

آغاز: توکلت علی المولی ... من العبد المقتنی الناصح المملوک
لمسیح الازمان ... اما بعد فالحمد للمولی الاله الحاكم الماسح
للمسیح؛

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۱؛ خط: نسخ معرب، بی کا،
تا: قرن ۱۲؛ گک (۲۰۵-۲۳۴) [عکسی ف: ۲-۳۸۲]

● تعقیبات / دعا / فارسی

ta'qībāt

مجتهد، میرزا محمد، - ۱۰۶۹ قمری

mojtahed, mīrā mohammad (- 1659)

مجموعه ادعیه و اذکار وارده که در تعقیب و ادامه نمازهای
واجبه پنج گانه خوانده می‌شوند که در هشت «فصل» تنظیم شده
و در اولش ملحقاتی نیز در کیفیت قرائت دعا آمده است.

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۶۹/۱

الفرق الثلاثة و هذا آخر الدرج المنيفة [فی] الآباء الشريفة و الحمد لله
وحده و الصلاة و السلام على خير خلقه محمد صلى الله عليه و
سلم و على آله و أصحابه إلى يوم الحشر و البعث و النشو
خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج صالح قرطبی، تا: ۱۱۲۱ق؛
مصصح، مجدول؛ کاغذ: فرنکی نخودی نازک آهار مهره، ۷ گک
(۶۶۴پ-۷۰)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۹/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۳۵۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۴۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرحمن توتشی، تا: ۱۲۴۳ق، جهت
استادش مولانا احمد رودباری؛ مصصح، مقابله؛ ۳ برگ، ۲۸ سطر،
اندازه: ۲۲×۱۷سم [ف: مخ: ۱-۴۵۸]

۳. قم؛ گلیپگانی؛ شماره نسخه: ۱۲/۱۵۸-۲۲۶۸/۲

آغاز: برابر؛ انجام: خاتمه نقلت من مجموع بخط الشيخ کمال
الدين ... قال الإن ابا النبي صلى الله عليه و سلم في النار فاجاب بانه
ملعون لان الله تعالى قال ان الذين يؤذون الله و رسوله لعنهم الله في
الدنيا و.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛
جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی عطف تیماج قهوه‌ای، ۶ گک،
۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۱-۵۷۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۲۶/۶

آغاز: برابر؛ انجام: علی حکایة اقوال الفرق الثلاثة. والله المستعان
و صلى الله على سيدنا محمد و ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ رساله را موریانه خورده است
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن
قرمز، ۱۲ گک (۳۹پ-۵۰)، اندازه: ۱۷/۶×۱۱/۷سم [ف: ۹-۳۳۸]

● تعقب الموضوع الجدلی / منطق / عربی

ta'aqqub-ul mawḍi' -il jadālī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای است درباره قیاس اصولیان و فقها یا تمثیل منطقی و
نقدی است از ابن سینا بر این اصل که اصولیان آن را پذیرفته‌اند.

آغاز: رب سهل عونک اللهم یا قیوم. مقالة للشيخ، ورح الله
رسمه، فی تعقب الموضوع الجدلی، الذي يحاول فيه الحكم علی
فرع بمثل ما يحكم به علی اصل ... اما حقيقة الاستدلال و تألیف
الكلام الذي اذا الف لزم عنه قول آخر

انجام: فقد بان و صح ان هذا الماخذ غیر بهانی، لکنه صالح فی
الافتناع نافع فی الاجتهادات دون العقلیات. تم الرسالة، و الحمد لله
و المنة، من نسخة سقيمة و الله اعلم بالصواب
چاپ: به اهتمام محمد تقی دانش پژوه در منطق و مباحث الفاظ
(تهران، موسسه مطالعات اسلامی: ۱۳۵۳)

[دنا ۴۶/۳ (نسخه ۳)]

فرسنگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

ta'bir-ur ru'yā = manāmiya = ta'wil-ur ru'yā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

به نام‌های «تأویل الرؤیا»، «فی الرؤیا» و «منامیه» نیز خوانده شده است و در آن از قوا و حالات نفسانی و افعال متخیله، و خواب دیدن و اختصاص آن به انسان، رؤیای صادق و عقیده ارسطو در این باب و بیان اقسام خواب‌ها و کیفیت تعبير بحث می‌کند و مشتمل بر یک «مقدمه» و ۱۲۹ «فصل» می‌باشد.

آغاز: بسمله، و به نستعین و علیه التوکل قال الشيخ الرئيس ابوعلی ... الاودية التي استمدت الامواه من العيون وانصبت في البحر فليس لان البحر لاماء فيه اولانه ناقص في معناه فيزداد بها كمالاته انجم: ليكون عوناً لمن يريد استخراج الرؤيا الغريبة الخفية بتوسطها و اذ قد وفينا بما وعدنا فلنختم الكتاب على اسم الله تعالى واهب العقل والحياة تم الكتاب بحمد الله وحسن توفيقه و صلى الله على خير خلقه محمد وآله اجمعين

چاپ: بخشی از این رساله در سال ۱۳۱۶ به وسیله آقای علی اکبر شهابی به فارسی ترجمه و چاپ شده است [الذریعة ۲۰۷/۴؛ فهرست مصنفات ابن سینا از مهدوی ص ۵۷-۵۹؛ مکتبه امیرالمومنین ۲۲۹/۱؛ دنا ۲۴/۳ (۱۷ نسخه)]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۸۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: ثلث نازیبا، کا: رشیدی، تا: رمضان ۷۱۵ق، کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۳گ، ۳۲ سطر (۱۷×۱۲)، اندازه: ۲۳×۱۵سم [ف: ۲- ۷۱۴]

۲. همدان؛ آرامگاه بوعلی؛ شماره نسخه: عکسی بدون شماره/۶

کا: محمد بن عنایة الله، تا: ۹۷۳ق، ۴۲گ [نشریه: ۵- ۳۳۶]

۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمدامین بن محمود دستجردانی، تا: اواخر صفر ۹۹۳ق؛ تملک: «حاج محمد نصیری»؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۹/۵سم [ف: ۲- ۱۸]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: کاغذ مغزی میشن سیاه، اندازه: ۱۷/۶×۱۱/۸سم [ف: ۷- ۴۴۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۱۰

آغاز: برابر؛ انجام: فی اشیاء آخر و السلام من اتبع الهدی.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۸ص (۲۷۵-۳۰۲)، ۱۹ سطر، قطع: بیاض رقیعی [ف: ۱۰- ۹۸۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۲۵-۱

نسخه اصل: بادلیان Ind. inst. Arahb M. S. 20؛ خط: نستعلیق، کا: میرعلی نقی بن نورالدین محمد گیلانی، تا: ربیع الثانی

۱۰۸۵ق، ۲۳ سطر چلیپا [فیلمها ف: ۱- ۵۶۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد عقلی استرابادی، تا: ذیحجه ۱۲۷ق؛ واقف: زین العابدین، ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۹سم [ف: ۱- ۶۶]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵۸/۴

آغاز: بسمله. کتاب تعبير الرؤيا لابن سینا و هو محبوب علی احد عشر بابا؛ انجام: و الخلاص من الحبس خلاص من شدة و الله اعلم بحقایق الامور

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا عبدالعظیم بیدگلی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره شکری و نخودی، جلد: مقوایا روکش پارچه خاکستری، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱- ۳۳۷]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷/۹۸-۳۳۱۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: سه شنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۱۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۱۲سم [ف: ۲- ۹۴۹]

۱۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریسی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۱۸گ (۱۵۸-۱۷۵پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳- ۶۳۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۱۰۳۱

آغاز: بسمله، قال الشيخ الرئيس ابو علی؛ انجام: عن الامام الانزاع البطلینا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق [انقبائی: ۱۲۹-]

۱۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی حسینی، تا: ۱۳۲۱ق، استکتاب از ریحان الله موسوی؛ در برگ اول اسم سید محمد باقر بروجردی؛ جلد: چرم زرد، ۸۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۷سم [مؤید: ۱- ۲۳۵]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۹۲

آغاز: بسم الله و به اعتمادی و علیه اتکالی قال الشيخ؛ انجام: برابر کا: سید احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: ۱۳۴۸ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۵۸گ، ۲۰ سطر، قطع: جیبی [اهدائی ف: ۲۸۶]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: حیدر بن علی، جلال الدین محمد بن حبیب الله با مهر بیضوی وی که نسخه را پدرش به او هدیه کرده است، مرتضی بن محمد حسینی؛ جلد: تیماج یشمی،

۸۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۹سم [ف: ۳۶- ۱۹۸]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۳۵/۴

فهرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

→ کیفیت علم الله < جواب عن السئوال فی کیفیت علم الله

● **کیفیت علم الله / کلام و اعتقادات / عربی**

kayfiyyat-u 'ilm-il lāh

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

این گفتار کوتاه از شیخ رئیس دانسته شده و در آن روشن گشته که خداوند به همه چیز آگاه است نه اینکه تنها کلیات را بداند چنانکه مشائیان می گویند. تعلیقی است از کتاب تعلیقات.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹/۱۷

آغاز: رساله للشیخ الرئيس ابی علی بن سینا فی کیفیت علمه تعالی. و به ثقی. قال: علم الباری لذاته فهو يعلم الاشياء جزویها و کلیها علی ما هی علیه؛ **انجام**: یعرف باسبابها و یعرف عدما باسبابها المعدمه لها.

خط: تعلیق، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ نویسنده در پایان آن چنین افزوده: «و قال الاشياء التي نسئمها اتفاقیات و هی واجبة عندالله و قال الاول یعرف الشخص و احواله الشخصية ... و لا یعرب عن علمه مقال ذرة فی السموات و لا فی الارض انتهى و هو صریح فی علمه تعالی بالاشياء» و گفته پس آنچه غزالی درباره شیخ گفته و او را کافر خوانده بی پایه است، خود غزالی برگشته باشد یا نه در مقاله چهارم سرالعالمین درباره غدیر چنین گفته است: «ولکن اسفرت الحجة ... بین ذوی النهی و ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء»، نویسنده می خواهد به گواهی این گفتار و آن سخنان شیخ را از تهمت کفر بیرون بیاورد [ف: ۳-۳۰۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۳۱۳۴

خط: شکسته نستعلیق، کاء: محمد رضا، تا: ۱۰۶۵ق [البائی: ۴۰۹-]

→ کیفیت علم الله تعالی < اللباب

→ کیفیت علم باری < علم الواجب

→ کیفیت علم باری < معنی لفظ الواحد

● **کیفیت علم باری / فلسفه**

keyfiyat-e 'elm-e bārī

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۴/۱۶/۴

کاتب = مؤلف، تا: شوال ۹۹۲ق؛ آن را برای تاجا حسین (احتمالا همان تاج الدین حسین صاعد بن شمس الدین طوسی صاحب کتاب) نوشته [ف: ۸۰۸-۹]

→ کیفیت علم الواجب < شرح رساله العلم
→ کیفیت علم الواجب < شرح العوامل المائة
→ کیفیت علم الواجب < علم الله تعالی

● **کیفیت علم و عمل / اخلاق / فارسی**

keyfiyat-e 'elm va 'amal

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۴۰/۲۴

آغاز: بسمله، هذه الطريقة منسوبة الى الشيخ ... و حاصل این طریقه تحصیل چهار رکن است: رکن اول عقاب ثابت و تدبیرش فناست

...

خط: مختلف، بی کاء، بی تا؛ جلد: میشن، ۲۵گ (۲۲۳-۲۴۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸-۴۸۹]

● **کیفیت عمارت ربع مسکون / جغرافیا / فارسی**

keyfiyat-e 'emārat-e rob'-e maskūn

رساله ای کوتاه در تعریف کیفیت عمارتی که در ربع مسکون واقع و نیز بیان طول و عرض و عدد ایشان و تقسیم عالم به اقالیم سبعة.

[فهرستواره منزوی ۲۴۳/۱]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۸۱/۳

آغاز: بسمله، در تعریف کیفیت عمارتی که در ربع مسکون واقع شده است و بیان طول عرض و عدد ایشان، درین ربع معمور و غیر معمور هفت هزار شهر بزرگ است ... اقلیم اول مخصوص بر زحل است؛ **انجام**: و در شمال بلاد یا جوج و مأجوج و بحر گرگان و جنوبی دریا متعالیه بگذرد و در دریا مغرب افتد والله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۲؛ ۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: مخ: ۴-۱۶۳۲]

● **کیفیت عمل به اخبار / درایه / فارسی**

keyfiyat-e 'amal be axbār

در کیفیت عمل باخبار و ترک کتب اخلاقی صوفیان مانند احیاء و جز آن، ترجمه بدی است از عربی و کوچک.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۶/۶

آغاز: بسمله حمد لله ... و بعد اقل عبادالله (زیر سطر: علی) به عرض علمای عظام می رساند که در این صحیفه صغیره می شود ذکر بعضی از اخبار ائمه اطهار؛ **انجام**: که محصر مراد از حدیث این باشد و الله یعلم (تمت)

خط: نستعلیق، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۴گ (۸۷پ)- ۱۰۰پ، ۱۹سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۱۱سم [ف: ۱۶-۴۷۴]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخ)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

است و در کتاب حاضر مطالب کتاب سریانی را که در چهل و پنج باب بوده جمع آوری نموده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بسطامی، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: مقوایی، ۸۱گگ (۱۰۶-اپ-۱۸۶)، اندازه: ۱۷×۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۲۲۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۳

آغاز: بسمله، من مصنفات القاضی عبدالجبار صاحب التذکره فی شرح بعض اعمال التي رمزها فی التذکر من المیاء و التداير وصیة الملح از اردت عمل شی من کتابنا هذا فاستخر الله؛ **انجام**: فستقظه فقطره منه ماء احمر كالدم الغیظ ...

رساله دیگری است به عربی از مصنفات قاضی عبدالجبار در بیان بعضی از اعمال کیمیا؛ خط: نستعلیق ناخوانا، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲گگ (۱۳۹-۱۴۰-پ)، ۱۹ اسطر (۱۶×۸)، اندازه: ۱۵/۵×۸/۸×۲۰/۸سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۳

آغاز: بسمله، من مصنفات ... القاضی عبدالجبار صاحب التذکره فی شرح بعض اعمال اللذی رمزها فی التذکر من المیاء و التداير الماء الرعوه تاخذ من؛ **انجام**: و ان اردت فاعمل علی کل عشره منه مثقال ذهب ...

رساله مختصری است به عربی در بعضی از اعمال کیمیا؛ خط: نستعلیق ناخوانا، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳گگ (۷۶-پ-۷۸-پ)، اندازه: ۱۵/۵×۸/۸×۲۰/۸سم [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۳۹

بی کا، بی تا؛ خریداری از سارا مجتهدی [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۴

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل الصناعة اساس نظام الكون و الفساد الصلوة و السلام علی صانع جواهر؛ **انجام**: مثل الذهب الخراسانی الجید و لایحتاج الی مزاج بل یقوم برخسه و هو اکسیر بنفسه و الله یرزق من یشاء بغير حساب

خط: نسخ و ثلث، بی کا، بی تا؛ مطالب متفرقه ای در علم کیمیا ضمیمه این نسخه می باشد که به خاطر پراکنده بوده و متنوع بودن و نیز ناقص بودن برخی از مطالب، به آنها شماره مستقل داده نشد؛ قطع: بیاضی [رایانه]

● الكیمیا / کیمیا / عربی

al-kīmyā

ابن مسکویه، احمد بن محمد، ۳۲۰ - ۴۲۱ قمری
ebn-e meskavayh, ahmad ebn-e mohammad (933-1031)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۳۸

بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۰۴]

● کیمیا / کیمیا / فارسی

الاصفر طل و مثل نصفه عقاب بلوری و یسحقهانی؛ **انجام**: فانه ثابت فی الروناس و السلام.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۵×۸/۵سم [ف: ۵-۲۲۷]

● کیمیا / کیمیا / فارسی

kīmyā

؟ مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری
mofid, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

این نامه فارسی از شیخ مفید پنداشته شده و در کیمیا است. آغاز: بسمله. رساله شیخ مفید رحمه الله. هذا طریقه منسوب الی الشیخ المفید. رحمة الله علیه بمكة المعظمه. قال لعن الله من یفیدها بغير اهلها و مستحقها. و حاصل این طریقه چهار رکن است.

[فهرستواره منزوی ۳۹۷۶/۵ بدون انتساب به مفید]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۶/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام**: اما لوله انبیب طرفش را ... گرفته تا ۲۴ تقطیر شود انشاء الله تعالی. (در گگ ۱۶۲ شکل شیشه دارو و دیک بر دیک و دیکدان کشیده شده است).

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ در برگ ۱۷۴ تا ۲۰۴ بندهایی است در کیمیا و دستورهایی در این هنر از آخوند ملا محمد شفیع و ملا محسن و سید هندی و شیخ علی اکبر و آقا محمد و آقا محمد تقی و آقا سید حسن و حاجی کاظم و حاجی علی؛ ۱۳گگ (۱۵۹-۱۷۲) [ف: ۴-۹۸۲]

● الكیمیا / کیمیا / عربی

al-kīmyā

همدانی، عبدالجبار بن احمد، ۳۵۹ - ۴۱۵ قمری
hamadānī, 'abd-ol-jabbār ebn-e ahmad (971 - 1025)

۱. یزد؛ سرزدهی؛ شماره نسخه: ۶۳/۲

آغاز: قال القاضی الاجل ... ان سبب وصولی الی هذه الصنعة و تجربی فیها و بلوغی ما بلغت منها ان والدی رحمه الله کان قاضياً بهمدان

پدر مؤلف کتابی به لغت سریانی یافته و چون معنی آن را نمی فهمیده، آن را در کتابخانه خود گذاشته و پس از فوتش فرزندش مؤلف کتاب آن را یافته و نزد طیبی نصرانی رفته تا آن را ترجمه کند و وی چون فرصت نداشته به دیگری حواله کرده و او آن را به عربی ترجمه کرده است، مؤلف پس از آگاهی یافتن از موضوع کتاب کار خود را رها کرده و بدین شغل پرداخته و مسافرت های بسیاری نموده و از اساتید این فن استفاده کرده و تجربیات خود را در کتابی به نام التذکره به رشته تألیف آورده

فهرستگان: نسخ های خطی ایران (نخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

tašrīh va mohākeme dar tārix-e āl-e mohammad
'alayhem-os-salām

قاضی بهلول بهجت زنگنه زوری

qāzī bohlūl behjat zangane zūrī

ترجمه متنی ترکی در اثبات حقانیت شیعه و امامت ائمه اطهار (ع) است. میرزا علی قمشه‌ای هم آن را به عربی گزارش کرده است.

آغاز: بتوفیق و عنایت ایزد متعال و در ظل توجه و هدایت عقل کل

انجام: و اخلاص کامل ما در پیشگاه جلالت و درگاه امامت بشرف قبول شرف آید.

چاپ: تبریز، ۱۳۴۲ق

[فهرستواره منزوی ۱۵۶۷/۳؛ الذریعه ۲۱۳/۳؛ معجم التراث الکلامی ۲۷۱/۲؛ مشار فارسی ۱۳۵۲/۱؛ معجم المؤلفین ۱۲۲/۹؛ الغدير ۱۴۹/۱]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رضا رفیعی شرفخانه (از روی نسخه چاپی مطبوعه امید)، تا: ذیقعدہ ۱۳۴۶ق؛ جلد: تیماج مشکى، ۶۳گگ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم [مؤید: ۳-۳۸۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۵۵۹

همان نسخه بالا [اهدائی رهبر: ۸-۱۸۹]

تشریح یا ادم موار / طب / فارسی

tašrīh yā ādam mavār

عز الاطباء، محمد بن جمال

'ezz-ol-atebbā', mohammad ebn-e jamāl

رساله‌ای در تشریح که از آثار پزشکان اروپایی ترجمه شده، مشتمل بر هشت «مقاله» و هر مقاله در چند «فصل»: ۱. ترکیب بدن انسان، ۲. بیان عضلات، ۳. مفاصل، ۴. شرایین، ۵. مبحث آورده، ۶. بیان اعصاب، ۷. احشاء، ۸. آلات حس خاتمه در معرفت جنین.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶/۸۵-۳۰۷۵/۲

آغاز: الحمد لله الذی من صنعہ خلق البشر xx رب قدیم موجد فرد وحید ذوقدر ... سپاس بی قیاس حکیم درمان آفرینی را سزاست که به اقتضای بالغه استخراج تقویم؛ انجام: مشیمه غشایی است که بر روی جنین احاطه کرده مثل کیسه که در آن چیزی قرار داده باشند. تم.

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد خوانساری ابن محمد رضا نظام الشریعه، تا: ۲ رجب ۱۳۲۲ق، جا: دارالخلافة؛ جلد: مقوا عطف پارچه آبی، ۳۴گگ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم

[ف: ۲-۹۳۸]

فهرستی، ۱۳۱۰ش؛ کاغذ: رنگارنگ و آهار مهره، جلد: چرمی، ۲۱ص (۲۴۸-۲۲۸)، ۱۷ سطر (۱۶×۸)، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۲سم [ف: ۸-۲۹۱]

تشریح الوجود = تشریح الاعضاء = حقائق انسانیة /

فلسفه / فارسی

tašrīh-ol vojūd = tašrīh-ol a'zā' = haqā'eq-e ensāniye

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

منسوب به ابن سیناست. ارکین به شماره ۳۸ و قنواتی به شماره ۱۲۵ یاد کرده و از او دانسته‌اند، ولی درست نیست. گویا ترجمه‌ای است از برخی «رسائل اخوان الصفا» و نگارشی بر پایه دید آنان در این که انسان عالم صغیر است و عالم انسان کبیر (رساله ۱۲ و ۳۴ ص ۱۲۳ از جمله دوم و ص ۶۱ و ۶۳ از جمله سوم رسائل اخوان الصفا). (یحیی مهدوی).

آغاز: بدانکه ایزد عزوجل هست مطلق است و واجب است و معنی واجب آن باشد که او بخود قائم باشد نه به چیزی دیگر انجام: و آن ولایت و یست از آنچه رأی ین ضعیف بود و ادراک وی این قدر افتاد که لا یعلم الغیب الا الله و این قدر دانستن واجب است بر همه کس و الله اعلم

[فهرستواره منزوی ۱۰۸/۶؛ نسخه‌ها ۷۶۲/۲ (۱۳ نسخه)؛ فهرست مصنفات مهدوی ۲۶۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۹۹/۱۴

بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ با تاریخ زایش ۸۳۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکى، ۲۳گگ (۲۵۷-۲۷۹)، ۱۳ سطر (۱۴×۹)، اندازه: ۱۷×۱۳سم [ف: ۱۱-۲۲۷۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۱۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۶۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲/۲-ف

نسخه اصل: ملت افندی علی امیری ش ۱۰۱۷؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق، ۹گگ (۱۳-۲۱پ)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۸۷]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گگ (۱۴-۲۳پ)، ۱۵ سطر (۱۴/۵×۷)، اندازه: ۲۴×۱۳/۵سم [ف: ۲۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۳/۲-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۵]

تشریح و محاکمه در تاریخ آل محمد علیهم السلام

/ تاریخ معصومین / فارسی

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● التصحیح و التوضیح / طب / عربی

at-taṣḥīḥ wa-t tawḍīḥ

شجاعی، ضیاء بن بهاء، ق ۸ قمری

šoja'ī, zīyā' ebn-e bahā' (- 14c)

وابسته به: القانون فی الطب ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

تاریخ تألیف: بعد از ۷۳۳ ق

کتابی است اولاً مشتمل بر تصحیح الفاظ مغلق و عبارات و کلمات مبهم و ثانیاً توضیح معانی و مقاصد و اغراض غامض کتاب دوم قانون ابن سینا به بعد [تصحیحات را مؤلف به لفظ «تصحیح» و توضیحات را به لفظ «توضیح» و در صورت جمع هر دو به «تصحیح و توضیح» مشخص و متمایز نموده و همین است علت تسمیه کتاب به «التصحیح و التوضیح»، مع ذلك کلمه در ورقه ملصق به نسخه (شناسنامه، ایتکت) و دفاتر ثبت کتابخانه و سایر مواضع نام آن را حاشیه بر قانون نوشته اند.

مؤلف از اطباء قرن هشتم است که آن را بنا به تقریر خود در مقدمه کتاب بعد از سنه ۷۳۳ یعنی بعد از ایام دولت «شهاب الدوله و الدین قتلغ تیمور» [این قتلغ تیمور احتمالاً همان پسر تیمور ملک باشد که از خواقین آق آورده بوده و در یورش اول امیر تیمور به دشت قبچاق ملازمت او را داشته و در سنه ۸۰۲ در گذشته و بنابراین محمد سلطان مذکور در دو سه سطر بعد در متن نیز البته هیچ کس نمی تواند باشد جز همان پسر تیمور سلطان بن قتلغ تیمور مذکور که در سال ۸۳۱ به پادشاهی نشسته و در سنه ۸۳۴ به خوارزم لشکر کشیده و مقرر حکومتش شهر قرم بوده است. تا اینجا مطلب ظاهراً هیچ اشکالی ندارد اما چیزی که در این میان یک قدری محل تأمل می شود طول عمر مؤلف است به نحو خارج از عادت که اگر فرض کنیم در سنه ۷۳۳ وی مردی بوده است (لا اقل بیست تا بیست و پنج ساله) و لایق درک صحبت و حضور در مجالس درس و بحث ائمه علوم پزشکی و از آن طرف نیز باز اگر فرض کنیم که کتاب خود را به اقل تقدیرات در همان سنه ۸۳۱ تألیف و به نام محمد سلطان موشح نموده یعنی به کلی در همان سال جلوس او بر اریکه سلطنت در این صورت سنین عمر او چیزی در حدود صد و بیست سال خواهد شد و تازه این سال کمترین سنین است به جهت عمر او، پس لابد یا قتلغ تیمور و محمد سلطان مذکور در کتاب ما نحن فیه به کلی غیر از این دو نفری هستند که ما نوشته ایم و یا این که این موضوع نیز مانند صدها موضوع دیگر که مشمول حکم استثناسات از قضا صحت دارد و مؤلف واقعاً به چنین عمری رسیده و از جمله معمرین بوده است و الله اعلم بحقیقه الحال] با مراجعه به شروح قانون از قطب الدین رازی و فخرالدین رازی و ابن النفیس (فقط یک جزو از اجزاء شرح ابن اخیر را در دست داشته) تألیف و به نام «ابن المظفر غیاث الدولة و الدین محمد سلطان بپردی بیگ خان» موشح نموده است.

«الموالید فی باب النموذ».

آغاز: بسمله. فصل من الکلام ابی الريحان من مقاله الموسومة. بتصحيح المبادئ الارشاد الى ما اعتقدناه في تصحيح المبادئ و اما اختار لك ايها الاخ المحمود ما اخترته لنفسى و عملت عليه انجاء: انه القادر و المنجح للطلبات. تم الكتاب التي هذه الفصل آخره. و الحمد لله ...

[دنا ۳/۳]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۴/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، بی ک، تا: ۵۵۷؛ ۳ گگ (۱۵-۱۷) [عکسی ف: ۲-۶۸]

۲. یزد؛ علوم، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۶۴/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۸]

● تصحیح مسائل الجبر بالبراهین الهندسية / ریاضیات / عربی

عربی

taṣḥīḥ-u masā'il-il-jabr bi-l-barāhīn-il handasīyya

ثابت بن قره، ۲۲۱ - ۲۸۸ قمری

sābet ebn-e qorre (837 - 902)

وجیزه ای است شامل سه «اصل»؛ به آلمانی ترجمه شده است.

آغاز: قال ابی الحسن ثابت بن قره ان الاصول التي اليها يرجع اكثر مسایل الجبر ثلثة ...

انجاء: طریق استخراجها بالجبر، والحمد لله رب العالمين

[سزگین ۵/۴۶۴؛ دنا ۳/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۵۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری خفی، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی

آهار مهره، جلد: پارچه ای، ۲ص (۱-۲)، ۲۵ سطر (۷/۲×۱۵)،

اندازه: ۱۱/۲×۲۱/۸سم [ف: ۸-۳۹۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۵/۵

خط: نستعلیق شکسته، بی ک، تا: ۱۰۸۸ق؛ ۱۶ سطر، اندازه:

۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۱۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۳۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن

یشمی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۶سم [ف: ۶-۳۱۷]

۴. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۱۵

خط: شکسته نستعلیق، بی ک، تا: ذیحجه ۱۳۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی

آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۵/۱۳×۱۳)، اندازه:

۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳-۲۲۸]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

طیب در ۱۳۰۰، معزالدین محمد پسر نورالدین محمد در ۱۰۵۳، غیاث الدین بن محمد مؤمن طیب در ۱۱۷۰، جلال الدین محمد در ۹۹۷؛ کاغذ: ترمه، ۱۸۷گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۵/۸×۱۸/۶سم
[ف: ۱-۴۴۶]

۶. شیراز؛ میر (دکتر): شماره نسخه: ۲۴/۲

بی ک، تا: قرن ۱۰، جا: شاه جهان آباد [نشریه: ۵-۲۸۴]

۷. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۲۷

نسخه دو بخش است یکی جزو یکم همین کتاب دومی گویا جزو دوم همین کتاب باشد؛ خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج؛ قطع: وزیری [نشریه: ۳-۵۷]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۰۴

آغاز: برابر؛ انجام: تزنجیل من کل واحد خمسة دراهم سماق عشرة دراهم حب الرمان اربعة دراهم جمله الادوية ستة يدق الجميع و يشرب.

نیمه اول کتاب؛ خط: نستعلیق، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ محشی، با نسخه ای پزشکی به خط محمد مهدی بن سید علی مذکور به سال ۱۲۸۴ق؛ تملک: ابوالحسن بن عبدالقادر طیب، محمد حسین بن محمد مهدی طیب هروی حسینی، شمس الدین محمد بن عمادالدین محمود طیب، سید محمد حکیم به سال ۱۳۲۴ق، محمد مهدی بن سید علی هروی؛ ۲۲۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۰-۸۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۷۷

آغاز: برابر؛ انجام: يستعمل عند الحاجة نافع ان شاء الله تعالى. خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۵۷گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۹/۸سم [ف: ۱۹-۵۰۳]

۱۰. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۹/۱۱ فیاض

خط: نسخ، بی ک، تا: ۱۰۱۴ق؛ جلد: تیماج، ۳۲سطر (۲۴/۵×۹/۵)، قطع: رحلی [ف: ۲۰-۱۰۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۴۸

خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد شفیع بن بهاءالدین محمد حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۸۹گ، ۳۱سطر (۲۱×۸)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۷-۴۹۵]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۸۸

آغاز: و ادمان استعمال الحمام؛ انجام: من الاضلاع و الاجزاء. خط: نستعلیق تحریری، بی ک، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ هدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ جلد: تیماج، ۲۰۴گ، ۱۹سطر (۱۴×۶)، اندازه: ۱۹×۱۰سم [ف: ۴-۱۲۳۳]

● الکناش الفاخر / طب / عربی

al-kunnāsh-ul fāxir

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

● الکناش الفاخر = کتاب الفاخر / طب / عربی

al-kunnāsh-ul fāxir = k.-ul fāxir

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakariyā (866 - 926)

در دو جزو: نخستین بیماری های سر تا کبد، دومی از کبد تا پا و تبها؛ جزء اول آن، مشتمل بر پنج «مقاله» است. کناش فاخر منسوب به ابن سینا در ده مقاله و پنج باب است. آغاز: بسمله. و به نستعین. اللهم اعصمنا من الزلل ... قال محمد بن زکریا الرازی و هو جامع هذا الكتاب و مؤلفها ان من اعظم نعم الله علی عباده و جلیل تطوله علی خلقه الصحة التي اليهم اياها و العافية التي جاء هم بها ...

[مجله معهد المخطوطات ۳۰۰: ۵؛ سرگذشت رازی از نجم آبادی ۲۱۵؛ مصنفات رازی از همو ۱۴۸ و ۳۱۶؛ سزگین ۲۸۶: ۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۱۳۰

جزو دوم از فصل فی الیرقان تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی ک، تا: یکشنبه ۴ رجب ۶۳۵ق؛ یا یادداشت صدرالاسلام محمد متخلص به خاک خرابات که نسخه از نیایم امیر سید حسین بوده است مورخ ۲۱ رمضان ۱۳۴۷؛ مهر: «صدرالاسلام» محمد حسینی، خاک؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷۹گ، ۲۱سطر (۱۷×۱۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۳۹]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۸۸/۲

آغاز: و قطر منه ایضا فی الاذن و اطل علی الجبهة فی الصداح الحار ... نطول للصداح الحار الساهر (مبحث صداغ)؛ انجام: جوارش نافع باذن الله من سوء الهضم و تقوی المعدة ... یدق الجميع و يستعمل تم الجزء الاول من الکناش الفاخر (۱۹س ۵ ر ۱۱×۲۰) خط: نسخ، کا: بشیر بن ابی بکر حامد بن سلیمان بن یوسف جعفری تبریزی، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان و آغاز نسخه فهرست مجلد نخستین کتاب هست ولی به این نسخه ربطی ندارد؛ ۲۰۶گ (۱۰۶-۳۱۱) [ف: ۵-۴۴۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۸

آغاز: برابر؛ انجام: فی باب ادرار العرق و قطعه فهذا اواخر الکلام فیها و هو آخر کتاب الفاخر لمحمد بن زکریاء الرازی. از داء الثعلب تا علاج العشی ...؛ خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۰؛ تملک: لطف علی بن محمد المدعو به کاظم در ۱۳۲۸؛ جلد: تیماج، ۳۶۱گ، ۲۷سطر (۱۰×۶)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ستا: ف: ۱-۲۴۶]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۷۹

خط: نسخ، کا: محیی بن بدرالدین اناری، تا: ۹۰۰ق؛ تملک: محمد طاهر بن محمد ناصر حسینی افضلی در ۱۱۵۱؛ کاغذ: ترمه، ۱۸۲گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۵/۴×۱۷/۸سم [ف: ۱-۴۴۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۸۲

خط: نستعلیق، بی ک، تا: قرن ۱۰؛ تملک: محمد مهدی طیب قزوینی پسر موسی طیب پسر مهدی طیب پسر حاجی احمد

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

پارچه ساتن (اطلس) لاجوردی، ۵ گ (۲-۶)، ۱۲ سطر
(۱۳/۵×۵/۸)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [رایانه]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۱۶
مشتمل بر چند بحث؛ بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **تفسیر سوره التوحید (ترجمه) / تفسیر / فارسی**
tafsīr-u sūrat-it tawhīd (t.)

رودباری، فخرالدین بن احمد، ق ۱۳ قمری
rūdbārī, faxr-od-dīn ebn-e ahmad (- 19c)
وابسته به: تفسیر سوره الاخلاص = تفسیر سوره التوحید؛ ابن
سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)
آغاز: قل هو الله باید دانست هو مطلق آن است که هویتش
انجام: مدام در حشمت و عظمت باشند

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۰۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج
مشکی، ۱۱ص (۳۱۲-۳۲۲)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۵۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۸ق، (شماره ۹۰۷)؛ کاغذ: الوان، ۱۵
سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۹۱]
۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۹۰/۱۲ - ۵
بی کا، بی تا؛ گ (۴۶-۴۸) [ف: ۱-۱۳۲]

سه تفسیر سوره التوحید و آیه النور < اجوبه مسائل السيد محمد
البکا

● **تفسیر سوره التوحید و المعوذتین / تفسیر / عربی**
tafsīr-u sūra-tu tawhīd w mu'awwadatayn

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در فهرست نسخه‌های مصنفات ابن سینا، تفسیر چند سوره و چند
آیه قرآن به ابوعلی نسبت داده شده است، من جمله تفسیر سوره
اخلاص و تفسیر المعوذتین. در بعضی از فهرست‌ها این سه
تفسیر به صورت جداگانه معرفی شده‌اند.

چاپ: علاوه بر چاپ دهلی و تهران در هامش شرح الهدایة
الاثیریة (ص ۳۱۲-۳۲۰) و جامع البدایع (ص ۲۴-۳۲) نیز چاپ
شده است.

[دنا ۱۳۸۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۳

آغاز: بسمله، فاعلم ان الحكمة تعبير معرفة في اجل المعلومات
باجل المعلوم ... لهذا الاختصاص سورة الاخلاص؛ انجام: و الا
لكان العلم و الادراك محيطاً به.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۸۶ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه، ۹ص
(۳۹۰-۳۹۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۷سم [ف: ۵-۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶۹/۱۲

خط: نسخ، کا: نجفعلی انجدانی، تا: قرن ۱۳ [امیراث شهاب:
س ۲-۳۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷۷

آغاز: الحمد لله ... اما بعد فهذا تفسير سورة التوحيد و حل الشبهة
فيه

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: - ۳۴۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۸۶

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۴ق [الفبائی: ۱۳۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۵/۲۰

خط: نسخ، کا: محمد در جزینی، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد:
تیماج حنایی، ۲ گ (۳۹۰-۳۹۱)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه:
۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۳۲]

۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۷۰/۴

بی کا، بی تا؛ قطع: رقعی [ف: ۳۱۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۴

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: ۱۳۵]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۳۹۴/۲

آغاز: قل هو الله احد هو المطلق هو الذي

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اندازه: ۱۱×۱۷سم [نشریه: ۱۳-۳۹۶]

● **تفسیر سوره التوحید = تفسیر سوره الاخلاص / تفسیر**
فارسی /

tafsīr-u sūrat-it tawhīd = tafsīr-u sūrat-il ixlāṣ

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲۹

آغاز: بسمله. بنام خداوند فراخ بخشایش مهربان بنام او که بر دور
از ستاره نقش کرد و از کرد بر روی آب فرش کرد؛ انجام:
دست یکبار کی بکلیت نرایم بیخود و آدم و حوا در شریکیت.

تمت الرسالة و الحمد لله رب العالمین

تفسیر عرفانی است از سوره ی اخلاص با نثری مسجع که مؤلف
آن ناشناس است ولی با توجه به اینکه کل مجموعه متعلق به
خواجہ عبدالله انصاری است احتمال دارد که این رساله نیز متعلق
به او باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ با سرلوح و کتیبه مذهب،
مجدول، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا روکش

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

انواع لطفك و برك؛ **انجام**: واجراً عظيماً. و في وصفه بالعظيم
منوناً هو و موصوفه التعظيم ... صلى الله عليه و سلم و على اله و
اصحابه نجوم الهدى.
خط: نسخ، بی‌کاء، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ:
حنای آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۰ص (۳۴-۴۳)،
۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱ - ۵۵۹]

تفسیر سورة فجر < فجریه

● **تفسیر سورة فجر / تفسیر / فارسی**

tafsīr-e sūre-ye fajr

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری
kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 -
1906)

تفسیر کوتاهی است بر سورة فجر که مؤلف به درخواست یکی
از اهالی کاشان نگاشته است.

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸/۳-۱۱/۷۸

آغاز: بسمله، الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى وبعد
چنین گوید بنده ائیم محمد بن کریم که یکی از اجلا عظیم
الشأن؛ **انجام**: که آن قدر قوت داشتند و نمود را که کوه را
سوراخ می‌کردند و خانه می‌ساختند.

خط: نستعلیق، کاء: عبدالحسین بن محمد خراسانی، تا: ۱۳۱۲ق؛ جلد:
تیماج زرد، ۶گ، ۲۷-۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۲۴سم [ف: ۲-۹۹۱]

● **تفسیر سورة فصلت / تفسیر / عربی**

tafsīr-u sūrat-i fuṣṣilat

[دنا ۱۵۷/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۱/۲۵-طباطبائی

آغاز: قوله ثم استوى الى السماء ... اشار بالدخان الى مادة السماء
فان الدخان هو جوهر ظلمانی
تفسیر آیه ۱۱ سورة فصلت (سوره ۴۱)؛ بی‌کاء، تا: ۱۰۸۵ یا
۱۰۶۵ق؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،
۱گ (۳۰۴-۳۰۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۱۴سم [ف: ۲۲-۲۱۷]

● **تفسیر سورة الفلق / تفسیر / عربی**

tafsīr-u sūrat-il falaq

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تفسیر بسیار کوتاهی است بر سورة فلق که با مشی فلسفی همراه
با اشاراتی عرفانی است. وی در تفسیر آیه «و من غاسق ...» تا
پایان سخنانی درباره نفس آورده است.

نام مؤلف به استناد نسخه مرعشی ج ۲۹۳/۱۷ ذکر شد؛ خط: نسخ،
بی‌کاء، تا: قرن ۱۱؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: استانبولی
شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکى، ۳۱ص (۱-۳۱)، ۱۹ سطر،
اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۱]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور
سبز، ۷گ (۳-۹ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۷-۲۹۳]
۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹۱ حکمت

خط: نسخ، کاء: محمد امیر عمری برای میران سلیمان پاشا، تا:
قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [ف: ۲-۷۵]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۰۵؛ خط: نسخ، بی‌کاء، بی‌تا؛ ۶۴گ، ۲۱
سطر [ف: ۱-۳۰۸]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۹۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام**: کون المراد بالذین كفروا الماحضین هو مختار
صاحب الکشاف

نام مؤلف به استناد نسخه مرعشی ج ۲۹۳/۱۷ ذکر شد؛ خط:
رقعی، بی‌کاء، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکى، ۴۷گ (۱۶۰پ-
۲۰۶ر)، اندازه: ۱۷×۱۲/۵سم [ف: ۱۳-۳۰۰]

● **تفسیر سورة الفاتحة و البقرة / تفسیر / عربی**

tafsīr-u sūrat-il fātiḥa wa-l baqara

تفسیر فاتحه و بقره. در عنوان آمده «هذا ما انتجب و انتخب من
فرايد فوايد يليق ان يكتب بالنور على حدود الحور خلد الله لظلال
افضالها». مؤلف شیعی است و در آن از طبرسی و زمخشری و
قاضی و کلینی یاد شده است.

[دنا ۱۵۶/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۴/۱۷

آغاز: بسمله. يمكن الاستدلال بها على راجحية التسمية عند
الطهارة؛ **انجام**: و هو يهدى الى سواء السبيل
خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: قرن ۱۰، کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد:
مقوا با پارچه زری عطف میشن، ۱۰ص (۲۶۳-۲۷۲)، اندازه:
۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹-۸۲۳]

● **تفسیر سورة الفتح / تفسیر / عربی**

tafsīr-u sūrat-il fatḥ

تفسیری است بیشتر مشحون از نکات دستوری و لغوی.
[دنا ۱۵۶/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۵

آغاز: بسمله. باسمك اللهم نستفتح ابواب فيضات انوار قدسك و

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

چاپ سنگی؛ در پنج رساله، تصحیح احسان یارشاطر (تهران، انجمن آثار ملی: ۱۳۳۲)؛ در رسائل، جلد اول (قم، انتشارات بیدار: ۱۴۰۰)

[الذریعه ۳۴۲/۲ شماره ۱۵۰۰؛ ریحانة الادب ۵۸۲/۷؛ مهدوی، مصنفات ابن سینا، ۶۵؛ مکتبه امیر المومنین ۲۴۵/۱؛ دنا ۱۶۱/۳ (۶۶ نسخه)]
شرح و حواشی:

۱- تفسیر سورة الناس (ترجمه)؛ رودباری، فخرالدین بن احمد (-۱۳)

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷/۱۲ عکسی

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ بی کا، تا:

۶۷۷ق [عکسی ف: ۴-۳۰۸]

۲. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، ش ۳۰۴۵؛ خط: نسخ، بی کا، تا:

۶۹۹ق؛ ۲ص (۶۱-۶۲)، ۱۹ سطر، [عکسی ف: ۳-۵۸۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۸۱

خط: نسخ، کا؛ ابوالمجد تبریزی، تا: حدود ۷۲۳ق؛ ۲گ (۱۷۴-ر-)

۱۷۵پ)، [مختصر ف: ۱۹۱-]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۳۲/۱۰

بی کا، تا: ۸۹۹ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه «عرشی نامپلی

حیدرآباد»؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۴۴-۴۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه:

۱۷/۵×۱۱سم [ف: ۲۰-۱۰۸]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۵۰۵/۹

کا: مغیث الدین بن شرف الدین بن مغیث الدین اصفهانی، تا:

سه شنبه ۲۵ جمادی الاول ۹۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد:

تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۳-۲۴ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۱۰/۵سم

[ف: ۳-۴۷۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد:

تیماج تریاکی، ۲گ (۴۱-۴۲ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۱۳سم

[ف: ۶-۲۴۰]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷/۱۴

خط: نسخ، بی کا، تا: ۹۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش

کاغذ عنابی عطف تیماج قرمز، ۲گ (۱۲۱-۱۲۲)، اندازه:

۱۹×۱۳سم [ف: ۴-۱۲۷۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علاء الدین محمد بن حسین حافظ قاری، تا:

شعبان ۹۶۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲گ (۸۱-۸۲پ)، اندازه:

۱۷×۸/۵سم [ف: ۴-۲۹۵]

۹. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۹۷/۴

خط: نسخ، بی کا، تا: ۹۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۹-ر-)

اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج نارنجی، ۷۶ص (۱۰۸-۱۸۳)، ۱۸ سطر (۱۶×۱۰/۵)، اندازه: ۲۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۶۳۵]

● تفسیر سوره مؤمنون / تفسیر / فارسی

tafsir-e süre-ye mo'menün

از یکی از نویسندگان اخیر باید باشد. گویا مقارن با انقلاب اسلامی ایران نگاشته شده و برداشت‌های انقلابی از آیات دارد؛ در آخر گوید: آنچه تاکنون گفته شد حاصلی بود از مفاهیم و معانی و حقایق زنده‌ای که در این کلمات و عبارات به کار رفته است و دریچه‌ای به سوی روشنایی ابدیت قرآن بود.

قم؛ کلیپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۲/۹-۶۳۰۹

آغاز: توضیح: سوره مورد بحث با نام مؤمنون وصف شده است

و به خوبی می‌نمایاند که خلاصه و فشرده تلاشهای پیگیر همه

موجودات جهان در جهت تکامل راستین می‌باشند آنان که سرود

پیروزی از: **انجام:** و دریچه‌ای به سوی روشنایی ابدیت قرآن بود

تا خواننده چه دریا بدو چه بهره گیرد و چه نتیجه‌ای را حاصل

نماید، پایان.

خط: تحریری، بی کا، بی تا؛ متن خط خوردگی دارد؛ اهدایی:

فاکر؛ جلد: مقوایی آبی، ۲۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۳۲×۲۱سم [ف:

۲-۹۹۲]

● تفسیر سوره نازعات / تفسیر / فارسی

tafsir-e süre-ye nāze'āt

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۳۵/۴۰

آغاز: بسملة النازعات غرقاً و النشاطات نشطاً

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: نخودی آسمانی، جلد:

تیماج مشکی، ۴۵ص (۷۹۶-۸۴۰ر)، اندازه: ۲۲×۱۵سم [ف: ۱-۱۶۳]

● تفسیر سورة الناس / تفسیر / عربی

tafsir-u sūrat-in nās

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۹۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تفسیر فلسفی و عرفانی بسیار کوتاهی است بر سوره ناس منسوب

به شیخ رئیس ابن سینا. وی در این وجیزه به معنی رب و

ربوبیت و قوای نفس و چگونگی صدور برخی شرور از نفوس

انسانها اشارات گذرایی دارد.

آغاز: قوله جل جلاله و عم نواله قل أعوذ برب الناس ... قد ذکرنا

بأن الربوبية عبارة عن الترية اشارة الى تسوية المزاج

انجام: و هذا هو الذى يبلغ اليه من هاتين السورتين والله أعلم

بأسراره و جعلنا الله من اهل ذلك انه الجواد الوهاب

چاپ: در حاشیه شرح هدایة ملاصدرا به سال ۱۳۱۳ق (تهران،

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

(۲۰×۱۱/۵)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱-۷۵]

- ← تفسیر سورة الاخلاص < تفسیر سورة التوحيد
- ← تفسیر سورة الاخلاص < الاحدية المكية
- ← تفسیر سورة الاخلاص < عين الحقيقة
- ← تفسیر سورة الاخلاص < اجوبة مسائل السيد محمد البكا
- ← تفسیر سورة اخلاص < تفسیر سورة توحيد
- ← تفسیر سورة اخلاص < تقرير التوحيد

● تفسیر سورة الاخلاص = تفسیر سورة التوحيد / تفسیر

عربی

tafsīr-u sūrat-il ixlāṣ = tafsīr-u sūrat-it tawhīd

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در تفسیر سورة اخلاص و نسبت به تفسیر سورة فلق و ناس مفصل تر و دارای یک «خاتمه» در اشاره به حقایقی است که از این سورة استفاده می شود و چنانچه از قراین به دست می آید این رساله جداگانه تألیف شده و از تفسیر آن دو سورة مجزی است؛ و در نسبت آن به شیخ جای تردید است. دوانی در تفسیر همین سورة از این تفسیر ابن سینا بند آورده است.

آغاز: بسملة، قوله جل جلاله قل هو الله الهو المطلق هو الذى لا يكون هوته موقوفة على غيره فان كل ما هوته مستفاده من غيره فتمى لم يعتبر غيره لم يكن هو هو
انجام: و لما كان الغرض الأقصى من طلب العلوم بأسرها معرفة ذات الله وصفاته و كيفية صدور أفعاله عنه و هذه السورة دالة على سبيل التعريض و الايماء على جميع ما يتعلق بالبحث عن ذات الله تعالى لا جرم كانت معادلة لثلث القرآن فهذا ما وقفت عليه من أسرار هذه السورة.

چاپ: در حاشیه شرح الهدایه در سال ۱۳۱۳ (چاس سنگی، تهران)؛ در رسائل، جلد اول (قم، انتشارات بیدار: ۱۴۰۰ق)

[دنا ۱۳۳/۳] ۱۳۳/۳ (۹۴ نسخه)؛ الذریعه ۳۳۵/۴ رقم ۱۴۳۶ و ۳۳۸/۱۳؛ مشار عربی ۲۰۲؛ ریحانة الادب ۵۸۲/۷؛ فهرست مصنفات ابن سینا مهدوی ۶۵؛ مکتبه امیر المومنین ۲۳۸/۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۶۵/۱

شرح و حواشی:

۱- تفسیر سورة التوحيد (ترجمه)؛ رودباری، فخرالدین بن احمد (-) (۱۳)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷/۱۰ عکسی

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ بی کا، تا: ۶۷۷ق؛ ۳ص (۱۲۶-۱۲۴) [عکسی ف: ۴-۳۰۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰/۱۰

آغاز: بسمله. تفسیر المعوذتین أيضاً من کلامه. قل أعوذ برب الفلق
فائق ظلمة العدم بنور الوجود؛ انجام: تفرقه بالذات و بالعلاقة

● تفسیر سورة آل عمران / تفسیر / فارسی

tafsīr-e sūre-ye āl-e 'emrān

رئیس یزدی، غلامعلی بن محمد حسن، ق ۱۴ قمری
ra'īs yazdī, qolām 'alī ebn-e mohammad hasan (20c -)
از روی تفسیر ابوالفتوح رازی و تحریر آن به سبک فارسی.

یزد؛ فرهمند، محمد علی؛ شماره نسخه: ۵

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴، [نشریه: ۴-۴۶۴]

● تفسیر سورة آل عمران / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-i āl-i 'imrān

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق ۱۵ قمری
tavārī yazdī, 'abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

[دنا ۱۳۲/۳]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۹۴

کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۰۵ق [نشریه: ۱۳-۳۷۵]

● تفسیر سورة آل عمران / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-i āl-i 'imrān

تفسیر مزجی مختصر بر سورة آل عمران.

[دنا ۱۳۲/۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۸۹/۲

آغاز: و يعدكم الباطل و يخبركم أنه يبصر من يثرب قصور
الحيرة؛ انجام: قيل كان ذلك عقوبتهن في أوائل الاسلام و نسخ
بالحد ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۳۴گ

(۴۷-۸۰)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [مؤید: ۱-۲۵۷]

● تفسیر سورة آل عمران / تفسیر / فارسی

tafsīr-u sūrat-i āl-i 'imrān

این کتاب شامل تفسیر سورة آل عمران است و چون اول و
آخر آن افتاده مؤلف آن معلوم نگردید.

[دنا ۱۳۲/۳]

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۷۴

آغاز: روشنی بخشنده اند روز قیامت بصورة و فرشته و شفاعت
کنند مر صاحب خود را تا وقتی که بیهشت در آرند؛ انجام: در
مقام روح بمشاهده و تقوی درین هر سه صفت باید در حالت صبر
تا زنگ ربا بر آینه شکیبائی نشیند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ:
نخودی نازک، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۲۰۵گ، ۲۳ سطر

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

تفسیری است فلسفی کلامی درباره استعاذه (اعوذ بالله من الشیطان الرجیم) و تفسیر سوره حمد، که احتمالاً بخشی از کتاب دیگر بوده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰۳/۵

آغاز: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم قد سبق سر الامر بالاستعاذه عند القراءة؛ انجام: الی کمالاتها المفقودة و هكذا الی آخر السورة بنحو ما ذکر سابقاً و الحمد لله اولاً و آخراً و لا حول و لا قوة الا بالله.

خط: نسخ، بی ک، تا؛ قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۲گک (۱۶۰ پ-۱۸۰ پ)، اندازه: ۱۳/۴×۱۱/۳ سم [ف: ۴۱ - ۲۰]

● تفسیر سوره الاسری / تفسیر / فارسی

tafsīr-u sūrat-il asrā

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۶۰

بی ک، بی تا؛ اهدایی؛ بانو پوری سلطانی، ۱۳۸۶ [رایانه]

● تفسیر سوره الاعراف / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il a'raf

تفسیر سوره اعراف تا انتهای آن. عبارات آن با تفسیر البیضاوی (أنوار التنزیل) با نحوی از اختصار تطبیق می کند. [دنا ۱۳۸۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۷

آغاز: الشرط و لذلك لزم فعلها النون الخفيفة و الثقيلة؛ انجام: من قرء سورة الأعراف جعل الله يوم القيامة بينه و بين ابليس سترأ و كان آدم شفیعاً له

خط: نسخ، بی ک، تا؛ ۹۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: چرم زرد، ۴۰گک، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۱۵/۵ سم [مؤید: ۳ - ۶۱۵]

← تفسیر سوره الاعلی < الخلیجات فی تفسیر سوره الاعلی

● تفسیر سوره الاعلی / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il a'lā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تفسیری فلسفی و کلامی کوتاهی است مشتمل بر سه «مطلب»: ۱. اثبات الله تعالی؛ ۳. تقریر النبوات؛ ۳. تقریر امر المعاد. این تفسیر در برخی فهارس به نام ابن سینا است و در برخی منابع باز تفسیری از همین سوره به نام امام فخر رازی یاد شده که هر دو یکی است. نوری در مستدرک (۴۲۴:۳) در سرگذشت صدرای شیرازی از خرده‌هایی که بر روش فلسفی او گرفته است این را

آغاز: بسمله؛ حمد بیحد مر عالم السر و الخفیات را سزاست که علمای دانش شعار را در علم کنه ذاتش مجال دم زدن محال است؛ انجام: پس نظر باید کرد به الطاف الهی که چگونه بیان فرمود و تعلیم نمود به بندگان خود سلوک طریق معرفت خود را و ما ذلک الا من فضله یؤتیه من یشاء و الله ذو الفضل العظیم و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، بی ک، تا؛ قرن ۱۳؛ ۱۳۷گ، ۷ سطر، اندازه: ۲۳×۱۲ سم [ف: ۲ - ۸۶۳]

● تفسیر سوره الاخلاص و المعوذتین / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il ixlāṣ wa-l ma'ūdatayn

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

اهدا به: ابوالفتح عبدالقادر سلطان

تاریخ تألیف: ۹۰۵ق؛ محل تألیف: جرون

تفسیر دو سوره الناس و الفلق است. مؤلف با استفاده از تفاسیر کشاف و ابن کثیر و برخی تفاسیر دیگر با دیدگاه فلسفی به تفسیر این دو سوره پرداخته است.

[دنا ۱۳۸۳]

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۶/۲

آغاز: بسملة، قل اعوذ برب الفلق، هذه السورة و سورة الناس مدنيتان فی تفسیر الشيخ عمادالدين ابن کثير و فی الکشاف و القاضی انهما مختلف فيهما و آى هذه السورة خمس و آى سورة الناس ست؛ انجام: إنه امتضرع الى جنبه فى إستفاضة الجلايا المقدسة اعنى الصور العلمية المجردة عن المادة معبود فى جميع المراتب و المقصود فى سائر الأحوال ...

خط: نستعلیق، بی ک، تا؛ قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی نخودی، ۲۶گک (۳-۲۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۵ سم [ف: ۳۶ - ۶۶۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۸۸

آغاز: بسمله بعد حمد الله الاحد الصمد على نعمه التي تجاوزت عن حد العدد ... انى ارید ان يسر الله تعالى ان افسر سورة الاخلاص؛ انجام: فى استفاضة الجلايا المقدسة اعنى الصور العلمية المجردة عن المادة معبود بل هو تعالى المعبود فى جميع المراتب و المقصود ساير الاحوال و هو الملك المتعال

خط: تحریری، بی ک، بی تا؛ جلد: تیماج خرمایی، ۲۱گک، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۰ سم [ف: ۳۵ - ۱۹۱]

← تفسیر سوره الاخلاص و الناس و الفلق < تفسیر سوره التوحید و المعوذتین

● تفسیر سوره الاستعاذه و سوره الحمد / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il isti'āda wa sūrat-il ḥamd

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

[عکسی ف: ۱ - ۳۳۱]

● **التعالیق / کیمیا / عربی**

at-ta'ālīq

بغدادی، محمد بن تیم

baqdādī, mohammad ebn-e tīm

وابسته به: قصیده نونیه؛ عراقی، عبدالعزیز بن تمام (۷۶۲ق)
گزارشی است بر قصیده عبدالعزیز بن تمام العراقی در کیمیا.
[دنا ۲۴/۳]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵/۱۹۶۶

آغاز: بسمله. حمد له و الصلاة علی محمد و آله اجمعین. قال اقل
عباد الله محمد بن تیم بغدادی، الحمد لله وحده و صلی الله علی
سیدنا محمد و آله و صحبه. اما بعد فهذا کتاب جمع فيه من
التعالیق ما هو زبدة کل کتاب مما ظهر معناه و وافق اسمه مسماه؛
انجام: حتی یصبغ الذهب الخالص بعون الله و مشيته، و صلی الله
علی محمد و اهل بيته الطاهرين المعصومين
خط: شکسته نستعلیق، کا: فضل الله بن آخوند ملازین العابدین
بروجردی ملقب به شمس العلماء، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد:
قهوه ای، ۲۱ گ (۵۷-۷۷ پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰/۸ × ۱۷/۷ سم
[ف: ۹ - ۲۴۸]

← تعالیق المنطق ← الاشارة الى علم المنطق

● **تعالیق بر مسائل / طب / عربی**

ta'ālīq bar masā'el

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

وابسته به: المسائل = المدخل الی الطب؛ حنین بن اسحاق (۱۹۴-
۲۶۰ق)

تعلیقات شیخ است بر مسائل حنین بن اسحق.

آغاز: بسمله. قال حنین فی المسائل البلغم صار يحدث حمی
ینوب کل یوم من طریق انه سهل الاجتماع بسبب كثرة مقداره و
سهل التعفن بسبب رطوبته و التحلل و الاستفراغ بسبب لزوجته و
المررة السوداء صارت (تحدث) حمی ینوب و ما و یوما ... و المررة
الصفراء صارت تحدث حمی ینوب یوما ... قال الشيخ
الجواب فیها ثلثة امور. اجتماع و تعفن و تحلل. فالاجتماع یعین
علی سهولته ...

[دنا ۲۴/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷/۱۰۸۰

آغاز: برابر؛ انجام: علی البدن اضعف عارض هذا آخر ما وجدت
من هذه المسائل و التعلیقات.

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی آهاری،
جلد: مقوا عطف چرم، ۵ گ، اندازه: ۱۹ × ۲۵ سم [ف: ۱۹ - ۲۳۷]

● **تعالیق / فلسفه / عربی**

ta'ālīq

یحیی بن عدی، ۲۸۰ - ۳۶۴ قمری

yahyā ebn-e 'adī (894 - 975)

قفطی از آن با عنوان «تعالیق عدة فی معانی كثيرة» یاد می کند.
این تعالیق از این قرار است: تعالیق عن ابی زکریا یحیی بن عدی
بن حمید بن زکریا بن یحیی (نسخه: زکریا لیحیی)، حد الجزء؛
قال ارسطو طاليس فی بعض کلامه فی المتقابلات؛ المتناهی من
المضاف؛ ان الاشخاص انما یشترک فی اسم الشخص فقط لا فی
طبیعة واحدة تحت ذلك الاسم یختلف اشخاصها باعراض
یعرض لها؛ شک فی قاطیغوریاس؛ لیس الحال و الملكة من
المضاف؛ اقرب الانفعالات التي یشبه انفعال العقل الفعال؛ حد
المضاف؛ طبیعة یقال علی ثلثة ضروب؛ ثبت المواضع التي
یوجد منها الحجج فی تبیین ان المضافات انما وجودها مضافة
بالقوة مادامت غیر ملحوظة من المضيف؛ حدود المحمول و
الموضوع و الضحک و النسب التي للاسماء الی الحدود و حد
العلم و طبیعة المضافات و حمل المحمول علی الموضوع و اسماء
الاعیان و الاسماء المشتقة و جزء الجسم؛ برهان مستقیم علی
وجود زاويتین مع وضع خطین مستقیمین خارجین من مخرجی
خطین آخر مستقیمین ملتقیین علی نقطة و فی جهتہما ملتقیین
علی غیر تلك النقطة؛ مسئله فی وجود الاستطاعة؛ المحمولات
بالذات علی ضرین؛ الدلیل علی وجود الجن، الهوی عذاب
الفلسفة، الاختلاف بین الاشخاص، السبب فی وجود المقولات
عشرا (قفطی)؛ من الاشياء متناهی من جهة و المتناهی من جهة،
کل ما یحتمل الزيادة علیه فی عدد و عظم فهو متناه؛ شک فی
قاطیغوریاس؛ تعلیق علی المقالة الاولى فی الجزء الاول من تفسیر
ابی بشر الفص الذي اوله الا انه ان كان السئوال القیاسی فی
المقدمة الماخوذة بقول فقد یكون سئوال ما عملنا و هو الذي
یكون منه القیاس؛ جدول اتفاقات المحمول و الموضوع و المباين
للمحمول فی النتيجة مع المحمول و الموضوع و المباين
للموضوع فیها التي باتفاق کل واحد منها مع الآخر یشترک الحد
الاوسط الذي تعلمناه ارسطوطاليس فی الفصل الثاني من المقالة
الاولی من کتاب القیاس المرسوم بانو لولیطقی الاولی؛ تعلیق
علی کتاب القیاس و القضایا فی مواضع شتی.

[دنا ۲۴/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۷/۴۹۰

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ،
۲۳ گ (۲۸-۵۰ پ)، ۱۵ سطر (۵/۵ × ۱۲/۵)، اندازه:

۱۳/۵ × ۱۹ سم [ف: ۱۴ - ۳۹۷۰]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

tafsīr-ul ma'ūdātayn

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تفسیر سوره مبارکه «قل اعوذ برب الناس» و سوره مبارکه «قل اعوذ برب الفلق» است. این تفسیر در حاشیه کتاب شرح هدایه ملاصدرا منطبعه تهران چاپ شده است.

[دنا ۱۸۷/۳؛ فهرست مصنفات ابن سینا ۶۵]

۱۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۶۹/۳

بی کا، بی تا؛ اندازه: ۲۰×۱۳ سم [ف: ۳-۹۳]

← تفسیر المشکل من غریب القرآن ← مشکل اعراب القرآن
← تفسیر مطاطافوسیقاً ← تفسیر الالف الصغری

● تفسیر المعانی الظاهرة / تفسیر / عربی

tafsīr-ul ma'ān-i-z-ẓāhira

[دنا ۱۸۷/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۳۸/۲

خط: نسخ، کا؛ محمد اکبر بن ابی الرضا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: دولت

آبادی، جلد: مغزی میش، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۶ سم [ف: ۷-۴۴۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۹۵۴۰

خط: نسخ، کا؛ ابراهیم، تا: ۱۰۹۶ق [الفبائی: ۱۳۸]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۲۶

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ با سرلوح های

زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۳ گگ (۱۴۸-۱۵۰)، ۲۴ سطر (۲۰×۱۰)،

اندازه: ۱۷×۲۷ سم [رشت و همدان: ف: - ۱۴۷۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۳

آغاز: و به الهدایه و التوفیق قل اعوذ برب الفلق؛ انجام: «و الله

تعالی اعلم بحقایق اسراره.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج

قرمز، ۶ ص (۶۳-۶۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹ سم [ف: ۱۰-۳۴۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶/۸

آغاز: اعوذ برب الفلق فائق ظلمة العدم بنور الوجود

خط: نستعلیق، کا؛ محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛

جلد: تیماج کرم، ۴ ص (۱۰۸ - ۱۱۱)، ۱۴-۱۹ سطر، اندازه:

۱۵/۸×۲۰/۸ سم [ف: ۴۳-۱۴۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۶۷

آغاز: قوله جل جلاله قل اعوذ برب الفلق فائق ظلمة العدم؛ انجام:

هذا هو الذى يبلغ اليه العقل فى هذه السورة و الله اعلم باسرارها

خط: نستعلیق، کا؛ علی اکبر بن محمد کریم طیب سالیانی، تا:

ربیع الثانی ۱۲۶۳ق، جا: رشت، مدرسه مستوفی؛ واقف: فهرستی؛

۲ گگ، ۱۹ سطر [ف: ۴-۴۲۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲

آغاز: پس از تسمیه: قل اعوذ برب الناس قد ذکرنا ان الربوبیه

عبارة عن التریبة؛ انجام: رزقنا الله تعالی التحرك التام و التاله

الکامل

خط: نسخ، کا؛ ملا محمد رضا تونی، بی تا؛ واقف: قائم مقام؛

۱۷ گگ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳ سم [ف: ۴-۴۲۵]

● تفسیر المعوذتین / تفسیر / عربی

tafsīr-ul ma'ūdātayn

غیر معلوم:

● تفسیر المعوذتین / تفسیر / عربی

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۱۲/۳

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، ۴ ص

(۳۱۷-۳۲۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵ سم [تراثنا: س ۴-۹۳]

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن میرزا زمان، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز، ۲۱ سطر [ف: ۳۰-۷۴]

● **تفسیر الرؤیا = تعبیر الرؤیا / خوابگزاری / عربی**

tafsīr-ur ru'yā = ta'bīr-ur ru'yā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

گزیده‌ای است در یازده «باب» برگرفته از نوشته ابن سینا: ۱. العلویات من السماء و ما فیها؛ ۲. الارض و المیاه و ما فیها؛ ۳. الشجر و الزرع؛ ۴. المعادن؛ ۵. الطهارة و اللبس و الاكل و الصلاة؛ ۶. روية اعضاء الانسان و النکاح؛ ۷. الکرسی و التجارة و ضرب العبد و الطیران؛ ۸. البکاء و الضحك و اللعب؛ ۹. الوحش و حشرات الارض و الدواب؛ ۱۰. السلاح و اللباس و الحرب؛ ۱۱. الضرب و القتل و المرض و الموت و القبر. (احمد منزوی)

آغاز: کتاب تفسیر الرؤیا منسوب لابن سینا و هو علی احد عشر بابا الباب الاول فی العلویات من السما و ما فیها و الرعد و البرق. ضوء السماء خیر و رزق و من ارتفع البها راد رزقه ...
انجام: و الخلاص من الجبس خلاص من شدة. و الله اعلم بالصواب هذا آخر هذه الرسالة و الحمد لله رب العالمین.
[دنا ۱۳۰/۳ (نسخه ۳)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به استناد فهرست مصنفات ابن سینا ۵۹ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن علینقی باکی، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳ گگ (۸۹پ-۹۱پ)، ۴۸ سطر (۲۳×۹)، اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۲۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۷/۱۶

آغاز: برابر؛ انجام: الباب التاسع - فی الوحش و الحشرات ... و الوقوع عنه موت عاجل و سوق الجمل اقتضاء حاجة من قوة ذی حشمة

۹ باب از ابواب رساله را دربردارد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: شهاب الدین حسین بن ناصرالدین حسین حسنی حسینی جعفری دیباجی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور، ۲ گگ (۶۵-۶۶)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۰، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۳-۲۷۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌ک، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۸ سطر (۱۲×۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳-۲۰۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

تفسیری است بر دو آیه «رب المشرقین و رب المغربین» و «فلا اقسام رب المشارق و المغرب» در پایان پاسخی است به پرسش از برد العجوز گویا از همو در سه صفحه و نیم.
[دنا ۱۳۰/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷۱

آغاز: بسمله. حمد له ... و بعد چنین گوید بنده خاطی عاصی محمد تقی بن محمد حسین کاشانی؛ انجام: و مانند این احادیث بسیار است تمام شد جواب از دو سؤالی که نموده بودند در روز دوازدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۹۷، اقل العلماء محمد تقی کاشانی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ گگ، ۱۴ سطر (۱۱×۶)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۲۳۹]

● **التفسیر الرحمانی / تفسیر / عربی**

at-tafsīr-ur rahmān]

تفسیر مختصری است با عنوان «قوله - قوله» که ملتزم به سجع در عبادت می‌باشد و مباحث تفسیری ندارد به جز مطالب عرفانی، و گویا نوشته یکی از بزرگان صوفیه و عرفا است و بعضی روی برگ اول کتاب احتمال داده‌اند که از غزالی باشد.
[دنا ۱۳۰/۳]

قم؛ مرعی؛ شماره نسخه: ۴۰۹

آغاز: فجأة و صادفه القصة بغتة كما قيل: اتانی هواها قبل ان أعرف الهوی xx فصادف قلباً فارغاً فقال؛ انجام: و الخناس الذی یغیب و یخس عند ذکر الله، و هو صفة الشیطان الذی یوسوس فی صدور الناس من الجنة و الناس

خط: نسخ، بی‌ک، تا: با تاریخ ۱۰۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: عبدالله بن عیسی اصفهانی (میرزا عبدالله افندی صاحب کتاب ریاض العلماء) و مهر «الراجی لعفو الله عبدالله» (بیضی)، محمد شریف الکرمانی و مهر «اللهم بلغنی الکرامة شریف» (مربع)، غوثی حسن الشطاری به تاریخ ۱۰۰۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۲ گگ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲-۸]

● **تفسیر «الرفیق ثم الطریق» / شرح حدیث / فارسی**

tafsīr-e «ar-rafīq somma-t tariq»

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴ - ۸۸۳ قمری

jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412 - 1479)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۲۶/۱۹

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

رساله ابوالصفاء حسینی نخست مباحث ادبی و سپس وجوهی که در بیان ملازمه گفته شده آمده و شیوه بیان وجوه ملازمه و خرده گیری ها و بحث هایی که بر آن وجوه شده در هر دو رساله نزدیک به یکدیگر است جز اینکه در رساله حاضر ده وجه یاد شده و در رساله ابوالصفاء هفت وجه و وجه ۱، ۲، ۳، ۵، ۶ و ۷ رساله ابوالصفاء به ترتیب با وجه ۱، ۲، ۶، ۸، ۹، ۱۰ رساله دوم عیناً مطابقت دارد مگر اینکه در رساله دوم تفصیل بیشتر در نقض و ابرامات دیده می شود و تنها در وجه دوم کار بر عکس شده و در رساله دوم در غایت اجمال است و پس از بیان وجه دهم (که همان وجه ۷ رساله سابق است) مؤلف به نقل برهان تمنع و مباحث و اعتراضات وارد بر آن پرداخته است. مؤلف رساله حاضر می گوید: «ذکر برهان تمنع و ابحاث و اعتراضات و جواب های مفصل آن در حد کتاب های کلامی است و من نیز در رساله ای جداگانه درباره آن خواهم نوشت». مؤلف از تفتازانی، دوانی و غیث الدین منصور یاد می کند.

[دنا ۱۰۲/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۰۲/۵

آغاز: هذه نبذة من المباحث الشريفة ... المتعلقة بآية التوحيد ... و بتفسيرها من كتاب انوار التنزيل ... نقلتها من السواد الى اليباض ... وها انا اوردها في مبحثين ... المبحث الاول اعلم ان المشهور بين الجمهور من النحاة ان كلمه لو لامتناع الثاني لامتناع الاول؛ **انجام:** و ههنا برهانان آخران يسمي احدهما برهان التوارد و الاخر برهان التمتع و الكلام في تقريرهما و تقرير ما يتعلق بهما من الابحاث و الاجوبه طوي الذليل و قد كفت مؤنة ذلك الكتب الكلاميه و ان ساعدنا التوفيق جمعنا هاهنا ما سنح للنظر الكليل و الخاطر العليل في رسالة مفردة و الحمد لله على ما انعم.

خط: نستعليق ترك، كا: محمد بن نظر مدعو به ملازاده، تا: قرن ۱۱؛ كاخذ: آهار مهره شكری، جلد: تیماج مشکی، ۲۹ ص (۳۳-۶۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۱۲/۵ سم [ف: ۱۰ - ۱۷۹۲]

● تفسیر آیه «ثم استوی الى السماء» / تفسیر / عربی

tafsīr-u āyat-i «tamma-stawā ila-s samā»

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۹۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

این گفتار از شیخ رئیس دانسته شده و به روش تأویل فلسفی نگاشته شده و از خرده های آسمانی در آن یاد گردید.

آغاز: قوله تعالى ثم استوی الى السماء و هی دخان، اشارة بالدخان الى الى مادة السماء فان الدخان **انجام:** و ما تخفى الصدور، يعلم السر و اخفى، فقد تبين ان علمه تعالى قد احاط بجميع الاشياء الكلية و الجزئية

چاپ: در هامش «شرح الهدایة»، ص ۸-۲۹۶ چاپ شده است. [الذريعة ۳۲۶/۴؛ فهرست مصنفات مهدوی: ۶۶؛ قناتی شماره ۲۰۷؛ دنا

به نقل از خلاصه المنهج کاشانی؛ خط: نستعليق، كا: محمد طاهر اراسنجی قزوینی، تا: شعبان ۱۱۰۸ق؛ اص (۵) [مختصر ف: ۱۸۵]

● تفسیر آیه التوحيد = تفسیر آیه «لو كان فيهما آلهة»

... / تفسیر / عربی

tafsīr-u āyat-it tawhīd = tafsīr-u āyat-i «law kān-a fī-himā ālihat-un ...»

حسینی، ابوالصفاء بن یونس
hoseynī, ab-os-safā ebn-e yūnos

اهداء به: ابوالغازی عبيدالله بهادر خان
این رساله در تفسیر آیه «لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا» نخست از نظر ادبی و سپس از نظر معنوی و کلامی بحث کرده و ملازمه را به هفت «وجه» بیان می دارد. مؤلف در ذیل وجه ۷ به تقریر برهان تمنع پرداخته و بر برهان مزبور هفت اعتراض (بحث) وارد می سازد. افندی در ریاض العلماء از دانشمندی با نام ابوالصفاء با اختصار یاد می کند.

[دنا ۱۰۲/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۰۲/۳

آغاز: بسملة الحمد لله المنزه من الشريك بلاخفا الدال على وحدانيه. و بعد فيقول العبد المفتقر ... كثير اما كان يخطر ببالي ان اجمع ما قيل في قوله تعالى لو كان فيهما آلهة ... من الفوائد و اضيف اليها ما خالج قلبي من الزوايد لكونه حاويا لاساس اصول الدين محتويا على حقائق استنجا امثال المحققين و لما وفقت جعلته وسيلة الى خدمة من ايداه الله على السلطنة العظمى ... ابوالغازی عبيدالله بهادر خان؛ **انجام:** السابع (من الابحاث الواردة على برهان التمتع) انه لا يستلزم على تقدير تسليم المقدمات الاعدم امكان الهين صانعين قادر بن على الكمال لاحتمال ان يكون احد الواجيين صانعا قادر او الاخر بخلافه و يمكن دفعه بان يقال التعطيل و كذا الايجاب نقصان و لا يكون المعطل و الموجب واجبا هذا آخر ما قصدنا ايراده في تفسير هذه الاية و نسال الله التوفيق والهداية.

خط: نستعليق ترك، كا: فرج يا فرخ، تا: ۱۰۰۵ق؛ كاخذ: آهار مهره شكری، جلد: تیماج مشکی عطف تیماج شمی، ۵ ص (۲۷-۳۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۱۲/۵ سم [ف: ۱۰ - ۱۷۹۱]

● تفسیر آیه التوحيد = تفسیر آیه «لو كان فيهما آلهة»

... / تفسیر / عربی

tafsīr-u āyat-it tawhīd = tafsīr-u āyat-i «law kān-a fī-himā ālihat-un ...»

رساله ای است در تفسیر آیه «لو كانت فيهما الهة الا الله لفسدتا» در دو مبحث: ۱. فيما يتعلق بنظم الاية؛ ۲. فيما يتعلق بتفسيرها المحتوي المحتوى على الدرر المنثورة. در این رساله نیز مانند

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ ص ۳۱ (۳۹۴-۴۲۴)، ۱۵ سطر
(۱۰/۵×۱۰)، اندازه: ۲۰×۱۵ سم [نشریه: ۳-۳۵۱]

۲. قم؛ مورعی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۴۵

آغاز: فصل فيما ذكره الشيخ الرئيس في تفسير هذه و هي قوله تعالى (الله نور السموات و الأرض) الآية، اعلم انه قد جعل المشكاة شاملاً للقوة الاستعدادية التي للنفس نحو المعقولات المسماة عندهم بالعقل الهولايي تشبيهاً اياها بالهولاي الاولي الخيالية؛ **انجام:** اذا المصاييح يشتعل منه و الحق ان هذا التفسير في غاية الحسن و اللطافة.

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱) M
140؛ بی کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ اص (۱۳۹) [عکسی ف: ۳-۴۲۲]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۵۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و استشفاف انوارها من وراء حجب البشرية عسير غير يسير و الله اعلم

مؤلف با توجه به آغاز و کتاب شناسی معین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: چرم قرمز، ۲۸ گگ (۹۵-۱۲۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵ سم [مؤید: ۲-۵۸]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۳ = ب

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما يكمل تجرده عن هذه (ننوشته مانده)
بی کا، بی تا؛ ۳ گگ (۶۸-۷۰ر) [ف: ۱-۱۳۱]

● **تفسیر آیه النور / تفسیر / عربی**

tafsīr-u āyat-in nūr

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، - ۷۳۶ قمری
'abd-or-razzāq-e kāshī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-
1336)

تفسیر عرفانی مزجی بسیار مختصری است بر آیه «الله نور السماوات و الأرض» (سوره نور، ۳۵). کاشانی در این رساله کوچک آیه نور را با اختصار و به شیوه عرفانی تفسیر کرده است. مؤلف این رساله را به درخواست کسی نوشته که از او بدین گونه یاد کند: «من وجب علی من طریق المروءة اجابته اذ حتمت عندی فی طلب التحقیق اصابته».

آغاز: بسمله، و به نستعلیق. الحمد لله الذی اودع اسراره مطاوی التنزیل و الم عباده فحاوی التأویل سدف علی الحقایق سجوف التمثیل فاوهم العوام ... فقد سألنی من وجب علی من طریق المروءة اجابته ... تأویل قوله تعالى الله نور السموات و الأرض الایة فعلق له بعض ما سنع فی الخاطر ... فقال الله تعالى الله نور السموات و الأرض فالله اسم للذات مع جمیع الصفات و النور اسم لما له ظهور فی ذاته و به ظهور لغيره و ینقسم **انجام:** لكن لا يكون على التمام و الكمال الا في صورة الانسان الكامل، و الله موفق للهداية و بيده أزمة العناية.

[دنا ۱۱۰/۳ (نسخه ۷)]

← تفسیر آیه المودة فی ذوی القربی ← المودة فی القربی

● **تفسیر آیه النفر / اصول فقه / عربی**

tafsīr-u āyat-in nafar

اعرجی، محسن بن حسن، ۱۱۳۰ - ۱۲۲۷ قمری
a'rajī, mohsen ebn-e hasan (1718 - 1812)

آیه مبارکه را از دیدگاه اصولی در چهار «مسأله» مختصراً بررسی کرده است. در این رساله مؤلف به کتاب خودش به عنوان «المحصل فی علم الاصول» اشاره کرده است.

[دنا ۱۱۰/۳]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۲۵/۱۳

آغاز: قوله تعالى في اواخر سورة التوبة و ما كان المؤمنون لينفروا كافة فلو لانفر من كل فرقة طائفة ليتفقهوا في الدين و لينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم لعلهم يحذرون؛ **انجام:** و كل من تفقه و تعلم لهذا الفرض كان على المنهج القويم و الصراط المستقيم و من عدل عنه و طلب الدنيا بالدنيا كان من الاخسرین اعمال الذين ضل سعيهم في الحياة الدنيا يحسبون انهم يحسنون صنعاً
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ فائده ای در اصل الصحة با عنوان «قاعدۀ»؛ جلد: تیماج زرشکی، مجدول، ۳ گگ، اندازه: ۲۱×۱۵ سم [ف: مخ: ۱-۴۶۵]

← تفسیر آیه النور ← مجالس و عظ

← تفسیر آیه النور ← مشکاة الانوار و مصفاة الاسرار

← تفسیر آیه نور ← لوايح

← تفسیر آیه نور ← حديقة الانوار

← تفسیر آیه نور ← نوريه

● **تفسیر آیه النور / تفسیر / عربی**

tafsīr-u āyat-in nūr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

فائده ای است بسیار کوتاه، در تفسیر آیه نور که به ابن سینا نسبت داده شده است.

آغاز: الحمد لله فائض الانوار و فاتح الابصار و كاشف الاسرار و رافع الاستار.. اما بعد فقد سألتنی ايها الاخ الكريم ... ان ابث اليك اسرار الانوار الالهيه مقرونه بتأويل ما يشير اله ظواهر الايات المتلوة و الاخبار المروية ...

[دنا ۱۱۰/۳ (۴ نسخه)؛ ره آورد ۱۰۹ با عنوان تاویل بعضی آیات قرآنی از نظر تصوف]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و القرآن و الادوية ؟ القلوب خاتمه

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

قیم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۳۳
 آغاز: مردم حقیقت چیز را نمی دانند زیرا کی مبدا معرفت او بر چیزها را
 نسخه اصل: کتابخانه توپینگن - برلین ۳۳۶۴؛ خط: نسخ، کاتب =
 مؤلف، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ خط خوردگی دارد؛
 ۳۰۴ص [عکسی ف: ۳-۴۱۵]
 تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۶بخش ۲
 همان نسخه بالا [ف: ۶۹]

● تعلیقات تهذیب الوصول / اصول فقه / عربی

ta'liqāt-u tahdīb-il wuṣūl
 شفقتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ -
 ۱۲۶۰ قمری
 šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad
 naqī (1762 - 1844)
 وابسته به: تهذیب الوصول الی علم الاصول = تهذیب طریق
 الوصول = تهذیب الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-
 ۷۲۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴۹
 برگ اول نسخه به خط مهدی بن ابوذراقی - پدر ملا احمد -
 است؛ بی کا، تا: قرن ۱۲ [د.ث. مجلس]

● تعلیقات التیسیر / تجوید / عربی

ta'liqāt-ut taysīr
 وابسته به: التیسیر فی القراءات السبع = التیسیر لحفظ مذاهب القراء
 السبعة فی القراءات؛ دانی، عثمان بن سعید (۳۷۱-۴۴۴)
 توضیحات و اضافاتی است بر مطالب رساله التیسیر ابو عمرو
 دانی و نویسنده تعلیقات در چند جا از استاد خویش یاد می کند.
 در این تعلیقات دو دایره ترسیم شده، یکی دایره تشخیص
 استعاذه و دیگری دایره تشخیص ۵۴ وجه قانون در همزه.
 [دنا ۵۵/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۰۲-طباطبائی
 آغاز: ذکر الاستعاذه ... اللفظ المختار فیها لكل القراء ... فهذه
 سبعة اوجه تقرأ فی المجموع ... و فی الافراد یکتفی لنافع ... و ابی
 بکر باللفظ المشهور انجام: (در ص ۳۳۵). هکذا اختار الاستاد
 قدس الله سره و للبری اربعة عشر وجها ... و فی ثلثة اوجه ابن عامر
 من قانون

قسمتی از این تعلیقات بر ۳ صفحه ۳۳۳ و ۳۳۴ و ۳۳۵ و اواخر دفتر
 نوشته شده و شاید در صحافی جا به جا شده است؛ خط: نسخ،
 بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوایی چرکین عطف
 چرمی قرمز، ۶ص (۵۹-۶۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵۵]

وابسته به: شرح تجرید الاعتقاد = شرح تجرید العقاید = شرح
 جدید تجرید = شرح تجرید الکلام = شرح التجرید؛ قوشچی،
 علی بن محمد (-۸۷۹)
 [دنا ۵۴/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۵/۱۹

آغاز: قال الشارح و بعد تهید تلك المقدمات الخ قال امحشى
 اعلم؛ انجام: موجود؛ ای لا یتحقق فی الخارج بدونه
 کا: اسماعیل بن حاجی محمد کریم شیرازی، تا: ۱۲۱۶ق، جا:
 سجا؛ ۶ برگ حل شبهه مشهور به جذر اصم ناقص ضمیمه
 می باشد؛ جلد: تیماج [ف: ۱۰-۲۲۴]

● تعلیقات بهجة المرضیة / نحو / عربی

ta'liqāt-u bahjat-il marḍīyya
 وابسته به: البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = شرح الفیة ابن مالک
 = شرح الخلاصة فی النحو؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر
 (۸۴۹-۹۱۱)
 تعلیقه ای است ناقص ولی مفید بر چند ورق از اوایل شرح
 موسوم به بهجة المرضیة بر الفیة ابن مالک.
 [دنا ۵۴/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱۱

آغاز: بسمله قوله بسم الله الرحمن الرحيم البيا اما للمصاحبة و هي
 التي يصلح في موضعها؛ انجام: علی مقدر قبلها و التقدير ان لم
 يصف و ان اضيف.

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ به دنبال آن مباحث و
 مطالب مشروحه زیر است و هیچ کدام از آنها کامل و تمام نیست:
 ۱. بحثی در باب اضافه اسم به الله مطابق رأی معتزله و اشاعره در
 یک صفحه، ۲. بابی منقول از شرح تصریح خالد زهری در
 خصوص ماهیت کلام و شرح ماهیت موجبات تألیف کلام، ۳.
 قصیده یزید بن معاویه به خط نستعلیق خوش با ترجمه کلمات
 بفارسی در یک ورق به مطلع: اراک طروبا ذاشجا و ترنم، ۴. شرح
 و حواشی بر تلخیص در دوازده ورق؛ محشی، مجدول مذهب،
 کمند کشی شده؛ واقف: حاج آقا محمد ایرانی مجرد، بهمن
 ۱۳۵۰؛ کاغذ: فستقی و حنایی، جلد: مقوا، ۳۵گ، مختلف السطر
 (۱۶/۵×۹/۲)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۲-۵۴]

● التعلیقات (ترجمه) / فلسفه / فارسی

at-ta'liqāt (t.)
 وابسته به: التعلیقات؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)
 ترجمه ای است قدیمی و نیکو بر مطالب و فصولی در حکمت
 طبیعی منسوب به ابن سینا.
 [دنا ۵۳/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۰۱/۶]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● **تعلیقات دیوان عنصری / ادبیات / فارسی**

ta'liqāt-e dīvan-e 'onsorī

امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی، ۱۲۵۵ - ۱۳۴۴ شمسی

amīr-xīzī, esmā'il ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)

وابسته به: دیوان عنصری؛ عنصری، حسن بن احمد (۳۵۰-۴۳۱ق)

دفتری است که در آن از امیرخیزی تعلیقاتش بر دیوان عنصری و مطالبی درباره عنصری را به صورت پراکنده نوشته است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۳۳

آغاز: تعلیقات قصیده ۱ ص ۱ بیت ۱: در کلیه نسخ (مشک بوی سلب) بوده، در مجمع الفصحا؛ انجام: اغلب فرهنگها کلمه مرغزن هم آمده است

خط: نستعلیق، کتاب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ متن خط خوردگی دارد؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۷۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۱-۱۰۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۳۴

خط: نستعلیق، کتاب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۲۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳۱-۱۰۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۹۲

آغاز: جلد دوم ۱: از آن سپس که نبودم زخویشتن آگاه xx بجاه تو زمن آگاه شد جهان نشان

این نسخه از مجموعه اسماعیل امیرخیزی است و او کار مفصلی درباره دیوان عنصری انجام داده است ولی در صفحه عنوان دو بار نام دهخدا درج شده، بدین جهت برخی تعلیقات مندرج در این دفتر را از دهخدا قلمداد کرده اند؛ خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۱۲۳]

● **تعلیقات روض الاخيار المنتخب من ربيع الابرار / تراجم / عربی**

hoseynī ardestānī, mohammad rabī' ebn-e šaraf-jahān (17c - 17c)

حسینی اردستانی، محمد ربیع بن شرفجهان، ق ۱۱ قمری

وابسته به: روض الاخيار (الاخبار) المنتخب من ربيع الابرار؛ اماسی، محمد بن قاسم (۸۶۴-۹۴۰ق)

مؤلف نسخه ای از کتاب «روض الاخيار المنتخب من ربيع الابرار» تألیف محمد بن قاسم اماسی در اختیار داشت که به خط مؤلف بود. مؤلف در این نسخه شرح حال اعلام ذکر شده در کتاب را در هامش صفحات به خط خود افزوده بود. از آن

است به عربی از «شفیع بن اسماعیل محمد فسوی» که نسخه را نویسانیده و از مؤلف پس از تجلیل چنین یاد کرده «مولانا مسیحا محمداء فسوی مد ظله السامی»، زیر همین یادداشت این نوشته دیده می شود «من الفقیر الی عفو ربه الباری ابن جمال الدین محمد طاب ثراه محمد انیس الخواتساری» روی همین برگ رباعی از محمد قلی سلیم؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۴۴ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۹/۵سم [ف: ۵-۹۹]

۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۳۹/۱

آغاز: برابر

کا: رق، بی تا [ف: ۳۱۴]

۱۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ فاقد جلد، ۵۵گ (۱-۵۵)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۰×۲۵سم [ف: ۲-۲۷۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۱۰

آغاز: بسمله، قال المص ان المقصد الثالث فی اثبات الصانع اقول انما عتونه به دون اثبات الواجب كما هو الشایع لان البرهان انما یقام علی وجوده تعالی؛ انجام: برابر

این حواشی از آغاز مقصد سوم (الهیات) تا اواخر مبحث قدرت (نخستین مساله از فصل دوم) را در بر دارد؛ خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ مصحح، محشی با امضای «منه، منه مد ظله»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷۴گ، ۲۱ سطر (۱۳×۶)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۲۵۴]

● **تعلیقات (... حوادث السفلیة و ارتباطها بالكواكب**

السیرة) / هیئت / عربی

ta'liqāt (... ḥawādīṭ-us suflīya wa irtibāṭ-i-hā bi-l-kawākib-is sayyāra)

[دنا ۵۵/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۴۸۴

خط: نسخ، بی کاه، بی تا [البائی: - ۱۳۱]

● **تعلیقات الحواشی / فلسفه / عربی**

ta'liqāt-ul ḥawāšī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

گویا از ابن سینا با عنوان «بخطه و قوله، و مسئله بخط عبدالملک، و الجواب، و الشکوک التي لنا خارجة عن ذلك».

[دنا ۵۵/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰/۷-ف

خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ ۲گ (۱۹۲-۱۹۳) [فیلمها ف: ۱-۴۶۳]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● **تفسیر قول النبی «اعرفکم بنفسه اعرفکم بربه» و «لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا» / شرح حدیث / عربی**
tafsīr-u qawl-in nabī «a'rafa-kum bi-nafs-i-hī a'rafa-kum bi-rabb-i-h» wa «law kuşifa-l giṭā'-u ma-zdadtu yaqīn-ā»

آمدی، عبدالواحد بن محمد، - ۵۱۰ قمری
āmedī, 'abdolvāhed ebn-e mohammad (- 1117)

رساله قاضی آمد ناصح الدین الی نور الهدی سلمان بن عمر اسکندری در تفسیر قول پیامبر (ص) «اعرفکم بنفسه اعرفکم بربه» و قول حضرت علی (ع) «لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا».
[دنا ۱۸۳/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۲۷-ف

خط: نستعلیق، بی کما، بی تا؛ ۴گ (۱۴۹-پ) (۱۵۲-پ) (فیلمها ف: ۱ - ۵۱۹)

→ تفسیر قوله تعالی (لیغفرالله ما تقدم من ذنبک و ما تأخر) (رسالة فی ...) ← المحرور فی قوله تعالی (لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک و ما تأخر)

● **تفسیر قوله علیه السلام انک یا الهی وحدانیة العدد**

/ شرح دعا / عربی

tafsīr-u qawl-i-hī 'alay-hi-s-salām inna-ka yā ilāhī waḥdānīyat-ul 'adad

تونی، عبدالواسع بن علامی، ق ۱۲ قمری
tūnī, 'abd-ol-vāse' ebn-e 'allāmī (- 18c)

از کتاب «المواهب السنیة فی شرح الصحیفة الکاملة» خود او.

[دنا ۱۸۳/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۱۷/۱۰

خط: نستعلیق، کا؛ عبدالواسع بن علامی، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی،

جلد: مقوا، عطف پارچه، نیم ص (۲۷ پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۳)،

اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: ۱۶ - ۲۲۰]

● **تفسیر قونوی / تفسیر / عربی**

tafsīr-e qūnāvī

صدرالدین قونوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷ - ۶۷۳ قمری

sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۲۱

کامل؛ بی کما، بی تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۲۱۰گ، اندازه:

۲۰/۶×۱۶/۱سم [رایانه]

→ تفسیر القیاس ← شرح القیاس

● **تفسیر کاشانی (توجه) / تفسیر / فارسی**

tafsīr-e kāshānī (t.)

یزدی، محمد بن خالق، ق ۸ قمری
yazdī, mohammad ebn-e xāleq (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۸۴ق

مترجم می گویند: چون مرا قصد ترجمه تفسیر کاشانی به سر افتاد بر آن شدم آن را به نام شاهی کنم که محور عالم است در آن روزگار به ارزالروم بودم و بر این نیت کار خود را آغاز کردم. متأسفانه در صفحات بعد نام پادشاه بر اثر افتادگی صفات به دست نیامد. خود تفسیر هم در این نسخه از اواسط سوره بقره شروع می شود و قسمت های ما قبل آن ظاهراً بر اثر افتادگی صفحات در این نسخه موجود نیست. کار مترجم در این تفسیر آن است که هر آیه را جداگانه معنی و سپس تفسیر و بعد تأویل می کند. (عبدالله انوار)

[دنا ۱۸۳/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱

آغاز: بسمله رب تمم بالخیر یا کریم. حمد بی حد و ثنای بی عد خالقی را که بظهور آورد حقایق معانی؛ انجام: اگر دریای هیولی ... و از برای کتابت مداد خلاص کرد و بکلمات نای ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۸۸۴ق، جا: ارز روم؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷ سطر (۵×۱۰/۹×۲۸)،

اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳ - ۵۱۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۳۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۳۵]

→ تفسیر کاشفی ← مواهب علیه

→ تفسیر کبیر ← مفاتیح الغیب فی تفسیر القرآن

● **تفسیر کتاب اثولوجیا من الانصاف / فلسفه / عربی**

tafsīr-u k.-i uṭlujīyā min-al inṣāf

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

وابسته به: اثولوجیا = ثولوجیا = میامر فلوطین (۲۰۴-۲۷۰)

ابن سینا، ثولوجی (اثولوجیا) را که منسوب به ارسطو کرده اند و در حقیقت ترجمه قسمتی از تاسوعات افلوپتین است، تفسیر کرده و گویا این تفسیر قسمتی از الانصاف تألیف از دست رفته اوست. عبدالرحمان بدوی، شرح اثولوجیا را با شرح کتاب اللام و تعلیقات حواشی کتاب النفس ارسطو که آنها نیز بقایای کتاب الانصاف شیخ رئیس اند در جلد اول «ارسطو عند العرب» چاپ

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ بر کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

İbn Sina

090637

۷۴۴ فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخا) / جلد ۸

به نظم؛ خط: نسخ، کا: محمد ابن ابی المکارم السیوطی الشافعی، تا: اواخر محرم ۱۰۵۸ق؛ مقابله شده با عبارت: «بلغ المقابلة علی نسخة الاصل ... علی يد كاتبه ... محمد بن اب المکارم السیوطی ... ابن بنت ابن المصنف ...»؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قرمز، گک (۱۲-پ-۱۸)، اندازه: ۲۱×۱۵/۲سم [ف: ۷-۲۶۵]

(۱۳۸-پ-۱۶۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۱۲سم [ف: ۳-۴۶۸]
۲۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۲۷
خط: نسخ، کا: علی نقی بن حاج محمد جعفر مجذوب، بی تا؛ مقابله شده، محشی؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۹۷]

● تفسیر سوره طه / تفسیر / فارسی

tafsīr-e sūre-ye tāhā

هروی، محمد تقی بن حسینعلی، ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ قمری
heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-'alī (1803 - 1882)

[دنا ۱۵۰/۳]

● تفسیر سوره علق / تفسیر / فارسی

tafsīr-e sūre-ye 'alaq

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۰۵

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ خریداری از رضا شیخان [ارایانه]

اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنکی [نشریه: ۱۱ - ۱۹۲۹]

● تفسیر سوره العاديات / تفسیر / فارسی

tafsīr-u sūrat-il 'ādīyāt

[دنا ۱۵۰/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۸۰/۴

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکي، گک (۳۳۳-۳۳۹)، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۹)، اندازه: ۲۱×۱۴/۵سم [ف: ۱۶-۵۸۶]

● تفسیر سوره العلق / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il 'alaq

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۶۰/۶

خط: نسخ، کا: اسدالله بن ظهیرالدین علی دوانی، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳۵۸]

● تفسیر سوره العلق / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il 'alaq

اسیوطی، محمد بن اسد، قرن ۱۰ قمری
osyūfī, mohammad ebn-e asad (-16c)

[دنا ۱۵۰/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۵/۲

آغاز: استعنت بالله کلمة الله بناء عن الذات و قوله تعالى الرحمن الرحيم بناء عن صفة الصفات خاصة؛ انجام؛ فسبحان من اختفى عن بواطن الخلق بنوره و احتجب عنهم لشدة ظهوره تعالى و تقدس.

خط: نسخ کهن، بی کا، تا: رجب ۱۰۳۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، گک (۱۴-پ-۱۹)، ۱۱ سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: ۳۳/۱-۳۶]

● تفسیر سوره الفاتحة / تفسیر / عربی

tafsīr-u sūrat-il fātiḥa

خوئی، احمد بن خلیل، ۴۵۸۳ - ۶۳۷ قمری
xū'ī, ahmad ebn-e xalīl (1188 - 1240)

اصفهان؛ تویسرکانی؛ شماره نسخه: ۱/۷

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۰۵/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمين، تفسیر سوره العلق نظاماً. قال محمد الفقير ابن الاسد الحمد لله هو القول الاسد؛ انجام؛ عملت هذا الشأن بعد الظهر و تم لی قبل متلاة العصر

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

۱۳۹۱/۲۰۱۳ اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران